

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exhortationes|| Ad|| Religiosos

Dirckinck, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1704

De SS. Ordinum Fundatoribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51834)

EXHORTATIO

De uno ac multiplici Sanctorum Fundatorum, Ordinumque Religiosorum Spiritu.

T H E M A.

Divisiones gratiarum sunt; idem autem spiritus. 1. Corinth. 12.

Num ac multiplicem Ecclesiam spiritum Vates Regius, spiritu Prophetero illustratus, adumbravit, dum eandem, tanquam Reginam, ad Sponsi dexteram considentem, in aurea, varioque ornatu conspicens edixit: *Astitit Regina à dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varietate.* Psalm. 44. Astat Ecclesia ad Sponsi dexteram, in signum honoris, in vestitu deaurato, Charitatem dilectionisque spiritum indicante: ut enim inter metalla aurum; ita inter virtutes Caritas eminet. Astat quoque Sponsa (Ecclesia) circumdata varietate vestimentorum & colorum: est enim alba per Fidem & puritatem; caerulea per Spem; rubicunda per Martyrium; pallida per Poenitentiam; fulgens ac splendida per doctrinam. *Circumdata*

varietate Sacramentorum; *varietate* statuum; *varietate* linguarum; Graecis, Latinis, Scythas, Indos, Aethiopes, Chaldaeos, aliisque per Fidem & baptismum sub Paludamentum regum recipiens.

Quod de Ecclesia in sensu ampliore Vates Coronatus secinit; idem Doctores permulti de Religione, tanquam parte Ecclesiae nobilitate, presertim interpretantur. *Astitit Regina à dextris tuis, in vestitu deaurato: circumdata varietate.* Astat namque Religio ad Sponsi dexteram, in vestitu deaurato perfectionis & charitatis; circumdata varietate vestimentorum, colorum, Sacramentorum, statuum, linguarum, gratiarum, ministeriorum, & operationum. Unde merito de utraque intelligendus est Apostolus, dum ait: *Divisiones gratiarum sunt; idem autem spiritus.* 1. Cor. 12. *Divisiones* sunt; idem autem spiritus; *divisiones* ministracionum & operationum sunt; idem

idem autem spiritus. quod exhortatione præfente explanabimus; ut uno spiritu mutua dilectionis conjuncti gratia multiplici à Domino nobis concessa ferventer cooperemur, ac Deo O. M. extoto corde unanimiter famulemur.

Spiritus Sanctus, omnis religionis, omnis gratia & charitatis author, virtutis suæ radiis ita mentes vestras illustret, & ignis sui flammis accendat voluntates, ut verbi divini. & in hæc, & in sequentibus exhortationibus à me proponendi sensum ac veritatem clarè percipiatis, per spectaque opere fideliter expleatis. Amen.

I. De Ecclesia loquens Apostolus ait. *Divisiones gratiarum sunt. Divisiones ministracionum sunt. Divisiones operationum sunt.* 1. Corinth. c. 12. Atque ut id clariùs exponat; à partium enumeratione demonstrat. *Alii enim inquit datur sermo Sapientia; & mysteria Fidei altissima explicandi facultas tribuitur. Alii autem datur sermo Scientia; & ad mores spectantia explicandi donum conceditur. Alii Fides in eodem spiritu, seu gratia Fidem intrepidè profitendi datur. Alii gratia sanitatum in uno spiritu, ac potestas morbos depellendi, infirmosque sanitati pristina restituenti, confertur. Alii operatio virtutum, seu virtus majorum miraculorum, animum concernentium; mortuos excitandi, demones expellendi, donatur. Alii discretio spirituum, cogitationum, scilicet intentionum & affectionum cordis, utrum à Deo, an ab homine, à bono an à malo genio orientur. Alii interpretatio sermonum obscuriorum Divina*

Scriptura; variorumque idiomatum. Omnium harum gratiarum, ut Theologi nominant, gratis datarum, *divisiones sunt*: uni enim hæc; alteri alia conceditur. *Unus autem Spiritus Sanctus, eas donans, distribuens, ac dividens singulis prout vult.* Loc. cit. v. 11.

Quod asserit Apostolus de Ecclesia; idem nobis de Religione dicere licet: *Divisiones gratiarum, donorum, charismatum, virtutum & talentorum sunt*; non secus, atque ingenia, complexiones, vires, diversa sunt, quibus Providentia Divina Fundatores Ordinum diversos, diversasque Religiones ac Leges attemperavit; singulisque aliquid de spiritu suo uno ac multiplici dispersit.

Numerorum 11. v. 17. mandabat Dominus Moyli: *Congrega mihi septuaginta viros de Senibus Israël: Auferam de spiritu tuo, tradamque eis, ut sustentent tecum onus populi.* Spiritus hic Moylis unus erat ac multiplex: unus erat; ait enim Dominus: *auferam de spiritu tuo, non de spiritibus; multiplex simul erat; erat enim spiritus Prophetia ad prophetandum; spiritus prudentia ad regendum; spiritus doctrina ad docendum; spiritus consilii ad consulendum; spiritus Justitia ad suum cuique tribuendum, & rectè judicandum; spiritus mansuetudinis ad onus ferendum; spiritus Charitatis ad omnes supportandum ac diligendum.* Non absterili ratione videtur Bonitas Divina cum diversis diversorum Ordinum fundatoribus processisse, quibus de spiritu suo, de spiritu Christi, veri Moylis ac Populi

Populi Christiani Ducis largè liberaliterque communicavit ac dispersit. *Auferam de spiritu tuo, tradamque eis, ut sustentent tecum onus populi*: scilicet populi totius Religionis: dabo illis spiritum divinum, Spiritum Christi, unicum & multiplicem, cumque in omni ejus multiplicitate excellere nequeant, singulis portionem tribuam, in quà aliis præcellant. Hoc modo Divina Majestas suum singulis Fundatoribus & Ordinibus specialem spiritum, virtutem, fervorem, atque impetum, à spiritu Christi uno ac multiplici haurit ac desumptum, indidit & impressit.

Alii siquidem dispersit spiritum gratia & precum, spiritum solitudinis, orationis, & contemplationis; alii spiritum rigoris & austeritatis; alii spiritum fortitudinis & magnanimitatis; alii spiritum Chori & divinæ laudis; alii spiritum misericordiæ & commiserationis; alii spiritum spei & fiduciæ singularis; alii spiritum zeli & caritatis. *Divisiones gratiarum sunt*: Divisiones ministracionum & operationum sunt; *idem autem spiritus* divinus, Spiritus Sanctus, Spiritus Christi, omnia pro beneplacito suo distribuens. Non secus, atque idem spiritus in homine, seu eadem anima diversis membris diversimodè sese contemperat; actionesque omnino diversas producit. Et idem spiritus, seu ventus in variis organi fistulis ac tubis variè se insinuat; & dum concordem sonorum discordiam, & discordem concordiam reddit; gratam auribus symphoniam excitat.

Quòdam verò, Dilectissimi, ex hoc discursu documentum capiemus? Quam ex Præmissis conclusionem deducemus? Hanc in primis: Si uno omnes Religiones spiritu, licet multiplici, animantur; cor unum & anima una in omnibus sit oportet; nec unius duntaxat Ordinis Affectu mutuo se complectantur amore; sed charitatis phylacteria extendant ac dilatent omnes ad Ordines, cujuscunque sint Instituti & coloris. *Unum corpus* (inquit Apostolus 1. Corinth. 12. 12.) & *unus spiritus*. *Sicut vocati estis in una vocationis vestra*. Omnes Religiones unum corpus sumus: Sunt quidem in multa membra: sunt distinctæ Regulae & Instituta: sunt varii habitus & indumenta: sunt diversi actus & exercitia; sed unum corpus. *Sicut enim* (pergit idem Apostolus) *corpus unum est, & membra habet multa: omnia autem membra corporis cum sint multa, unum tamen corpus sunt; ita & Christus*. Unum corpus mysticum habet, scilicet Ecclesiam & Religionem, cujus varia sunt membra, varia ministeria & exercitia; sed ipse omnium author est & caput. Sicut ergo in corpore uno & membris diversis summa reperitur concordia, unio, pax & charitas; ita omnes nos *Solicitissimus servare unitatem spiritus in vinculo pacis cum omnibus*. Si patitur unum membrum, compatitur omnia membra. Ita & nos; si gloriatur (seu gloriâ & honore afficitur) unum membrum, congaudent omnia membra. Ita & nos. Pro invicem solliciti sunt membra; ita & nos. Quodlibet membrum

membrum suo ordine, gradu, loco, functione, acquiescit; ita & nos, nulli invidiamus, neminem spernamus, altiora non ambiamus; sed opitemur & solatio sumus omnibus.

Neque solùm, unum corpus sed & unus Spiritus sumus. Ideoque sollicitissimi servare unitatem Spiritus, in vinculo pacis. Et si forte inter nos, aut cum aliis, ex fragilitate humana, nonnulla charitatis læsio obreperit, ex templo sarcire & in gratiam redire laboremus, exemplo S. Bernardi: qui ad Abbatem Præmonstratensem, ei offensum, ob quendam à suis Religiosis, ab eo receptum, ita scribit Epist. 252. in fine. *Ego Fratres, quidquid faciatis, decrevi semper diligere vos, etiam non dilectas. Adherebo vobis, etsi nolitis; adherebo, etsi nolim ipse. Olim me alligavi forti vinculo, charitate non facta, illa, que nunquam excidit. Cum turbatu ero pacificus, conturbantibus quoque dabo locum ire, ne à diabolo dem. Vincar jurgis, vincam obsequiis, in vitis prestabo, ingratis adjiciam, honorabo contemmes me. Et nunc tristis est anima mea, quòd quacunque occasione, offenderim vos; erò que tristis, usque dum vestra indulgentia releverit.*

II. Quò clarius & in particulari, unum ac multiplicem, Christi Domini Spiritum, in variis Ordinibus relucens, perspicimus, septena diversa ac præcipua Instituta, religiosa tanquam septenas columnas in Domo Sapientie increata & incarnata erectas breviter perstringamus.

Primus Spiritus est, Ordinis Anachoretarum, vel Eremitarum hominum consortia fugientium, in desertum con-

cedentium, & pro instituti sui fine contemplationem habentium. Imitantur hi Christum, quadraginta diebus in deserto agentem: deinde S. Joannem Baptistam, S. Paulum, Antonium, Hilariorem, Macarium, Simeonem & alios.

Secundus Spiritus est Monachorum cœnobarum, seu in communi, sub Prælato, viventium: quorum finis est, teste Cassiano. Coll. 9. c. 8. Voluntatem propriam mortificare, nimiam sui ipsius sollicitudinem deponere, & per continua obedientie & fiducie, de gubernatione ac providentia Dei per Prælatos, ad contemplationem sese disponere, Christum imitando. Hunc Ordinem priore tutiorem, in Oriente constituit S. Basilii, in Occidente S. Benedictus, multiplicatione & utilitate Ecclesie maximâ.

Tertius Spiritus priori affinis est, pro fine perfectionem propriam habentium, atque ex instituto cum proximis non agentium. Hi autem perfectioni suæ variis modis attendunt. Alii excelunt in divini cultus exercitiis; alii in canticis & choris prolixioribus; alii in pedum nuditate, vestitu grossiore, aliisque corporis asperitatibus: *Semper mortificationem IESU in suo corpore circumferentes, 2. Corinth. 4. Et stigmata Domini IESU, in corpore suo portantes. Gal. 6.*

Quartus Spiritus est Religiosorum, pro fine proprio, opera misericordie corporalia sibi præstuentium: sive in Xenodochiis curam infirmorum gerendo; sive peregrinos hospitio excipiendo; sive captivos redimendo; sive laborando aut elemosynam pro indigentibus conquirendo; sive alia Marthæ officia,

Y

officia,

officia, in bonum proximorum obeundo; & in illis Christum Dominum respiciendo.

Quintus Spiritus est Religionum militarium, Teutonicorum, Melitenum, & aliorum, Ecclesiam ab hostibus visibilibus armis defendentium, ut fideles in pace rebus spiritualibus intendere, Deoque in tranquillitate servire valeant.

Sextus Spiritus est Religiosorum, vitam mistam profitentium, activamque cum contemplativa, copulantium: opera misericordiae spiritualia, in bonum animarum, exercendo; exhomologeses poenitentium excipiendo, Verbum Dei praedicando, doctrinam Christianam docendo, consiliaque spiritualia suggerendo.

Septimus denique Spiritus est Religionum Clericalium, seu Religiosorum Clericorum, eundem cum praecedentibus finem sibi praefigentium; ut non propriae duntaxat, sed etiam alienae perfectioni invigilent: ac Praelatos, Episcoposque, in officiis quibusdam ipsorum propriis, adjuvent. Atque hic Ordo, ut Bulla Pii V. Canonice Regularibus concessa, testatur, ab Apostolis in Ecclesia institutus, & à S. Augustino, in Diocesi sua renovatus est. Atque his annumeratur minima nostra Societas, à S. Ignatio, fundata, quam Concilium Tridentinum sess. 25. de Regul. c. 16. Religionem Clericorum nuncupat.

In omnibus hisce Ordinibus *divisiones gratiarum*, ministeriorum & operationum sunt, idem autem Spiritus Christi, à quo Spiritum suum peculiarem qui-

que hauriunt, & cui in Spiritu serviunt. Septem haec religiones diversae sunt, unus Spiritus Christi & Charitatis. *Septem arumne* sunt, in Domo Sapientiae aeternae, pulchro ordine, collocatae; sed uni fundamento, JESU Christo Domino nostro, insistentes & innixae. *Septem delabra aurea* sunt, in Domo Domini innocentia; sed uni stipiti seu basi, JESU Christo, infixa. Apoc. 1. 12. *Septem stipes* sunt; sed in una JESU Christi decora, collocatae. Apoc. 1. 16. *Septem anas* sunt; sed in uno lapide JESU Christi, repositi. Zach. 1. Uno Spiritu Deum respicientes, ejus gloriam quaerentes & deprecantes; cujus auxilio & gratia, unam vocationis suae spem, aeternam felicitatem, se consecuturos confidunt.

Ex hoc multiplici religionum variorum spiritu, quid documenti capiemus, Dilectissimi? 1. Ut in tanta varietate spirituum, nihilominus, solliciti simus, cum omnibus & singulis servare unitatem Spiritus in vinculo pacis. 2. In qua vocatione quisque vocatus est, in ea permaneat, in ea se perficiat, & secundum spiritum sibi à Deo communicatum, munia vocationi suae propria sedulo exequatur. 3. Spiritum à suo alienum, tametsi aliam bonum, refugiat, adeoque solum dignè vocatione sua, adeo sublimi, adeo sanctae ambulet; dignè, inquam ad Christum, dignè ad Ecclesiam, dignè ad religionem suam, dignè ad Angelos, dignè ad gloriam caelestem, ac secundum Regulam suam, tanquam via

Docet,

Ducis, directionem, de virtute in virtutem progrediatur, donec ad culmen perfectionis ascendat.

Quapropter, Charissimi; quantumvis multæ divisiones gratiarum, tam in Ecclesia, quam Religione sint; quantumvis divisiones sint Spirituum, ministeriorum, & operationum; unus tamen est Spiritus, una Christi Sponsa, una Regina, à Christi dextera collocata, varietate quidem circumdata; sed uno vestitu aureo charitatis amicta: *Unum corpus multa membra; Unus Spiritus, varia multitudo; munia, opera: quare par est, ut mutuo nos complectamur amore; tanquam ejusdem corporis & capitis membra, uno spiritu animata: par est, ut sollicitissimus servare unitatem Spiritus in*

vinculo pacis cum omnibus. Deinde tametsi distinctæ sint septenæ Ordinum seu Religionum columnæ, modo in Christo tanquam fundamento innixæ, & in ejus charitate solidatæ sint, firmæ persistabunt. Septem candelabra licet distincta sint, modo in basi sua, seu Christo Domino perseverent, totam Domini domum illuminabunt. Sint stellæ septem diversæ; modò de manu Salvatoris non excidant, fulgebunt in perpetuas aternitates. Sint oculi septem distincti; modo uni lapidi, seu petræ, Christo, inhæreant; non caligabunt, sed videbunt aliquando Deum Deorum in Sion, facie ad faciem, eumque amabunt, laudabunt, & glorificabunt in sæcula. Amen.

EXHORTATIO

DE SPIRITU ET VIRTUTE

S. ELIÆ PROPHETÆ,

Sancti Ordinis Carmelitani, Patriarchæ ac Patroni,

T H E M A.

Obsecro, ut fiat in me duplex spiritus tuus. L. 4. Reg. c. 2.

Uidquid in sanctissimo propheta Elia conspicimus, non nisi igneum, id est zelosissimum, ferventissimum, ardentissimumque esse animadvertimus. Etenim quid

in eo nisi igneum cor, igneum os, igneas manus ac pedes, id est, affectus & desideria, sermones & verba, actiones & opera, amore ac zelo Dei succensa certimus? *Surrexit Elias Propbeta quasi ignis, & verbum ejus ut facula ardebat, inquit Ecclesiasticus c. 48. 1. Rescè proinde sanctus ejus discipulus Eliseus, igneum hunc ejus spiritum, hæreditatis loco, sibi relinqui*

Y 2

relinqui flagitabat: *Obsecro*, inquebat, *ut fiat in me duplex spiritus tuus*. l. c. Tanquam si diceret: Cum apud nos Hebræos, primogenitus, duplici hereditatis portione gaudeat, ego quasi primogenitus tuus, in utroque spiritu tuo *Propheta & miraculorum* succedere postulo. Ita ille: At quem nos spiritum petemus? Non prophetæ & miraculorum, quos sanctis illustrioribus relinqueamus; sed alios spiritus, quos sancti Patres & Ascetarum lumina, prædicto spiritu duplici contineri asserunt: precabimur itaque cum Elia: *Obsecro ut fiat in me duplex spiritus tuus*: Spiritus scilicet igneus amoris Dei & proximi: Spiritus igneus zeli gloriæ divinæ & animarum: Spiritus igneus orationis seu loquendi cum Deo, & sermonis seu loquendi cum proximo. Ut hæc ratione fiat discipulus, sicut est Magister ejus.

Spiritum hunc Elia duplicem exhortatione præsentis declarabimus, atque ut eundem S. Eliæ meritis ac patrocinio obtinere, pro modulo nostro, mereamur, clementiam divinam enixè precabimur.

I.
Duplex
Eliæ Spi-
ritus cha-
ritatis.

I. Quam ardenti S. Elias donandus esset spiritum, in ejus ortu, Parenti illius Sabacha demonstratum fuit, teste S. Dorotheo in Synopsi de Elia. Cum enim nasciturus esset, igne, tanquam fasciis involutus, à Patre conspectus fuit: causamque hujus portenti, is in Jerusalem oraculo didicit: fore nimirum, ut puer hic aliquando Israël in gladio & igne judicaret. *Surrexit Elias Propheta, quasi ignis*, l. c. duplici spiritu igneo inflammatus, & quidem 1. Spiritu Charitatis DEI & proximi.

Vultisne intueri hunc spiritum? ad opera attendite: siquidem, ut magnus ait Gregorius: *Probatio dilectionis exhibitio est operis*. Hom. 30. in Evang. Si opus aut actus divini amoris est, tummius Deo bonum velle, in ejus perfectionibus infinitis sibi complacere, omnem externam gloriam, laudem, cultum ac reverentiam eidem desiderare ac procurare; quantà hos actus perfectione, Propheta exercuit? quanto gaudio, innum verumque Deum, cultu debito, honorari conspexit? Quanto ardore omnibus Idololatris, veri Numinis adorantem persuasit? Si actus divini amoris est, crebras de Deo, dilecto suo, cogitationes fovere; atque in ejus jugi præsentia ambulare; quis illud egit crebrius Propheta sancto, identidem illud in ore gerente: *Vivit Dominus, Deus Israel*, in cuius conspectu sto: L. 3. Reg. c. 17. Quem semper mente præsentem habeo. Et in oculis ejus versor? Si actus divini amoris est, terrena cuncta spernere, omniaque arbitrari ut stercore; quò Deo, summo bono tuo, ac unico thesauro fruare? Quis sancto Propheta nostro, caduca omnia despexit, calcavitque generosius; qui melote pro veste, lymphâ pro pectore, immo panis ac carnis mendicatio quali à corvo oblato, acquiescebat, omni profusus pecuniâ carens? Si actus divini amoris est, de gloriâ divinâ obstaculis, impedimentisque tristari: quis illo, dolore tangebatur majore, dum Baalis cultum, verique Dei neglectum conspiceret? Si actus divini amoris est, cupere, cum Apostolo, dissolvi, ac desiderare è seculo maligno eripi, ne Dei offensas intueri cogatur: quis illo, vehementius istud exoptavit?

exoptavit? idololatriam enim, Deique contemptum amplius ferre non valens, vitæque mortalis tædium sentiens, Deum rogabat: *Sufficit mihi Domine, tolle animam meam. L. 3. Reg. c. 19. 4.* Sufficit mihi vivere. Si actus divini amoris est, propter dilectum, adversa multa perpeti: quis illo graviore, ab Achab & Jezabele Baalique sacrificulis persecutiones sustinuit? Unde agebat: *Relictus sum ego solus. qui pro Dei honore & cultu certamen ineat; & querunt animam meam. l. c.* Si denique actus dilectionis proximorum est: illos propter Deum diligere, omnia vera bona eis cupere, de eorundem malis dolere, eis cœlestia, æternæque bona pro viribus procurare: mala verò æterna ab illis arcere atque depellere: *Omnes, ut loquitur S. Aug. in Manuali c. 28. ad amorem Dei hortari, omnibus amorem Dei commendare, quam dulcis sit amor Dei. & quam malus ac amarus sit amor sæculi, corde, ore, & opere omnibus demonstrare: Quis in his omnibus Propheta nostro fuit excellentior? Quis ferventior & ardentior? Utrumque autem amorem hunc vel maximè demonstrabit, quando sub tempus iudicii extremi, animas ad Deum plurimas reducet, pro Dei gloria strenuè certabit, & sanguine profuso, martyrii lauream reportabit.*

O Propheta sanctissime, Dei proximeque amore ardentissime! Obsecro, fiat in me, & omnibus nobis duplex hic spiritus tuus igneus, qui frigus ac teporem nostrum depellat, ferròque candenti nos affimilet! Fiat in nobis spiritus ille fervens, quo accensa anima nostra omne bonum internum & externum Deo velit ac faveat, frequenter de Deo cogi-

tet, & in ejus præsentia ambulet, terra omnia despiciat, mortem potius, quam Dei injurias intueri cupiat, Dei cultum & honorem promoveat, ejus obfacula perumpat, nulla pro eo adversa reformidet; nec vitâ ipsam pro dilecto fundere recuset. *O ignis qui semper ardes & nunquam extingueris, accende me!*

II. Spiritus alter duplex igneus, quo sanctum Eliæ pectus flagrabat, erat zeli honoris Dei & salutis animarum, quo idololatriæ invalescenti fortiter se opposuit, eandemque feliciter expugnavit. Providentiæ & Bonitati divinæ, in more positum est, ut exorto in Ecclesia sua, incendio, opportunè aquam affundat, quæ restinguat. moto bello, antagonistam suscitet, qui sopiat; grassanti lvi epidemica, antidotum suggerat, quod depellat. Hac ratione, Pharaone Hebræos fideles opprimente, submitit moysen, qui se illi opponeret, ac populum ex ejus servitute vindicaret. Jeroboam vitulos pro Diis erigenti, Ahiam Prophetam, Manassi Isaiam, Antiocho Machabæos opposuit. Sic toti orbi penè Arriano, unum opposuit Athanasium, fidei orthodoxæ Atlantem; Pelagianis Augustinum, Nestorianis Cyrillum, Iconomachis Joannem Damascenum, Albigenibus Hæreticis Dominicum; Lutheri & Calvinii asseclis Ignatium. Haud absimili modo, divina Providentiæ Eliam suscitavit, ut Regis Achab & Jezabelis in idololatria propaganda ardorem reprimeret, atque restingeret, ac Israëlè in unius veri Dei fide & religione conservaret. Hunc in finem, admirabili eundem zelo ac fortitudinis spiritu armavit;

Y 3 ut vel

II.
Duplex
Eliæ spiritus
zeli.

ut vel ipse unus, Tyrannis, Sacerdotibus, & idololatriis omnibus, tanquam mirum pro Domo Dei, pectore generoso, sese opponeret.

Zeli hujus ac duplici spiritus ignei specimen desideratis? Certamina cum Dei hostibus, ad quæ eum compulit, aspiciete. Hoc zelo divini honoris, salutiferaque animarum impulsus Propheta, cum Baalis sacrificulis in arenam descendit, & ignem, ad sacrificium consumendum à cælo prodigiosè evocavit. L. 3. Reg. c. 17. Hoc zelo ac spiritu duplici animatus, magnitudine animi incredibile, quadringentos Baalis sacrificulos interfecit. L. 3. Reg. c. 18. Hoc zelo ac spiritu duplici successus, per Eliseum ungi iussit Hazael in Regem Syria, & Jehu in Regem Israël, ut justam de Baalitis vindictam sumerent: *Qui unguis Reges*, inquit de Elia Ecclesiasticus c. 48. 8. *ad penitentiam*. Id est, ad poenam & ultionem impiorum, ut sint cultus divini vindices. Hoc zelo duplicique spiritu motus Jezabelem, mortem sibi minitantiem fugit, non quod mortem metueret; *Petivit enim anima sua* (in fuga) *ut moreretur*. L. 3. Reg. c. 19. 4. Sed à Jezabele occidi timebat; ne ab illa superatus, simulque vera religio devicta, & cum ipso prostrata esse diceretur, atque ab ea jaçeretur. Denique hoc zelo ac spiritu duplici igneo exultans, quemadmodum S. Christi Baptista Joannes Herodem in facie redarguebat, sceleràque objectabat; ita Elias Regem Achab, & Jezabelem scelestam, ob idololatriam, palàm reprehendebat; cultum, agnitionem, timorem & amorem Dei, pro viribus ampli-

ficare satagebat, ac propterea persecutiones gravissimas sustinebat; unde agebat: *Zelo zelatus sum pro Domino Deo exercituum: quia dereliquerunt pactum tuum Filiis Israël: Prophetas tuos occiderunt gladio: derelictus sum ego solus; & quærant animam meam*. L. 3. Reg. c. 19. 14. O virum ineffabilem! O Prophetam invincibilem! ô zelum flagrantem! ô ardentem spiritum duplicem! O si vel illius scintilla in cordibus nostris succederetur!

Domine JESU, qui dixisti: *Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi ut accendatur?* Mitte obsecro hujus ignis flammulam in corda nostra frigida, ut eodem succensi, instar Elia, opponamus nos murum pro Domo Dei; infidelitati, hæresi, superstitioni bellum acre inferamus: contra populi scelera fortiter dimicemus, peccatores ad penitentiam, vitæque emendationem perducamus: atque ut Elias puerum defunctum; ita nos peccatis mortuos, fovendo, instruendo, amplexando, calefaciendo ad spiritualem animæ vitam revocemus; ac denique omnibusque excogitare licet, mediis, animarum salutis prospiciamus: *Sanctis nimirum meditationibus, serpentibus desideris, lacrymâ, orationibus, vigiliâ, jejuniis, prædicationibus, confessionibus, consiliis, doctrinis, atque aliis operibus bonis pro animarum salute laboremus*. Hic enim zelus animarum verus est & perfectus. Teste S. Alberto M. in Parad. c. 26.

* III. Tertius Elia Spiritus duplex igneus eluxit in eloquio cum Deo & proximo, spiritus nempe orationis & prædicationis. S. Epiphanius in vitis Prophe-

Prophetarum, in Elia, tradit eum flammâ fuisse enutritum, in signum ardentis eloquii; non quòd verè flammis alitus fuerit, id enim impossibile est, sed quòd flamma os & vultum ejus lambere in illudque ingredi videretur, & illum cibare ac pascere. *Surrexit Elias Propheta quasi ignis: & verbum ejus quasi facula ardebat.* Eccli. 48. Verùm unde hæc facula ignem suum concepit? Ardebat verbum & lingua; quia ardebat cor, oratione, meditatione ac contemplatione succensum. Ex corde autem igneo, verba non nisi ignea egrediuntur. Hunc ignem concepit orando & cum Deo diu multumque loquendo: hunc ignem concepit, majestatem divinam ejusque potentiam, sapientiam & bonitatem meditando ac contemplando: *In meditatione mea exardescet ignis:* ait Rex David. Psal. Hunc ignem concipiebat in desertis, in montibus & speluncis cum Deo agens; atque ut liberius ageret, caput inter genua ponens. Ignem verò conceptum quam copiosè emisit? *Verbum ipsius quasi facula ardebat:* & lingua ignea, verba ignea profundebat. An non ignea fuere verba, quibus ignem è cælo evocavit? *Dejecit de cælo ignem ter,* ait Ecclesiasticus c. 48. Quando nimirum Pentecontarcham primâ & alterâ vice, igne cælesti in favillam redegit, dicens: *Si homo Dei sum, descendat ignis de cælo, & devoret te.* L. 4. Reg. c. 1. Et quando ignis è cælo accersitus holocaustum succendit. *Cecidit ignis Domini, & voravit holocaustum, & ligna & lapides.* 3. Reg. c. 18. An non ignea fuere verba, quibus cælum, ne pluviam daret, clausit annis tribus & mensibus

sex: & rursum, ut daret, aperuit? *Induxit in illos famem, & verbo Dei contuit cælum.* Eccli. 48. An non ignea fuere verba, quibus populum ad veri Dei cultum potenter adduxit, atque efficaciter ab idololatria abstraxit? *Usquequo claudicatis, aiebat, in duas partes? Si Dominus est Deus, sequimini illum; Si autem Baal, sequimini eum.* L. 3. Reg. c. 18. Et absumpto ab igne, holocausto suo, Baalis Sacerdotes quadringentos & quinquaginta comprehendendos, & ad unum omnes interficiendos imperavit. *Verè surrexit Elias, quasi ignis; & verbum ejus ut facula ardebat.* l. c. Oignitum eloquium! O dispersita lingua tanquam ignis! quæ & ardentes in Carmelo ad Deum preces fundit, & verbis flammantibus populum succendit! O quantum potest vel unicus homo zelosus verbo & exemplo prædicans? Quanta est sermonis ejus vis & energia? *Vox Domini confringentis Cedros, & altas Superborum mentes. Vox Domini intercedentis flammam ignis, vitiorum & scelerum.* Verè asseruit S. Chrysostomus hom. 1. ad Pop. *Sufficit unus homo, zelo Dei succensus, totum corrigere populum.* An non idiplum in Elia eluxit? An non idem in sanctis Elisæo, Isaiâ, Joanne Baptista, aliisque Prophetis patuit? O Elia Propheta zelosissime! *Obsecro fiat in me, & omnibus Auditoribus meis, duplex spiritus tuus!* Orationis scilicet & prædicationis: Orationis, ut preces ardentes, ac desideria, suspiriaque ferventia ad Deum emittamus; ignemque inde cælestem hauriamus, quem corde conceptum & succensum, per ore in auditorum aures, mentisque effundamus.

mus. Deinde *Prædicationis*: ut dum ad populum verba facimus, vox nostra quasi facula ardeat, atque auditorum pectora inflammet, concaleat cor nostrum intra nos, & ignis in eo clausus exstiter: erumpensque inde accendat omnia. Absque hoc igne, quacunq; eloquentia aut sermonis elegantia, aetiam agemus: frigidi ipsimet, auditores quoque in frigore relinquemus; & tepidi ipsimet, ignem haud spargemus secundum vetus monitum: *Ardeat orator, si vult accendere plebem.*

Quapropter, Dilectissimi, finio & hortor vos, ut duplicem hunc Eliaz spiritum igneum, pro modulo vestro à Deo O. M. obtinere conemini; & per S. Eliaz merita, eum frequenter à Domino postulatis. Dicite igitur cum Eliaz sapiens: *Obsecro ut fiat in me duplex spiritus tuus!* Et quidem 1. Spiritus igneae charitatis Dei & proximi; ex quo reliqua Dei dona & charismata profluent. Hinc mentis pax & læticia, Dei cultus & reverentia; paupertas spiritus & mundi despicientia; de offen-

sis Dei, tristitia & displicentia; patientia in adversis, & persecutionum tolerantia; in cura animarum alacritas & solertia; ac virtutum cæterarum decora velut ex fonte scaturient. 2. *Obsecro ut fiat in me duplex spiritus tuus;* propaganda gloriæ divinæ & procuranda salutis alienæ; quo mundo, carni, dæmoni, infidelitati, hæresi, impietati & iniquitati nos fortiter opponamus; etiam in conspectu Regum ac Principum loqui de testimoniis tuis non reformidemus, sed omnibus, quibus licet, viis & mediis pro Domino Deo exercituum & animarum salute zelemus. 3. *Obsecro fiat in me duplex spiritus tuus;* Spiritus inquam orationis & prædicationis: ardeat prius ignis in corde, deinde in ore; prius in factis, postea in verbo; ut ardeamus imitate Eliaz & luceamus; prius igne divino flagremus, ac deinde auditorum præcordia eodem inflammare valeamus; ad laudem & gloriam tuam sempiternam.
Amen.

E X H O R T A T I O

DE SPIRITU ET VIRTUTE

S. ELIÆ PROPHETÆ,

Christo Domino conformi, Ejusdemque typo.

T H E M A.

Quem dicunt homines esse Filium hominis? Alii Joannem Baptistam: alii Eliam. Matth. 16.

Magna meritò S. Eliæ, Prophetarum Principis, censenda est gloria; eum Sanctorum Christi Apostolorum typum gessisse, primòsque Evangelii Præcones ac Principes super omnem terram repræsentasse. Quem admodum Propheta hic, Deum verum prædicabat, Idololatriam exscindebat, Baalis altaria evertibat, ejusque Pseudo-Prophetas verbis igneis confutabat: nam *Verbum ejus ut facula ardebat.* Eccli. 48. Ita quòque Apostoli linguis igneis, à Spiritu S. in Pentecoste acceptis, idololatriam exstirpabant, Evangelium Christi orbe toto annuntiabant, & magnalia Dei ac Christi Domini ubique gentium prædicabant atque promulgabant.

Major verò S. ELIÆ gloria extitit ipsius Præcurforis Domini, S. Joannis Baptistæ typum gessisse, qui Christum Dominum in spiritu & virtute ELIÆ erat præcessurus. Ipsomet Salvatore de Joanne attestante: *Ipsè est ELIAS qui venturus est.* Matth. 11. Non personam (ut exponit S. Hieronymus Epist. ad Aglaſ. q. 1.) *Sed ejusdem spiritus gratiam. Zonam cinctus, ut Elias; in eremo vivens, ut Elias; persecutionem passus, ut Elias; Præcurfor adventus primi, ut Elias secundi, in die judicii.* Magna sanè hæc est gloria; Ejus, quo major non surrexit inter natos mulierum, figuram expressisse. At maxima ejusdem gloria fuit, ipsius Melsiæ, & Mundi Salvatoris typum prætulisse: velut verbis disertis Magnus pronuntiat AUGUSTINUS Serm. 201 de Temp. *Beatus (inquit) Elias typum habuit Domini Salvatoris.*

Z Quâ

Quâ verò ratione, & quibusnam in rebus typum Domini gesserit scilicet in nomine, actione, virtute & ascensione, ad Magni hujus Prophetæ honorem in præsentî declarabimus.

I.
S. Elias
typus
Christi in
nomine.

I. Magnus Prophetæ Elias typum habuit Domini Salvatoris in nomine: ut enim S. Hieronymus in cap. S. Michæ exponit: *Elias idem est, quod Dominus Deus.* Cui Hebræi quodque consentiunt, asserentes Eliæ nomen ex illâ populi acclamatione ad Eliam desumptum esse: *Dominus ipse est Deus, Dominus ipse est Deus.* Cùm autem nomine Jaberschyth compellaretur. Idem testatur S. Isidorus L. 7. de Orig. c. 8. *Elias interpretatur Dominus Deus. Ex futuri ergo presagio sic vocatur: nam dum altercatur in Sacerdotio cum quadringentis Sacerdotibus Baal, invocato nomine Domini, descendit ignis de celo super holocaustum, quod cum vidisset oronis populus, cecidit in faciem suam & ait: Dominus ipse est Deus. Ex his ergo causis tale prius nomen accepit.*

An non igitur illustre est Eliæ nomen? *Elias Dominus Deus dicitur, sicut & Jesus Christus Dominus Deus noster est. Elias Dominus Deus.* Sicut enim Moyses à Domino constitutus fuit Deus Pharaonis. *Exodi 7. 1.* qui plagas decem terrestres infligens Pharaonem ad populum dimittendum cogeret; sic quodque Elias constitutus est tanquam Deus Achabi & Jezabelis, qui omnia elementa commovit, stupendâque prodigia patravit, quibus Regem, Reginam, ac Baalitas perculit, imò peremit. Ita pariter Christus Salvator noster, tanquam deus & dominus noster prodigiis innumeris stygium Pharaonem,

mundum, ceu Achab, & carnem ceu Jezabelem tyrannicam debellavit: iisque Numen suum divinum, supernamque potentiam demonstravit.

O verè excellens typus! ô nobilissîma Figura! sed figuratum & eestypus longè nobilior! Verùm ô Religiose! ô Sacerdos Domini! nunquid & tu cum Christo & Eliâ in nomine convenis? Nonne Christianus es? Nonne Christi discipulus es; & frater, & membrum? Nonne & Dominus Deus, cùm scriptum sit: *Ego dixi, Dii estis & Filii Excelsi omnes?* Psalm. 81. 6. Tu presertim Sacerdos Altissimi, an non es Dominus Deus, dum ejus personam sustines & in Poenitentia tribunalî, & in tremendo Missæ Sacrificio; tanquam Dominus Deus, peccata dimittens, & tanquam Dominus Deus, altaris Sacramentum conficiens stupenda patris miracula? Si ergo & tu es Dominus Deus, vide, ut nomini omen, voci vita respondeat: ne sit functio tua nobilissîma, actio vilis; dignitas summa, vita ima; & nomen absque omine.

II. Nec tantum nomine, verum etiam re & actione gestorumque similitudine Elias sanctus Domini Salvatoris typum ac figuram expressit. Clarioribus id verbis haud declaravero, quam Magni Augustini, Christum inter & Eliam bene longum Parallelorum catalogum pertextentis. Serm. 201. de Tempore sic loquitur. *Elias typum habuit Domini Salvatoris: Sicut enim Elias à Judæis persecutionem passus est; ita & verus Elias Dominus noster ab ipsis Judæis reprobatus est & contemptus. Elias reliquit gentem suam; & CHRISTUS deseruit synagogam*

Elias abiit in desertum ; & Christus venit in mundum. Elias in deserto corvis ministrantibus pascitur ; & Christus in deserto mundibus Gentium Fide reficitur. Corvi enim illi , qui Beato Elia , iubente Domino , ministrabant , Gentium populum figurabant. ELIAS mittitur ad Viduam , ut ab ea pascatur , quæ typum Ecclesie gerebat. Venit Elias ad Viduam , quia Christus venturus erat ad Ecclesiam. Filius Viduæ defunctus ab Elia suscitatur : Filius Ecclesie , id est , Populus Christianus è carcere mortis à Christo educitur. Elias oravit in Monte Carmeli ; & Christus in Monte Oliveti. Elias oravit , ut pluvia in terram veniret : Christus oravit , ut in corda hominum gratia celestis descenderet. Et sicut in adventu Elia omnes idolorum sacerdotes interfecit : ita in adventu veri ELIAE observantia sacrilega Paganorum destructa est. Haec tenus Augustinus.

An non bellè Eliae typici & veri actiones consentiunt ? Quam pulchrè figuræ & figurati gesta respondent ? Verùm an non & nos , tanquam Christianos , & Religiosos , & Sacerdotes , typi utriusque in moribus & gestis ætypos & antitypos exhibere omnino decet ? An non par est , ut nostra oratio utriusque orationi ; nostrum jejuniu utriusque jejunio ; nostra conversatio utriusque conversationi pro modulo nostro respondeat ? At quoties à tam eximiis archetypis & prototypis in modo , & methodo , in re & fervore , aliisque peristalibus quàm longissimè deflectimus ac discrepamus ?

III. Neque in actionibus duntaxat ; sed etiam in virtutibus ELIAE Christi domini

Figuram insignem exhibet. Has inter

1. Locum primum vitæ innocentia puritas & sanctitas sibi vindicat . cum passionum sedulâ mortificatione & voluptatum abnegatione conjuncta. Declarat id S. Ambrosius L. 1. de Cain ubi Eliam hîcse elogiis celebrat : Victor passionum nec ullis capus illecebris , qui omnem istam secundum corpus habitationem celestis puritate conversationis obduxerat , mentem regens , carnem subjiciens . & regîa quâdam auctoritate castigans , nomine Dei vocatus est , ad cujus similitudinem se perfecta virtutis ubertate formaverat ; & ideo non legimus de eo , sicut de ceteris , quia deficiens mortuus est. Verùm quid Christus Servator nocte hoc Typo expressus : Quis unquam illo innocentiôr ? Quis purior ? Quis justior ? Quis vitæ sanctimoniâ clarior ? Qui secundum Apostolum ad Hebr. 7. 26. audit : Sanctus , innocens , impollutus , segregatus à peccatoribus. Imò Sanctus Sanctorum ?

2. Libertas arguendi scelera & scelestos , etiam Reges & Sacerdotes. Quantâ enim libertate Regi Achab & Jezabeli impiæ in faciem restitit ? Quantâ generalitate , Dei nomine , interitum eisdem & ruinam denunciavit ? Ecce (inquit) ego inducam super te mala , & demetam posteriora tua. Si mortuus fuerit Achab in civitate , comedent eum canes ; si autem mortuus fuerit in agro , comedent eum volucres cali. Et canes comedent Jezabel in agro Jezabel. Lib. 3. Reg. Cap. 21. Quanta quodque redemptoris nostri libertas in arguendo Scribas & Phariseos , Reges & Principes , Sacerdotes & Pontifices ?

Z 2

3. Zelus

3. Zelus honoris & Cultus Divini, qui eum ad tot labores & difficultates, ad tot pugnas & certamina, cum Rege & Baalitis ineunda compulit. Unde ad Deum dicebat: *Zelo zelatus sum pro Domino Deo Exercituum; quia dereliquerunt pactum tuum Filii Israël.* L. 3. reg. c. 19. 14. Quantus verò in Redemptore nostro zelus gloriæ Patris exaruit? *Zelus Domini tua comedit me!* Hoc zelo inflammatus & quodammodo consumptus, toto vitæ spatio, tot ærumnas & adversitates, tot labores & fatigationes, tot itinera & incommoda, tot poenas & tormenta, tot calumnias & probra, tot injurias & contemptus invicto animo toleravit.

4. Patientia heroica & fortitudo, quæ omnes Regis & Idololatrarum persecutiones, ac Jezabelis mortem ipsi intentantis minas generosâ mente superavit. Et quas Salvator noster ab omni hominum genere persecutiones non sustinuit, donec easdem morte crucis probrosissimâ conclusit?

5. Denique (ut paucis multa complectamur) quæ fides, quæ devotio, quæ solertia, quæ temperantia, quæ abstinentia, quæ castitas, quæ animi demissio, ac mundi contemptus in sanctâ Eliæ animâ eluxit? Audiamus S. Isidorum in L. de ortu & interitu Prophetarum. c. 35. *Eliæ præconia recensentem: Elias (inquit) Sacerdos magnus atque Propheta, habitator solitudinis, fide plenus, devotione summus, in laboribus fortis, industriâ solers, excellenti ingenio præditus, in exercitatione disciplina rectus, in sanctâ meditatione assiduus, metûque mortis intrepidus. Audiamus pariter Sanctum*

Bernardum, alia præstantissima eitelogia attribuentem. *Elias (ait) Forma iustitiæ, sanctitatis speculum, pietatis exemplar, asertor veritatis, Fidei defensor, Duxor Israël, Magister insipientium, refugium presbitorum, pauperum Advocatus, iudex viduarum, oculus cæcorum, lingua mutorum, ultor scelerum, malorum metus, Bonorum gloria, virga Potentium, malleus Tyrannorum, Regum Pater, sal terra, Orbis lumen, Propheeta Altissimi, Precursor Christi, Christi Dominus, Deus A. hab, Baalitarum terror, Idololatrarum fulmen. Hæc sunt præconia typi, sanè excellentissima. At quis non videt, longè eminentiora, & infinitè sublimiora, modòque altiore Christi Domino nostro, Eliæ e typo, convenire?*

Quis similiter non perspicit, has quoque virtutes in nobis, si veri Christiani, ac Religiosi nomine gaudere velimus ratione certâ, requiri? Fides præsertim, devotio, temperantia, abstinentia, patientia, demissio, mundi contemptus, animarum & gloriæ divinæ zelus & scelera, si Ecclesiastæ sumus, redarguenti libertas: sine quibus non Religiosi, aut Christiani personam ac veritatem; sed idolum, sed umbram præferemus ac representabimus.

IV. Denique Magnus hic Propheta noster demptoris nostri typum quòque expressit in ascensione ad cælum. Illius ascensum L. 4. Reg. c. 2. descriptum legimus: cum Elias & Elifæus Discipulus ejus colloquerentur, ut faceret textus enarrat: *Ecce currus igneus & equi ignei diviserunt nubem & ascendit Elias per turbinem in cælum. Elifæus autem videbat, & clamabat: Pater mi, currus Israël & auriga ejus. Et non vidit eum amplius. Præclare ascensum hunc*

S. Ambrosius exponit, in Symb. Apost. Elias in corpore isto positus, curru igneo, id est Angelorum subvectione, qui sunt Spiritus & flamma ignis, in illa commotione ad caelum assumptus est. At in quodam caelum de-
 vectus est? S. Bernardus & S. Gregorius Hom. 19. in Evang. docet: In caelum aë-
 reum Elias subvectus est, ut in secretâ quan-
 dam terra regione mitteretur, ubi in magna
 iam carnis & spiritus quiete viveret; quo-
 usque ad finem mundi redeat. & debitum
 mortis solvat; ille etenim mortem distulit,
 non evasit. Redemptor autem noster, quia
 non distulit, superavit, eamque resurgendo
 consumpsit; & resurrectionis suae gloriam,
 ascendendo declaravit.

Insignis ergo ascensus Eliae, Christi
 Domini ascendentis typum exhibet;
 quamvis ille Christi longè sit illustrior,
 discrimen utriusque notat laudatus ante
 Gregorius l. c. dum ait. Notandum
 quoque est, quod Elias in curru legitur ascen-
 disse; quia homo purus, adjutorio indigebat
 alieno: Redemptor autem noster non curru,
 non Angelis sublevatus legitur: quia is, qui
 fecerat omnia, nimirum suâ virtute super
 omnia ferebatur. O igitur præclaram
 Christi Domini figuram! ô nobilem re-
 demptoris in nomine, actione, virtute
 & ascensione typum.

Sed quem inde fructum, decerpemus?
 magnum utique, si hæc ritè perpenderit
 & ruminaverimus: ut innuit S. Au-
 gustinus l. c. Hæc, inquit, Fratres Cha-
 rissimi, si velut animalia munda, assidua
 cogitatione, in cordibus vestris ruminatis,
 implebitur in vobis, quod scriptum
 est: *Thesaurus desiderabilis, requiescit in ore
 sapientis.* Proverb 21. Inde enim in corde
 & ore vestro Thesaurus desiderabilis

oriatur: si ejus virtutes non solum rumi-
 naveritis, verum etiam opere expresse-
 ritis; Thesaurum incomparabilem meri-
 riti, gratia & gloria reportabitis.

Quapropter, Dilectissimi, crebro in
 nobilem hunc typum S. Eliae &
 Christum Dominum, velut nobilissimū
 ejus ectypum oculos mentis conjicite:
 ac 1. Eliae nomen attendite, ac videre
 ut quodammodo vobis approprietis,
 sitisque conversatione & vita ac con-
 versatione quasi divinâ supra humanam
 elevatâ, ut impleatis illud Christi: *Ego
 dixi, Dii estis & Filii excelsi omnes.* 2. S. E-
 liae typi, ac Christi Domini velut ectypi
 actiones, mores, gesta & opera, pro
 communicatâ vobis gratiâ, imitari stu-
 dete: *Exemplum ait Christus, dedi vobis,
 ut quomodo ego feci, ita & vos faciatis.* 3.
 Eliae typi, & Christi ectypi vitæ inno-
 centiam, libertatem scelera redarguen-
 di, si vobis id ex officio incumbat, zelum
 Divini honoris, patientiam, fortitudinem,
 fidem, devotionem, temperan-
 tiam, abstinentiam, humilitatem, casti-
 moniam, & mundi universi contemptū
 vobis comparate satagite, ut hæc ratione
 utriusque præclarus antitypus evadatis.
 4. Quod si præstiteritis, magnum repor-
 tabitis Thesaurum, hunc nimirum, ut
 post transactum breve vitæ hujus mortal-
 is curriculum, non cum Eliâ in caelum
 aëreum, sed cum Christo Domino in
 caelum empyreum, ac beatam illam
 Beatarum mentium sedem ab
 Angelicis Spiritibus de-
 portemini.

* * *

Z 3

EXHOR-

EXHORTATIO
DE SPIRITU ET VIRTUTE
S. P. AUGUSTINI

Doctoris Ecclesiae & Fundatoris Canonorum Regularium
& Eremitarum, dolentis, quod serò Deum amare ceperit,

T H E M A.

*Serò Te amavi Pulchritudo tam antiqua, pulchritudo tam nova;
serò te amavi! S. Augustinus in Soliloq. c. 31.*

Possemus festâ hâc magni Ecclesiae Doctoris Augustini luce variis tantum Virum exornare titulis, decorare encomiis, & præclaris eius virtutum Symbolis celebrare. Possemus cum S. Paulino eum proponere tanquam Aquilam sublimiùs omnibus volantem. Epist. ad Valer. Possemus eum cum S. Nilario Fidei Orthodoxae defensorem appellare (Epist. ad Arat. Diac.) Possemus eum cum S. Hieronymo antiqua Fidei Conditorum dicere. Epist. ad Augustin. Possemus cum Celsiodoro Eum nuncupare Bellatorem Haereticorum, Defensorem Fidelium. L. divin. Lect. c. 20. Possemus Eum cum Ruperto Abbate Tuitiensi Columnam & Firmamentum veritatis deprecate. L. 7. Epist. 5. Possemus illum cum Ribadeneis in vita vocitare Doctorem Doctorem; inter doctos sanctissimum; inter Sancti doctissimum; Cherubim per Scientiam, Seraphim per amorem. Possemus eum aliis fulgidissimum Orbis Christiani lumen, Solem Africa, terrorem Sectariorum, fluminis impetum contra flumen haereticorum, omnium vestrum oculis proponere, ac varias Ejus excellentissimasque virtutes summis in caelum laudibus efferre. Verùm omnibus hæc hâc vice præteritis, unicam Epus duntaxat præstantissimam sententiam, aliis innumeris relictis, seligemus, quam per considerationis aut meditationis methodum declarabimus; eoque non alia, nisi ea, quæ modò thematis loco fuit adducta: *Serò Te amavi, pulchritudo tam antiqua, Pulchritudo tam*

tam nova; serò Te amavi! Soliloq. c. 3. 1. Perspicuus enim sanctissimus & acutissimus ingenio Doctor, Aquilinis mentis oculis, Deum Optimum Maximum omni, imò infinito amore dignissimum, & ex altera parte suam amandi obligationem, ac vitæ suæ brevitatem, summopere doluit, aliquam ejus, eamque non exiguam partem, absque amore supremi Numinis transactam; ideoque dolens ac lugens id deplorat, exclamâtque: *Serò Te amavi; deus meus, serò Te amavi!* Utinam nec unicum vitæ meæ momentum absque amore tui effluxisset!

Hæc Dilectissimi, ruminabimus, ac deinde nos ipsos intuebimur; ut si fortè similem dolendi causam in nobis reperiamus, eam cum Sancto Augustino deplemamus ac corrigamus.

1. Considerans Doctorum Aquila Augustinus, & intimè perpendens ac penetrans infinitam Dei amabilitatem & pulchritudinem, beneficiorum divinorum magnitudinem & multitudinem; nec non vitæ suæ caducitatem ac volubilitatem, cum intimo cordis sui sensu dolet, seriùs se amori divino frœna laxasse, exclamâtque: *Serò Te amavi!* At curram *serò*, Doctor acutissime? Respondet ipse, causamque insinuat. In L. 1. Conf. c. 7. ubi infantiam suam describit: *Tu Domine Deus meus, dedisti vitam infanti & corpus, quod instruxisti sensibus, conpegisti membris, figurâ decorasti. Sed hanc ætatem, Domine, quâ me vixisse non memini, piget annumerare huic vitæ meæ, quâ ego vivam hoc seculo: nam & in iniquitate conceptus sum; & in peccatis mæ mater meâ aluit in utero.*

Hoc tempore, mi Deus, oportuisset me si licuisset, amare Te, ac pro tantis beneficiis grates referre: verum hoc tempore non amavi Te, quia non cognovi Te; ideoque *serò Te amavi!*

2. Nec amatum à se Deum in pueritia, recenset Lib. 1. Confess. cap. 8. 9. 10. *Ab infantia (inquit) veni in pueritiam, & loqui didici, & delectabar me ludere, & vapulabam, quia ludebam pilâ Puer, & eo ludo impediabar, quò minus celeriter literas discerem. Et peccabam Domine Deus meus, faciendo contra præcepta parentum & Magistrorum: & scalpfi aures meas sabelli falsis, curiositate etiam per oculos meos, ante. Et hoc tempore, mi Deus, puerilibus crepundiis delectabar, lusum diligebam, nondum Baptismo tinctus eram; sed Te nondum amabam. Ideoque, Domine, serò Te amavi!*

3. A pueritia in adolescentiam & juventutem devénit; sed nec in his dilectum à se Deum fuisse, lamentatur L. 2. Confess. c. 2. Nam de hac ætate ait: *Quid erat, quod me delectabat, nisi amare & amari? Et concupiscentia carnis obnubilabat, & obscurabat cor meum, & rapiebat imbecillum ætatem per abrupta cupiditatum, & mersabat in gurgite flagitiorum.* Hoc ergo tempore Augustinus nondum amabat Dominum. Timor servilis inerat quidem illi; sed nondum Amor: ait enim L. 7. Conf. c. 16. *Nesque revocabat à profundiore voluptatum carnalium gurgite, nisi metus mortis & futuri iudicii sui.* Ideoque, Domine, *serò Te amavi!*

4. Donec tandem circa tricesimum ætatis annum, post colloquium cum Alipio, intimo suo, habitum, post laxatas lacrymis habenas, post repetitum toties,

Cras

Cras & cras, quare non modo finis turpitudinis mea? Post auditam, de vicina domo, vocem cum cantu dicentis, Tolle, lege; tolle, lege: Ac denique post lectam D. Pauli ad Rom. 13. sententiam: Non in comestationibus & ebrietatibus; non in cubilibus & impudiciis, non in contentione & emulatione: Sed induimini Dominum? E S U M Christum. Quando tandem vincula dirupit, à S. Ambrosio instructionem obtinuit, & ab eodem, tertio & tricesimo ætatis anno, Baptismum suscepit, Christum induit, novam vitam est auspicatus, mundum mundanæque reliquit, totum se Deo obtulit, ordinem Religiosum instituit, ac in eodem aliis sanctitate vitæ; omniumque virtutum splendore præluxit, atque ita licet serò, serò tamen Deum diligere cepit: nihilque totà deinde vitâ, ad sextum supra septuagesimum annum, majore dolore planxit, quàm primos & optimos triginta tres ætatis suæ annos malè impensos & absque dilectione dei, tam boni, tam pulchri, transactos: atque inde ortum duxit illa exclamatio & lamentatio: Serò te amavi, pulchritudo tam antiqua, pulchritudo tam nova; serò te amavi!

Apodosis & Affectus doloris de præterito.

Discutite nunc, Dilectissimi, & examine vitam vestram præteritam; & videte, an non cum Augustino deplorare meritò debeatis & exclamare: Serò te amavi, pulchritudo tam antiqua, pulchritudo tam nova; serò te amavi! Nam primò, non amavite, in infantia, quoniam te non cognovi: ò si cum Beatissima Virgine, & magno Baptista rationis usu fuisset præditus, & à pri-

mo rationis crepusculo, serò te amavisset! 2. Non amavi te in pueritia, docet quidem Doctor angelicus q. 89. q. 6. Tenei hominem circa septimum ætatis annum, Dominum Deum suum actu amoris prosequi, quod num præstiterim, non memini. 3. Non amavite in adolescentia & juventute mea; verò ætatem illam in multis vanitatibus & concupiscentiis, in vitiis & peccatis contrivi. O si te, nunquam offensivisset; sed intimo amore complexus fuisset! 4. à Juventute ad virilem ætatem transgressus, tandem te diligere debuisset, nisi curarum moles, labores, negotia, passionis, tentationes, concupiscentiæ retardassent. O Domine, vere, serò te amavi! In Baptismo gratiam & charitatem infantulo infudisti: ò si ab illo momento in amoris actus continuos erupissem! Usus rationis puto dedisti: ò si pro tanto munere tibi grates retulissem, intimèque te dilexissem! Toties in peccata prolapsus penitentia sacramento abluiisti; tot peccandi occasiones removisti; innumeris beneficiis cumulasti: ad ordinem Religiosum, adeò amabilem, me indignissimum vocasti: ò si pro tot tantisque favoribus, millies iterumque millies amoris incendio exarsissem. sed cum id factum minimè sit, quid restat, nisi ut cum Augustino miseriam istam deplorarem & plangam, dicens: Serò te amavi, pulchritudo tam antiqua; pulchritudo tam nova; serò te amavi?

II. Deinde si propè perpendamus, quis ille sit, cui amorem debitum denegaverimus, majore dolore meritò obruemur. Quis enim ille est, quem

quem non dileximus? *Serò Te amavi.*

1. *Te Patrem ingenitum, te Filium unigenitum, te Spiritum Sanctum paracletum, Te Sanctam & indivisibilem Trinitatem.* L. med. c. 11. Quia Manetis & Manichæorum, de hoc mysterio, deliriis occupatus eram. 2. *Te, Deum invisibilem, incomprehensibilem, ineffabilem, immensum, infinitum, æternum, principium & finem omnium.* med. c. 17. 3. *Te potentissimum, sapientissimum, benignissimum, iustissimum, misericordissimum, sanctissimum, pulcherrimum.* 4. *Te sine deformitate perfectum, sine quantitate magnum, sine qualitate bonum, sine tempore sempiternum.* med. c. 12. 5. *Te sine morte vitam, sine infirmitate fortem, sine mendacio verum, sine situ ubique præsentem, sine loco ubique totum, sine extensione omnia implentem. Te talem ac tantum, tam serò cognovi, tam serò amavi!*

2. *Serò te amavi, pulchritudo tam antiqua!* Pulchritudo perpetua, pulchritudo æterna, ab æterno in æternum semper durans semper vernans, semper florens; nunquam elanguens, nunquam marcescens. Cujus comparatione, pulchritudo creata omnis, non nisi gutta, non nisi umbra est, instar floris citò decedens, instar hemerocallis, subito evanescens; instar cadaveris brevi putrescens: & hanc umbram soli, guttam mari, vitam cadaveri prætulit, quando tam *serò te amavi!*

3. *Serò te amavi pulchritudo tam nova!* semper virescens, nunquam veterascens; novas semper & novas species & pulchritudines beatorum obtutibus offerens; *pulchritudo tam nova*, ut in ea Beatorum cœlestes spiritus & angelicæ

mentes, nova semper & nova objecta formosissima intueantur, eaque visio beata, post miliones infinitos annorum tam recens ac nova videatur. ac si hodie primùm inchoaretur; tam amabilis & admirabilis, ut intuentes, tota æternitate non fatientur. Atque hanc pulchritudinem, *Serò amavi.* Irruebam in formosa ista, quæ oculis corporeis cernimus, quæ colore evanido mortales stolidos alliciunt, ac decipiunt, nec nova, nec antiqua: non antiqua, quia noviter orta; non nova, quia antiquata, marcida, putrida & in pulverem suum jam redacta. Pulchritudo Rachelis, Patriarcham Jacob quatuordecim annorum servituri mancipavit, ac diu noctuque quietem ei abstulit. Pulchritudo Thamaris ammonem fratrem in morbum fatalem prostravit: Pulchritudo Betsabæ sanctitatem Davidis in impietatem convertit; Pulchritudo Moabitidarum sapientiam Salomonis commutavit in stultitiam: Pulchritudo Omphalæ herculem Lydorum Regem, ad quas insanias deduxit? Pulchritudo S. Catharinæ, quam vim Cæsari Maximino; Pulchritudo S. Agnetis, quam violentiam Proconsulis Romani Filio? Pulchritudo S. Agathæ, quam animi luctam proregi Siciliae Quintiano, aliarque virgines speciosæ tyrannis aliis intulere? Nonne Pulchritudo Cleopatrarum commovit, concitavitque Romanum imperium; & instar terræ motus concussit, ac Marcum Antonium, honore, fortunâ, ac vita spoliavit? Amore Helenæ Pulchritudinis, ut existimabatur stupendæ nonne binæ mundi partes præcipuæ Asia & Europa, bello & præliis adeò collisæ, ut decenni bello, hominû multitudo, mundo integro non absumi-

lis interierit; & licet troiani viribus suis tandem metuerent ac diffiderent. nihilominus, dum eam aliquando è palatio regio, tanquam auroram speciosissimam, prodeuntem conspexere, adeo decoris ac speciei ejus radiis perfricti fuere; ut unanimi ore professi sint omnes dignam esse, pro qua mundus universus arma corripit, ac sanguinem fundat. Sic sic in mortalium insipientium cordibus dominatur Pulchritudo, fallax & evanida: Pulchritudo nec antiqua nec nova quia brevissima; non nova quia caduca, & emarcida, citoque in favillam, pulveremque prolapsa. Quam vim impetumque cordi meo jure impressisset, mi Deus, tua Pulchritudo tam antiqua, pulchritudo tam nova, quam ego tam sero dilexi:

Affectus amoris pro presenti

O Pulchritudo tam antiqua, quam nova, Salvator mi, antiqua secundum divinitatem, nova secundum humanitatem: in utraque pulcher & speciosus pro filiis hominum. *Diligo te super caelum & terram, & cetera omnia, quae in eis sunt.* medit. c. 35. quia tu omnia pulchritudine ac decore longè superas. Tu pulcher es in caelo, pulcher in terra, pulcher in utero, pulcher in manibus parentum, pulcher in miraculis pulcher in flagellis, pulcher invitans ad vitam, pulcher non curans mortem: pulcher deponens animam, pulcher recipiens, pulcher in ligno, pulcher in sepulchro. Neque oculos à splendore pulchritudinis illius avertat carnis infirmitas: summa & vera pulchritudo justitia est. Ibi illum non videbis pulchrum, ubi deprehendes injustum: si ubique justus & decorus. Ita S. Aug. in Psal. 44. Te igitur adeò pulchrum ac decorum, nunc super omnia diligo, & om-

nibus creatis quàm longissimè anteppono. Amo te amore magno, & magis atque magis amare te desidero: Amo te super aurum & argentum, super margaritas, & lapides pretiosos, super fructus terræ, vina & delicias, super pisces, volucres & feras; super Homines & Angelos, quia tu omnibus infinitè pulchrior, infinitè perfectior, & infinitè es excellentior.

III. Accedamus nunc ad voculam tertiam *Amavi*; dispiciamusque non non serò, cum Augustino, Dominum Deum nostrum amaverimus, ut errorem serò corrigamus, actandem reverenter auspicemur, quod ut clarum perspicimus; examinemus quid sit amare.

1. Amare est alicui bene velle. O quàm serò cepti bene velle tibi, qui non curavi, num tibi esset male, modò mihi foret bene. 2. Amare est quempiam magni aestimare. O quàm parvi te feci, qui tuam Majestatem, pro nullius momenti recula sprevi & postposui. 3. Amare est laudare! ô Domine quam rarò, quàm frigide & distrahè, laudavi te! 4. Amare est de amato, sine intermissione cogitare. O quàm rarò, mi Deus; de te cogitavi, & levavi mentem! 5. Amare est libenter loqui, cum dilecto, & cum magna voluptate. O domine quàm longa videtur mora, cum modico tempore tecum colloquor. 6. Amare est libenter loqui de amato. O insipientia mortalium, de nugis & fabulis colloquendo, tempus breve eliducimus: de Deo loquendo moram parvam, longam existimamus. 7. Amare est pro amato strenuè laborare, eoque admodum Jacob pro Rachele sudavit, anni quatuordecim mora brevissima

ensebantur. 8. Amare est pro dilecta adversa & molesta sustinere : amor enim omnia sustinet. O Rex gloriæ, quàm parùm amavi te, qui tam parùm volui sustinere pro te!

Affectus amoris & propositi, pro futuro!

Sed quid nunc Charitatis restat agendum, quod factum est, infectum fieri nequit; nec quæ præteritæ horæ, amore vacua, redire potest? Quid igitur superest consilii? Cum Augustino postmodum ab amore divino vulnerato, duplicata, triplicate actus, omnis generis, amoris : *Sagittaveras tu cor nostrum charitate tuâ*, ait S. Doctor L. 9. Conf. c. 2. Atque ubi hoc amoris cordi inflictum est vulnus, velut cervus saucius cucurrit ad fontem aquarum, ad perennis vitæ flumen, ut licitum, ardoremque charitatis identidem restingueret. Ex hoc tempore totum cor ejus ardebat, & magis atque magis ardere desiderabat. *Vulnera cor meum (suspirabat) igneo & potentissimo telo tua nimia charitatis, tu sagitta electa!* In med. c. 37. Ab hoc tempore, omne Deo bonum volebat, summè Deum aestimabat : miris eum laudibus efferebat : sine intermissione, cor in Deo, tanquam centro suo defixum gerebat, jucundusque de eo sermones miscebat, ingentes pro eo labores, disputationes contra Hæreticos, voluminum grandium conscriptiones, Ecclesiarum gubernationes, Ordinum institutiones, Conciones, Instructiones, indefessè alacritèque suscipiebat : nec Hæreticorum calumnias, insurrectiones & persecutiones reformidabat; omnia superante, incendio charita-

tis, quod in ejus corde aestuabat : unde exclamabat : *Quid est hoc, quod sentio? Quis est ignis, qui calefacit cor meum? Que est lux, quæ irradiat cor meum, & quidquid in angulâ latet, manifestat?* O ignis qui semper ardes & nunquam exstingueris, illumina me! O utinam arderem ex te, ignis sancte! quàm dulciter ardes, quàm secretè lucet, quàm desideranter adavis? *Ve tuis qui non ardent ex te!* S. Augustin. in Soliloq. c. 34.

Quæ cum ita sint, Dilectissimi, cum magno hoc Doctore. 1. Lugeamus ac desileamus, quòd tam serò Dominum Deum summum & unicum bonum nostrum amare cœperimus; totque annos, menses, dies, horas, absque ejus dilectione elabi siverimus. 2. Lugeamus quòd Bonum æternum, immensum infinitum tam parvi duxerimus, quòdque pulchritudinem tam antiquam, tam novam, pulchritudinis umbræ evanidæ, postposuerimus, deploremus. 3. Actus amoris, neglectos cum S. Augustino, compensare satagamus. Abiit, abiit ut secuturum tempus, sicut præterlapsum, absque amoris actibus tranfigamus. Dicat quilibet vestrum cum S. Augustino: *Dixi nunc capi: Diligam te Domine fortitudo mea! Diligam te pulchritudo mea, bonitas mea, potentia mea & sapientia mea! Diligam te, & tu eris tanquam dilectus meus unicus in memoria mea, ut sine cessatione de te cogitem! Diligam te, & tu eris in intellectu meo, ut amplius te cognoscam! Diligam te, & tu eris in voluntate mea, ut velim tibi omnia intrinseca & extrinseca bona tua; in illisque exultem & gaudeam! Diligam te, & eris in ore meo, ut de te*

A a 2 libenter

libenter loquar ac prædicem ! Diligam te, & eris in manibus meis, ut pro gloria tua laborem assidue, & quidquid patiendum immiseris, amplectar strenue ! Quoniam verò, sine te, nihil possum facere : cum Augustino, demississime flagito : *Jubes te diligi, Domine, da quod jubes & jube quod vis. Oignis qui*

semper ardes & nunquam extingueris ! O amor qui semper ferves, & nunquam tepescis, accende me & accendar: accendar, inquam, totus à te, ut totus diligam te ! Quod omnibus presentibus & mihi largiatur sanctissima Trinitas, Pater & Filius & Spiritus Sanctus. Amen.

EXHORTATIO DE SPIRITU ET VIRTUTE S. BASILII,

Cappadociæ Episcopi, S. Ordinis Basiliani Fundatoris,
cum Moyse collati.

T H E M A

Dilectus Deo & hominibus Moses, cujus memoria in benedictione est. Similem illum fecit in gloria Sanctorum.
Eccli. c. 45.

Sanctus Gregorius Nazianzenus, S. Basilii Magni, Cappadociæ Episcopi, compar ejusdemque familiaris, & eremi, & Domus, & mensæ & studiorum, & morum & vitæ socius; quantam de Patriarcha hu-

jus sanctimonia, estimationem foret; vel ex eo, inter cætera, liquet, quod eundem jam cum Abrahamo emulatum Gentium Patre; jam cum Moyse, populi Israëlitiæ thaumaturgo Duce; jam cum Josepho, Aegypti pignore & Mundi Salvatore; jam cum aliis viris celeberrimis, præstantissimisque componere nullus dubitavit. Nobis verò in præfenti lubet, encomiis aliis præ-

ritis, magni Moysi & Basilii magni nonnulla virtutum heroicarum parallela recensere; ut ad utriusque virtutum amorem & imitationem inflammetur. Quanto pere verò S. hic Episcopus Moysen, epistole scripta triverit, soli libri Hexameron abundè declarant, quos ipse in Geneseos librum, ita elucubravit; ut eos S. Ambrosius transtulerit, ac non tam suum, quàm S. Basilii foetum, in tractatu de opere sex dierum; oculis, auribusque latinis dederit. Nos quidem, scribit ipse Basilii ad Libanium Epist. 146. cum Moysè & Elia, similibusque beatis viris versamur; qui nobis doctrinam suam tradunt. Ideoque S. Gregorius Nazianzenus in oratione funebri, de laudibus S. Basilii, prolixè contexta, eum, Moysen à Mose agere didicisse, asserit; ipsosque tredecim annos Mose & sacris Literis volvendis ac meditandis operam navasse testatur Ruffinus. Nunc utriusque parallelas virtutes, videamus.

I. Moyses non statim, uno veluti saltu, ad populum Israëliticum docendum, pascendum, regendum atque ex Aegypti servitute, in terram Chanaan deducendum provolvit; sed per gradus ad ducatum & animarum regimen ascendit; Primis quadraginta annis, in aula Pharaonis educatus, & omni Aegyptiorum sapientiâ excultus fuit, ac cum Magnatibus agere didicit. Secundis quadraginta annis pascens oves Jethro soceri sui, in terra Madian, contemplationi se dedit, ac propriae perfectioni vacavit; ut perfectus ipse perficeret alios, virtutesque acquisitas in alios transfunderet, atque inde annum jam

agens octogesimo, populi pastorum & ducatum adiit.

Idem præstitit ævi sui Moyses Basilii; absoluto namque Athenis eloquentiæ & Philosophiæ curriculo, ad volvenda ac meditanda sacrarum literarum monumenta se contulit, ac deinde sacerdotali charactere insignitus fuit; teste Nazianzeno. I. c. *Cum prius sacros libros lectisasset, & eorum explanator fuisset, factus est presbyter ab Hermogene Episcopo Casarensi, &c.* Antequam verò infulam Episcopalem admitteret, in perfectionis, omniumque virtutum studium toto conatu, incubuit; & quos in Palastina, Cœlesyria & Mesopotamia, viros omni virtutum genere præstantes reperit, imitari studuit; velut ipse scribit Epist. 79. ad Eustachium: *Obstupui, inquit, eorum in servanda diosa temperantiam, in obeundis laboribus tolerantiam; precandi vigorem, & constantiam; ut nec somno victi, nec aliquâ natura necessitate deflexi, sublimem semper & invictum animi sensum, in fame & siti, in frigore & nuditate servarent. Cum illa admirarer, cupiebam & ipse, quantum mihi possibile esset, illos annulari.*

Eritis & vos aliquando, Charissimi, ut spes est & vitæ comite, aliorum Instructores, verbi divini Pracones, conscientiarum arbitri, missionum variarum administri, & animarum plurimorum Rectores: at hic in vitæ religiosæ tirocinio, prius solida vitæ perfectioris fundamenta jacienda sunt; prius vitia comprimenda, passionum impetus frenandi, virtutum necessariorum, humilitatis, obedientiæ, castitatis, charitatis panoplia comparanda est. Ne

fortè cum aliis prædicaveritis, ipsi re-
probi efficiamini. Priùs descendum est,
quod deinde alios doceatis: priùs pos-
sidendum est, quod aliis deinde com-
municeris. Cogitate vos hîc in tirocinio,
cum Christo degere, vel ut in Na-
zarethana Domo, & uni humilitatis &
virtutum studio cum ipso vacare: cogi-
tate vos cum Basilio, in eremo sancto
discatis. Sanè Angelicam Basilii vitam,
ut æmuleretur, ut ejus Consortio ama-
bili fieretur S. Nazianzenus, asserit,
quòd in eremum se contulerit, quæsitu-
rus remedium

*Doloris, ex amici consuetudine
Planè viri divini, qui istic cum Deo,
Sub Nube agebat, ut alter Moses,
Hic erat Basilius vivens cum Angelis.*

II.
Mosis &
Basilii
tempe-
rantia.

II. Prima virtus viro Apostolico, reg-
gimini animarum admovendo necessa-
ria est temperantia, & cibi potûsque
abstinentia: Præluxit in hac virtute Po-
puli Israëliti Dux Moses, qui tempe-
rantem, sobriamque omnino vitam e-
git, nec tam cibo quam Dei verbo vi-
tam traduxit; adeoque à Majestate di-
vina Legis tabulas recepturus, binis vi-
cibus, dies quadraginta, absque cibo &
potu, solâ oratione, & rerum cæle-
stium contemplatione sustentatus,
transegit.

S. Basilius, Moses orientis, præcam
Monachorum abstinentiam sectatus est,
eamque constitutionibus suis Monasti-
cis sanxit. De Viri hujus sancti eximio
pauperatis, & abstinentiæ studio ista
refert Nazianzenus in Panegyri: *illi,*
ait, tunica una, & pallium unum, & hu-
micubatio, & balnei contemptus & vigilia,

& cæna suavissima, atque pulmentum, &
erat illi panis & sal: & potio sobria, quam,
nobis nihil laborantibus, fœntes præferant.
Ex hujus abstinentiæ rigore, vultus ei
pallidus & caro ita emaciata; ut ossibus
fermè solis ac pelle constare videretur.

Virtus hæc, Dilectissimi, quam ne-
cessaria sit, in hisce præsertim Germa-
niæ regionibus; in quibus vitia contra-
ria, prædolor! nimium quantum gra-
vantur; notum vobis perspectumque
est; *Pallor & macies virum religiosum ac-*
cent, Acroama est S. Basilii; si non pal-
lor & macies, quæ vires Apostolicis li-
boribus necessarias, infringere possent,
aut labefactare; at certè temperantia
& abstinentia virum Apostolicum oc-
cent: ab hac in Tirocinio auspiciandum
est, contra vitia, prælium: *Prima, tan-*
gula, lucra est, agebat Cassianus; ratio-
nem dat Magnus Gregorius: Nequa-
nim, ait, ad spiritualis agonis certamen
ascenditur, si in non priùs in nobis hostis pe-
stis, gula videlicet appetitus edomatus.
Huic igitur vitio, ante omnia, bellum
indicamus; aliàs, hostes subtiliores, su-
perbiam, vanam gloriam, invidiam,
cæterosque, nequicquam laceessimus &
in arenam frustra provocamus.

III. Insignis in Mose effulsit animi
demissio, omnisque honoris mundani
contemptus: à Deo enim ad populi duc-
catum & regimen accersitus, non tantum
duntaxat, sed & alterâ, & tertiâ vicè,
ad indignationem usque Dei, honorem
& onus detrectans, sese excubavit:
Exodi c. 4. *Obsecro, inquit, Domine,*
non sum eloquens ab heri & natus tertius;
& ex quo locutus es ad servum tuum, impe-
ditioris & tardioris lingua sum. Obsecro
Domine,

Domine, mitte, quem miserus es. O egregia tanti viri humilitas! O insignis, honoris despectus!

Non impar animi demissio, & honoris fuga eluxit in Magno Basilio: insulam enim Episcopalem Neocæsareensem, ut ipse scribit Epist. 164. declinavit: Pari modo, cum ægrotanti Eusebio Episcopo Cæsareensi, amico suo, fidelitate magnâ, ad obitum usque assistisset; eo defuncto, honorem refugiens, abdidit sese, & deprehensus, morbum simulavit; sed reluctans, multumque renitens, tandem onus & honorem Episcopalem admittere coactus est. Hæc est prisca veterum illorum Sanctorum demissio, longè à sæculo moderno discrepans & aliena, quo non raro ambitus & simoniæ labes honoribus sacris inspergitur.

Sed vos, Charissimi, tamen nondum propinquum adest officiorum honoratorum periculum, id tamen curate, ut vel à limine Religionis, honorum quorumcumque averisionem & horrorem sacrum imbibatis: eâ potissimum de causâ, quod de subditorum animabus, Deo ratio reddenda, Superioribus incumbat: *ipsi pervigilant, quasi rationem reddituri pro animabus vestris*, aiebat de Præpositis, Gentium Doctor. Hebr. 13. 17. Hæc ratio absterrebat Joannem Episcopum Rossensem, illustrem Angliæ Martyrem, quem cum ob virtutum excellentiam Henricus VIII. Angliæ rex, à tenui Episcopatu Rossensi, ad ampliores promovere pararet; nunquam adduci se sivit, ut sponsam suam tenuiore quidem illam; sed Dei vocatione primam, pro locupletiore dimitteret:

illud memoratu dignum adjiciens: *Se per beatum futurum, si de hoc saltem minuto concedito sibi grege; deque non admodum magnis inde acceptis emolumentis, in die Domini, rectè respondere possit: cum & de bene curatis animis, & de rectè expensis pecuniis, tunc reddenda sit ratio exactior, quam mortales ferè putent, aut curent.* Sanderus L. 2. de Schism. Angl. Quantopere S. Franciscus Borgia & Bellarminus Cardinalis Galerum purpureum: Laynius varias insulas, S. Ignatius Præpositi Generalis munus, reformidarint & fugerint, alias diximus, vobisque notum est & perspectum. Horum ergo aliorumque Sanctorum exemplo, sentite, melius tutiusque vobis fore; subesse, quàm præesse; atque in id semper inclinate ac propendete, nisi aliud jubeat sancta obedientia.

IV. Complures aliæ, in gradu præcellenti, virtutes Mosen exornarunt; quæ eum tot centenis animatum millibus regendis aptum reddidit: Tales fuerunt, primò mansuetudo eximia, teste enim Scriptura, mortalium mansuetissimus extitit: deinde sollicitudo & cura paterna, ac materna charitas; tanto enim in populum amoris affectu ferebatur, ut pro eo, è vitæ libro deleri optaret. Hæc affectu plenus, tanquam nutrix, populum, quadraginta annis, pane cœlesti seu manna pavit; & multò magis, ejus animis, ad Dei timorem & amorem inflammandis, insudavit; plurimòque ejus ac graves defectus & lapsus miti mente toleravit: ut ex toto Deuteronomio, aliisque ejus libris liquet.

Similes omnino virtutes S. Basilium, Mosen

IV.
Mosis &
Basilii
mansuetudo &
charitas.

Mosen Christianum, mirifice illustrarunt: primò enim singularis in eo mansuetudo resplenduit: constanti namque benignitate suã vicit adversarios suos, ut de eo refert S. Nazianzenus. Deinde præcipua in eo eminuit charitas & misericordia, sollicitudo & vigilantia, cum zelo animarum egregio conjuncta. Quas Rufinus enumerat L. 2. c. 9. *Basilus*, inquit, *Ponti urbes & rura circumiens, desiderans Gentis illius animos, & parùm de spe futura sollicitus, stimulare verbis, & prædicatione succendere, callidumque ab his longe negligentia cepit abolere, subegitque, abjectis inanum rerum & secularium curis, summet notitiam recipere, in unum coire, monasteria construere, psalmis & hymnis & orationibus docuit vacare, pauperum curam gerere, virgines instituire, pudicam, castamque vitam, omnibus penè desiderabilem facere. Ita brevi permutata est, totius Provincia facies.*

Neque solùm mentes; sed & ventres suorum in communi fame & miseria, pavisse Basilium testatur S. Nazianzenus: *Cibum, inquit, esurientibus frangit, panibusque pauperes satiat, alitque eos in fame: apertis enim oratione & cohortatione suã, locupletum horreos; omnibusque ciborum generibus corrogatis, famelicos & spiritum vix trahentes viros, feminas, parvulos, senes, pascit, & Christi exemplo ministrat ac pedes abluit. Talis erat novus noster Procurator & secundus Joseph. Ut pro epiphonemate, addit S. Nazianzenus.*

Charissimi, discite à viro sancto mansuetudinem summè animarum curatoribus, necessariam, quam & Salvator à se disci voluit, quando dixit:

Discite à me quia mitis sum. Discite deinde, charitatem, sollicitudinem, misericordiam & animarum zelum, linearum virtutum adminiculo dignè vocatione vestrà ambulare, munericque vestro suo tempore facere satis nequam valebitis.

V. Mose Nazaræo instituit, eisque leges dictavit; S. Basilus cœnobitarum Mose, Monasteria toto oriente excitavit, eisque constitutiones monasticas præscripsit. Qua de causa, tanquam rerum novarum inventor ab Hæreticis redargutus fuit: quibus respondere Epist. 63. *Accusamur & hujus vita, quid Monachos habeamus pietatis studiosos, qui mundo renuntiãrunt, & universi satuli curis, quas Dominus comparavit spinis, inutilitatem verbi impediens: qui hujusmodi sunt mortificationem JESU in corpore circumferunt, & cruce, quisque sua accepta, Dominum sequuntur. Ego vero omnem vitam meam impenderem, ut mihi possent ista impingi delicta, habere inque apud me viros, qui me Doctore, hoc pietati studium amplexi hæcenus fuerint.*

Nos Charissimi, viri sancti monitis obtemperabimus, sæculi curis, semel rejectis, constanter renuntiabimus: mortificationem JESU, semel susceptam, constanter in corpore nostro circumferemus; crucemque Domini, horum nostris semel impositam, non abjiciemus; sed usque ad supremum Spiritum constanter portabimus, ut salutem æternam reportemus: Non enim quæ cœperit, sed qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.

VI. Mose Pharaoni ejusque Magi mirã constantiã restitit, S. Basilus Julianum

lianum apostatam debellavit & occidit. Urex Helladio refert S. Joannes Damascenus. Orat. 1. de imagin. Quâ ratione Valenti & Arrianis restiterit, testis est Nazianzenus. Lege ejus Pagnyricam, de laudibus hujus Sancti: mediâ horâ angustia non sinunt esse prolixiorum.

VII. Denique Moses ad Patres abiens, ingens populo sui desiderium reliquit: *Fleveruntque eum filii Israël, in campis Moab, triginta diebus.* In obitu ac funere S. Basilii, narrat S. Nazianzenus, tantum extitisse lugentium etiam Judæorum & Ethnicorum concursum, ut plures in turba obruti & extincti occubuerint. Tanta est Sanctorum veneratio! Imitari non pigeat, quos celebrare delectat.

Quapropter, Dilectissimi, si aliquando Mosis populi Hebræi Duci & S. Basilio novo Mosis Christiano, in cœlesti gloria consociari cupiamus, eorum virtutes æmulemur: Et quidem 1. Ardens prohiendi desiderium, & propositum de virtute in virtutem progrediendi

concupiamus: semitæ perfectionis passus primus est, disciplinæ virtutum concupiscentia. 2. Tum Mosis & Basilii exemplo, ad temperantiæ ac sobrietatis studium, nos accingamus, absque his enim; luto & fœcibus infixi hærebimus atque ad superna evolare nequibimus. 3. Inde ad animi demissionem, & mansuetudinem, & ab his ad charitatem transeamus, quibus, gratiæ divinæ munere, nostrâque strenuâ cooperatione, obtentis; aliis quoque, cum Mose & Basilio, virtutum leges dicere, & perfectionis Regulas præscribere valebimus: his denique obtentis, cum iisdem viris sanctis, Mundo, Carni, Dæmoni, cæterisque hostibus virtutum, fortiter resistemus: atque ubi cursum nostrum consummaverimus, & ex hac mortalitate ad meliorem vitam transierimus, omnibus præter boni exempli odorem, virtutumque fragrantiam, nostri desiderium relinquemus.

B b

EXHOR-

EXHORTATIO

DE SPIRITU ET VIRTUTE

S. PATRIARCHÆ BENEDICTI.

S. Ordinis Benedictini Fundatoris cum lilio comparati.

T H E M A.

Sicut liliū inter spinas. Cant. 2. 1.

Christus Dominus, Redemptor noster, & animarum castarum sponsus dilectus, candidus & rubicundus, apte liliū Symbolo adumbratur: unde ipse hoc nomine gloriatur Cant. 2. 1. dicens: *Ego sum flos campi, & liliū convallium.* Liliū scilicet candidum & odoratum, ex humili terra & Virgine natum. In lilio, inquit. Honorius, quinque considerantur: quia est candidum, habens aureum colorem prominentem: est & odoriferum & pandulum, ac semper incurvum. Sic Christus candidus est in humanitate, aureus in Deitate, odoriferus in Prædicatione, pandulus in suscipiendo penitentes, incurvus in condescendendo peccatoribus, & eos sublevando. S. Ambros. similitudinem invertens, ait:

In Christo aequè ac in lilio fuit candiditas & rubor humanitatis. Deinde beatissima Dei Genitrix ac Virgo Maria puritatis & castitatis nitore ac eminentiâ rectè cum lilio componitur, vel ipso cœlesti Sponso attestante: *Sicut liliū inter spinas, sic amica mea inter spinas.* Cant. 2. Id est, veluti liliū inter spinas situm effulget, sic Amica mea, Sponsa mea, & in primis Mater mea inter ceteras mulieres emicat. Præclare de hoc virgineo, nitidissimoque lilio S. Petrus Damianus Serm. 3. de Nativ. B. V. ait: *De spinosa Judæorum progenie nata, condescendebat munditiâ virginea castitatis in corpore: stammescibat autem ardore gemine charitatis in mente: fragrabat postmodum odore boni operis: tendebat ad sublimia intentione continuâ cordis.* Denique liliū candens Justis ac Sanctis cujuslibet Ecclesiæ de sanctis Martyribus, Sancti

tui Domine floreant sicut liliū; & sicut odor balsami, erunt ante te. Eiusmodi quoque liliū magnus Patriarcha, ac multarum familiarum religiosarum Conditor S. Benedictus extitit, sive liliū bulbū, sive scapum, sive candorem, sive spinas, sive folia, sive odorem consideres, id quod jam nunc declarare auspicabimur.

I. Primum quod in lilio expendendum est *Bulbus*, qui specie & figurā cordis est. Cor in homine est principium vitæ: unde Salomon monet Proverb. 4. 23. *Omni custodiā, serva cor tuum, quia ex ipso vita procedit.* Cor enim purificat sanguinem, & ex eo gignit spiritus vitales, eosque per omne corpus diffundit tanquam motus, sensationis, & operationis causas atque origines. Quemadmodum igitur cor naturale causa est vitæ naturalis; ita cor morale, puta mens & voluntas, est causa vitæ moralis, scilicet virtutis gratiæ & gloriæ, omniumque actionum bonarum radix, & malarum, quæ de corde exeunt & coquinant hominem. Matth. 12. Cor autem istud, quoniam instabile, & molendini instar, est mobile, per sinceram, puramque intentionem in Deo figendum est ac stabilendum; ne, ut ait Doctor mellissus in Med. c. 9. evagetur; Neve dum ab amore celestium elongatur, in amore terrestrium occupetur.

O quam sollicitè liliū nostrum mysticum D. Benedictus à primo vitæ melioris exordio, bulbū suū, cor inquam suū servavit, firmiterque in Deo defixit! Videns enim ut refert S. Gregorius M. L. 2. Dial. plerisque coævos suos, vernantis ætatis impetu ab-

ruptis & juvenili libertate lætos affectibus indulgere, veritus ne quāsimiliter aneret orbitā culpæ, certus abdicare se literarum studiis & in solitudinem secedere decrevit; eligens potius esse minus doctus, quam parum sanctus, ut mente in celestibus fixus, uni Deo, toto corde, famularetur.

O Religiose & tu exemplo S. Patris Benedicti, ab initio religiosæ vitæ, *Omni custodiā serva cor tuum: quia ex ipso vita procedit.* I. c. Cave ne ejusdem instabilitas, unquam te à voluntate & intentione, sincero corde, Deo famulandi abripiat. Si enim à celestibus ad terrena rapiatur, illico vitiis & cupiditatibus suis irretietur; testante S. Bernardo Med. c. 9. *Cum elabitur illa (divinis) & involvitur in istis, (terrenis) vanitas illud recipit, curiositas deducit, cupiditas allicit, voluptas seducit, luxuria polluit, torquet invidia, turbat iracundia, cruciat tristitia, sicque miseris casibus submergitur omnibus vitiis, quoniam animum Deum, (qui ei sufficere poterat) dimisit.* Ne id tibi eveniat, cætera dimitte, Deum tene, illi cor affige & in illo velut centro animæ tuæ & intentionis tuæ requiesce.

II. Alterum, quod in lilio reperimus, proximè cum bulbo connexum, est *Scapus*, præcellus, cui adhærent folia, & liliū ipsum insistit. Præcellus est: eminet enim liliū inter flores celsitudine ac sublimitate. *Nec ulli florum excelsitas major, interdum est cubitorum trium,* inquit Plinius L. 21. c. 5. Atque ob hanc excelsitatem flos Regius nuncupatur. Anima sancta à terra se segregans & expurgans, omnibus terrenis sublimior, usque ad ipsam Trinitatis

B b 2 factio-

II.
Lilifca-
pus.

sacrofanctæ sinum ascendit, cœlis omnibus & sublunariis excelsior, verè asserens cum illo: major sum & ad majora natus, quàm ut terræ, terrenisque quilibet ac fordidis inhæream.

Talis fuit alta mens S. P. Benedicti; qui à Deo ad vitam sublimiorem vocatus, illico terrena omnia arbitratus est ut stercora, ut Christum lucrifaceret: quare parentibus copiosis, thesauris, divitiis, atque omnibus mundi dolose blandientis illecebris, abdicatis; recessit, ut loquitur magnus Gregorius L. 1. Dial. *Scienter nesciens, & sapienter indoctus, deinceps gratiorem vita methodum secuturus*; Super omnia terrena se elevans, caduca omnia pedibus calcans: pigebat enim mentem ad ima incurvare, quam ad summa, divinæque creatam, & erigendam cognoscebat.

Anima religiosa, ne & tu, instar mulieris Evangelicæ ad terram, terrenæque incurveris, ita ut sursum respicere nequeas; neque instar ignavorum Gedeonis militum, inclinata ac prostrata, turbidas mundi aquas bibas: velt scapus lili, viridantibus spei foliis exornatus, exemplo S. Benedicti, erige te, cœlum suspice, & illic regnantem intueri; nec rursus ad terrena semel abjecta & spreta, te demittas: ad cœlum, ad Deum te offeras: *Qui os homini sublimè dedit, cœlumque tueri jussit, & erectos ad sidera tollere vultus.*

III. Tertiò ad ipsum florem, à scapo, ascendamus, ejusque candorem eximium speculemur, & animum speculando oblectemus. Aspice igitur, ut lili candet, ac ipsas nives albedine vincit! & quod à Junonis lacte natum

à Poëtis fingitur, lactis candorem & nitorem superat. Quidnam verò hic candor illustris, nisi mentis puritatem, vitæ innocentiam & corporis animæque castitatem designat? Sanè ex mente S. Gregorii in Cant. 2. 8. 2. *Sola illa anima, cum lili dignitate comparatur, quæ à mortalitatis radice, ad cœlestem pulchritudinem assurgit, & munditiæ candorem, corde & corpore sibi ipsi custodit.* Unde ejusmodi puris, sanctique animabus rectè lili in manu depingitur.

Nonne & tibi, Benedicte beatissime, meritò lili candens appingimus, qui à puero virginittatis florem libatum conservasti: atque ut in vitæ tuæ historia legimus, à primo rationis diluculo, tantâ puritate, modestiâ, castitate ac vitæ innocentia fuisti, ac si iam maturus, relique omnes mortales ætatis, unice cœlestibus intenderes? Verùm ò benedicta anima! attende tibi, & recole scriptum esse: *Sicut lili inter spinas, sic amica mea inter filias.* Cant. 2. Liceat te affari verbis melliflui Doctoris Serm. 48. *O cadens lili! ò tener & delicate flos! introitus & subterfuges sunt tecum, vide quomodo caute aculeos inter spinas. Plenus est mundus spinas, in terra sunt, in aère sunt, in carne tuas sunt. Versari in his & minime laedi, virgine potentia est, non virtutis tua.*

¶ Sensit aliquando Benedictus sanctus hos spinarum aculeos, quando, in multato vitæ rigore utentem, & remis vellique ad perfectionum portum properantem Cacodæmon, castissimum juvenem, tam ardentibus libidinis stimulis pupugit, ut rei novitate percerritum, anxium ac fluctuantem, penè ad æ-

num deferendam adigeret : nisi divina gratia radius afflisset, robur novum addidisset, ac tela nequissimi ignea extrinxisset. Ergo virtute ab alto roboratus, vestibus suis exutus, totumque nudus in medias sese spinas & urticas abjecit, in iis tam diu volutus, donec toto corpore saucius exiit; & per cutis vulnera, à corpore vultus mentis eduxit, quia voluptatem traxit in dolorem. *Vicit itaque* (ut loquitur S. Gregorius) *peccatum, quia vultavit incedendum. to triumphe! Benedicte; viciisti, inimicum, erectum, illa sumque perstans inter spinas liliam!* aut potius, ut Chaldeus & Galatinus L. 7. c. 5. vertit; *sicut rosa inter spinas*, proprio cruore purpurata: deinceps ab omnibus huiusmodi stimulis ac puncturis, Dei gratia speciali, libera.

Religiose, si castitatis liliam, per sacculi spineta & veprata, singulari Dei gratia, illa sum in religionem intulisti, incomparabilem hunc thesaurum, omni diligentia custodi, & si Cacodæmon incendia excitet, Divi Benedicti exemplo, ad spinas, id est, ad opera peccata & spinosa confuge: gaudet castitas asperis, mollia odit: Et eris *lilium inter spinas*.

IV. Candore lilii inspecto, nunc quoque *Folia* ejusdem numeremus: recenset lilium fœna candidissima folia, instar calicis sese diducunt atque patentia, nonnihil in superiori acumine resupina; in medio senas prominentes virgulas croceas ostentantia. Quid verò illa nisi virtutes esimias castitati annexas mysticè adumbrant.

O Benedicte sanctissime! quid folia

hæc sena, nisi senas, in te magis illustres, ac præ cæteris emicantes virtutes nobis repræsentant? 1. Quantum in te refulgit odium tui, animique fortitudo, quâ carnem, & concupiscentias ejus, tam generosè domuisti. 2. Quanta in te eluxit, in tolerandis aliorum defectibus patientia, & invicta in injuriis perferendis, animi mansuetudo? 3. Quam incredibilis emicuit in te erga Deum fiducia, quâ ea omnino sperabas, quæ humana desperaret prudentia vel potentia? 4. Quam ardente flagrabas animatum zelo, quo inflammatus, montis Cassini incolas ad Christum convertisti, adolescentulôsq; complures, ad pietatem erudiendos suscepisti? 5. Quam ingens in te notatum fuit orandi, ac cum Deo familiariter agendi studium, quo dies, noctesque Deum precando, laudando, psalmos, hymnosque cantando infumebas? 6. Quam admirabili à Deo prudentia, & sapientia instructus fuisti, quâ regulas Ordini tuo tam aptas condidisti, ut orationis exercitio, manualia opera; solitudini communitatem; subditorum erga Superiores summam observantiam, cum summa horum erga subditos suavitate, assiduitatem in choro, cum charitate in proximum, vitam perfectam cum infirma natura, Martham cum Maria, admirabili conjunctione combinasti. In omnibus verò emicant virgulæ aureæ, indices aureæ charitatis, quâ ita flagrabas, ut totus Deum ac divina spirares, eique te totum in holocaustum amoris immolares.

Religiose, ætridèntne tibi hæc lilii folia, seu virtutes? Imitari conare

Bb 3

S. Be.

S. Benedictum; exerce te indies, absque labore nihil: cum labore Dei gratia adjuto, omnia. Scribendo Scriptores, cantando cantores, fabricando fabri, virtutes strenuè & assiduè exercendo, religiosi omnium virtutum floribus ornati evadimus, quia habitus virtutum nobis, exercendo comparamus.

V.
Lilii odor.

V. Quintum denique quod lilium mirificè evehit, est Odor gratus ac fortis; qui aliud non denotat in lilio mystico, nisi odorem amœnum ac potentem, bonæ famæ ac virtutis.

Benedicte Sancte, quis vitam tuam expendens, virtutumque folia, de quibus diximus, considerans, te instar lilii odorem suavissimum bonæ famæ ac sanctitatis spirasse miretur? Hic sanè potens & amœnus odor, allexit 1. Cœnobitas illos, ut in Monasterii sui Abbatem te eligerent. 2. Mira vis exemplorum tuorum & fragrantia, magnetis instar, ad se ferrea quæque traxit, ut ad te plurimi Discipulorum undique confluerent, ac brevi temporis intervallo duodena omnino Monasteria extrueres & fundares. 3. Horum odore attracti alii quàm plurimi, tanto quidem numero, ut refert Trithemius L. 2. de viribus illustribus, fuisse tempus, quo in familia hac sacra quindena Abbatiarum nullia recesserentur. 4. Horum odore pellecti, S. R. E. Cardinales, ut ex eodem Ordine, teste Genebrardò duos & viginti elegerint in summos Pontifices, & Galero purpureo donati fuerint Cardinales ducenti, Archiepiscopi 1600. Episcopi 4000. Abbates eruditione & scriptis celebres 15700. 5. Hoc odore invitati ad ordinem nomen

dandum Imperatores terni; Imperatores undena, Reges magni duo & viginti, ac quadraginta Regina, præter infinitos propè Principes viros ac feminas, purpuram cum fuscis sacrisque lacernis commutantes.

O quanta vis & energia boni exempli est! Et simul quanta Dive Benedicte, familiæque tuæ est fecunditas, tantum prolium numerum profertens! *Nihil est lilio fecundius*, ait Plinius L. 21. c. 9. *unâ radice quinquagenos sape bulbos emittente*. Tu non, centenos, sed tot millesimos per orbem universum, filios, filiasque spirituales producis. *Exultatio felicitudo, & florebit quasi lilium: gemmas germinabit, & exultabit latibunda & laudans*. Isaia 35. 2. Psalmôque Davidicos, & hymnos die nocteque Domino Deo concinens.

Quapropter, Fratres dilectissimi, si & nos exemplo Sancti Patriarchæ Benedicti, cœlestis lilii instar, efflorescere aveamus. 1. *A bulbo* auspiciemur, id est, à corde seu intentione exordium ducamus, ab ipso enim vita spiritualis procedit: nam quidquid agant homines, intentio judicat omnes; hæc igitur intentio nostra, minimè alio ab amore proprio detorqueatur, sed soli Deo servire, ac unice placere in omnibus desideret. 2. Vernet semper in nobis præcellus lilii scapus, in Deum semper erectus, supra terram, terrenaque longe elevatus, nunquam ad mundi fœces curvatus; ne oggeratur nobis: *O curva in terras anime, & cœlestium inanet!* 3. Perennet in nobis lilii candor, id est, maxima puritas castitatis. Et si quando caro titillet, mundus inestet, Dæmon infestet.

insestet ad Deum recurramus pro auxilio, & cum S. Benedicto ad spinosa, pœnosâque confugiamus. Contraria contrariis curantur: frigus calore, voluptas dolore vincitur ac depellitur. Hac ratione, cum eodem Divo, sicut liliam inter spinas quidem verfabimur, sed feliciter eluctabimur, victoriæque coronam de liliis, in castimonie præmium, promerebimur. 4. Crescant in nobis ac pandantur sœna liliæ folia, seu S. Benedicti virtutes: fortitudo, patientia, fiducia, zelus, pietas ac prudentia, aureis virgulis, seu charitatis actibus

coronata: sed absque labore nihil, frequentatis actibus nascitur, augeturque habitus. 5. His obtentis amœnam ubique odoris fragrantiam spirabimus, nec nostros duntaxat Fratres ac domesticos, verum etiam externos imò & beatos Spiritus, cœlestesque genios, ac ipsammet Majestatem divinam plurimum recreabimus, & in tempore & vel maxime in æternitate, quando tanquam candidissima lilia è terrestri Religione Paradiso, in celestem transplantabimur.

EXHORTATIO

DE SPIRITU ET VIRTUTE
S. BRUNONIS,

S. Carthusiani Ordinis Authoris ac Fundatoris, in palma
adumbrati.

T H E M A.

Iustus ut palma florebit. Psal. 91. 12.

Uemadmodum Vates coronatus, impios sceno comparaverat. quod ut manè floret, vespere arefcit, à Messoribus refecatur, aut à vento dispergitur, ac denique in ignem dejicitur: ita impii brevissimo tempore virent, ac

florent, pauloque post in gehennæ cli- banum mittuntur. Sic ex adverso justitiâ ac sanctitate conspicuos cum palma & cedro componit, dum ait: *Iustus ut palma florebit, sicut cedrus Libani multiplicabitur.* Iustus enim primò in hac vita instar palmæ florebit, fructus dulcissimos bonorum operum proferet, o- nezibus non facile succumbet: sed ro- bore

bore virtutis cuncta superabit, atque ut cedrus Libani multiplicabitur, augebitur, in maximam altitudinem excreset, virtutum ramos multiplicabit, firmissimas perseverantiae radices jaceret, illisque nixus, nullis tentationum ventis dejicietur: donec in altera vita, in Paradisi coelestis viridarium transplantetur, & aeternum vireat, floreat, ac vitae perennis fructus nobilissimos proferat. Rationem deinde reddit, cur Justus palmae & cedri instar, vernaturus sit: *Plantati*, inquit, *in domo Domini, in atrio Domus Dei nostri floreant.* l. c. 7. 13. Quoniam in Domo Domini, in Ecclesia Dei, per fidem plantati, & aquis Sacramentorum, & Verbi Dei rigati, in charitate fundati & radicati, flores honestatis & fructus bonorum operum proferent: Siquidem extra Ecclesiam & sine fundamento fidei, omnis plantatio eradicabitur, quippe à Patre coelesti non plantata. An non ejusmodi palmam meritò asserimus extitisse sanctum Carthusianae familiae Fundatorem Brunonem, qui instar palmae semper floruit, virtutum, & ordinis sui ramos longè lateque extendit, & plantatus in Domo Domini, in Domo Ecclesiae, & in Domo Religionis à se fundatae, praestantissimos omnium virtutum fructus protulit?

Fructus hosce, ut oculis vestris subjiciamus, eosdem in palmae proprietatibus proponemus ac dilucidabimus.

I.
Palma
gaudet ir-
rigatione.

I. Palma gaudet riguis, totòque anno bibere; ait Plinius L. 13. c. 4. Similiter palmam aquis scaturientibus, magis proficere, quàm pluvii, scribit Theophrastus L. 2. de plantis c. 4. Ea

de causa Filii Israël duodecim fontes aquarum & septuaginta palmas repererunt. Scilicet, palma gaudet riguis, aquisque scaturientibus delectatur. Justus patenter, gaudet riguis, vivit ac proficit, secus decursus aquarum gratiae coelestis, contritionis & devotionis.

Ejusmodi palma fuit Sanctus Patriarcha Bruno, qui postquam Parisiis, jugubri spectaculo ac tragediae tristissimae interfuisset, Doctoris illius, qui de doctrinae & virtutis aestimationem longè maximam post se moriens reliquerat, & tristem ejus catastropham spectasset, dum ad illam in ritu saero, carentis vocem *responde mihi*, vitam sanctam, trinis diebus sese in feretro erexit: ac coram immentia hominum multitudine edixit: *Justo Dei judicio accusatus sum: justo Dei judicio damnatus sum: Quae vox velut tonitru Brunonem ita perculit; ut & mundum relinquere; & occasiones peccandi & damnationis aeternae fugere ac in solitudinem sese recipere, poenitentiamque agere cum sociis decreverit: & re ipsa praestiterit: Quae dabit mihi pennas & volabo & requiescam? Ecce longavi fugiens, & mansi in solitudine.*

In solitudine igitur, in montibus Carthusianis transplantata est palma mystica S. Bruno, novus Christi Teros. Et quidem *tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum.* Psal. 7. Aqua prima, hanc palmam irrigans fuit aqua contritionis, aqua poenitentiae, aqua lacrymarum; quibus vitae antea & delicta deflevit & animam suam abluit: *Lavabis me & super nivem dealbabor.* Psal. 80. 2. Aqua altera fuit, aqua gratiae.

gratiarum, quas penitentiae lacrymis promeritus fuit: quae radicem fidei, spei & charitatis conservat, ab aestu concupiscentiarum & tentationum protegit, foliorumque virorem tuetur. Et erit, inquit Isaias, quasi lignum, quod transplantatur super aquas, quod ad humorem mittit radices suas & non timebit, cum venerit aestus, & erit folium ejus viride c. 17. B. 3. Aqua tertia fuit eloquiorum divinatorum in quibus nocte & die meditatus fuit, altissimaeque contemplatione defixus quae nutrit, & impinguat, ad quam invitat Isaias c. 55. Omnes sitientes venite ad aquas. Doctrinae scilicet & gratiae. 4. Atque ex his fontibus scaturiebant aquae devotionis, aquae consolationum coelestium; quae instar torrentis voluptatis, sanctissimi viri mentem potabant, inebriabant, & exhilarabant.

Quisquis, Charissimi, dulcibus hisce aquis potari desiderat, prius amaras contritionis & penitentiae aquas degustet: ac peccata sua lugens deploret: velut suadebat antiquissimus Authot Tertullianus de poenit. c. 4. *Tu, inquit, nihil quondam penes Deum, nisi stilla stula, & are a pulvis, & vasculum figuli; arbor exinde fit illa, quae penes aquas feritur, (contritionis) & in foliis perennat, & tempore suo fructus agit; quae non ignem, non securim videbit.*

II. Palma à fimo ladi putatur; & assidua circumfusione & irrigatione continua in vigore conservatur, aestivisque vincit ardores. Bruno Rhemenfis Ecclesiae Canonicus, in saeculo mollioris vitae delicias, tanquam fimum sibi nociturum animadvertens, & insolente

hominis ab inferis suscitati ostento percussus, in arduam jam Carthufiae Eremitum cum sex sociis, tanquam novellis plantulis, translatus, longè à mortalium conspectu, reitumque humanarum strepitu semotus; palmam novellam, id est, seipsum perpetuam mortificatione circumfodere coepit, animi impetus & concupiscentiae motus domare, sensus cohibere, vitia comprimere, atque hac ratione indies magis, magisque proficere in perfectione, tamoque in altum attollere conatus est. Ut merito de novis hisce palmeti novi arbutulis dici queat, quod S. Gregorius Nazianzenus ad Hellenium scribit: *A domibus abhorrent; urbium frequentiam fugiunt cognant; atque celestis sapientiae quietem amplectuntur, vitium cum corpore castigant; silentium peculiariter sibi vendicant; & garrulam linguam, quasi vinculu quibusdam asstringunt, labiisque silentio comprimunt, illud semper usurpantes; Dixi custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea.*

Et nos, Dilectissimi, tanquam palmae, è mundi scopulis in palmetum Religionis translati sumus; ut hic crescamus, comamque in altum evehamus, fimum voluptatum obest, mortificationis furculus prodest, quo assidue carnem, sensus, & animum circumfodiamus: semper in mortificationem JESU in corpore nostro circumferentes, ut & vita JESU manifestetur in nobis.

III. Palma, inquit S. Eucherius, *tardè proficit, sed diu in viriditate persistit, ita S. Ecclesia cum multis difficultatibus, ad statum fidei venit; & pro collectione plurimorum, in ejusdem fidei gloria diutius stare*

Ce concu-

III. Persistit in viore.

concupiscit. Ita quodque S. Bruno cum novello palmeto suo, tardè profecit: cum enim Ordo etiamnum tener esset, in Gratianopolitanâ Diœcesi, ubi natus est, multa, Dæmone intelligente, & multa adversus illud Institutum obmoven- te, plurima pertulit: & absente præferebam Brunone Romam ab Urbano II. accersito, pusillus ille Christi grex magnâ tempestate jactatus fuit. Itaque cum ex una parte vitæ austeritas, loci horror, & vastitas, ipsamet insuper paucitas molesta & odiosa esset; ex altera verò parte interior Dei Spiritus, stellæ duces, & Jurisconsulti Parisiensis, dirus adeo exitus, alternantes in eorum animis cogitationum fluctus excitarent: constitit inter illos vir quidam venerabilis, calvo capite, crispo capillo (Sanctum Petrum Apostolum repræsentans) qui omnipotentis Dei nomine, polliceretur, sacratissimam Dei Matrem ipsos in illo loco deserto, semper conservaturam, illorumque advocatam ac custodem futuram. Quæ quidem quàm fideliter promissa præsterit, res ipsa declarat. Crevit enim illa familia palmæ instar, splendore sanctitatis, & numero, nominisque gloriâ magnopere est adauctâ atque amplificata. De qua S. Antoninus 2. p. Hist. tit. 17. §. 2. illud elogium protulit, quod ubi multi claustrales, ab instituto primævo deflexerant, Carthusia tamen in vigore & flore pristino perseveraret. Ita fieri amat: *Palma tardè proficit, sed diu in viriditate persistit.* At quæ causâ hujus diuturni tot sæculis, vigoris? Respondet S. Antoninus l. c. Quia Carthusianorum Religio usque in præsentem diem sua-

rum servat rigorem observationum. Idemque confirmat Thomas Bozius de signis Ecclesiæ L. 22. c. 3. dum ait: in quibusdam Ordinibus succiosos disciplinæ regularis nervos, idèoque laxata & luxata omnia; Carthusianos verò à primæva institutione & rigore non deviasse, idèoque in vigore pristino persistisse: *Quia ubi rigor, ibi vigor.*

Quantas Ordo noster, suo in exortio difficultates expertus; quantas, ubique contradictiones & persecutiones sustulit, neminem veitrum latet. *Palma tardè proficit:* Vultis, ut diu in viriditate persistat? Quisque partibus suis non desit: quisque disciplinæ vigorem conservare studeat; quisque exactæ regularum observationi invigilet: atque à primævo rigore non deflectat: hæc unâ ratione, in viriditate persistet: *ubi enim rigor disciplinæ, ibi vigor.*

IV. *Palma, ut loquitur S. Gregorius M. L. 19. moral. c. 16. inferiùs talia aspera est, & quasi aridis corticibus obvolvitur: superiùs verò & visu & fructibus pulchra: inferiùs corticum suorum involucentia angustatur; sed superiùs amplitudine pulchra viriditatis expanditur. Sic quippe est electorum vita, despecta inferiùs, superiùs pulchra: in imo quasi multis corticibus involvitur; dum innumeris tribulationibus angustatur; in summo verò illa, quasi pulchra viriditatis foliis, amplitudine retributionis expanditur.* Rectè igitur Justorum Sanctorumque vita palmæ assimilatur: Mundanorum verò & reproborum vita omnino dispar est. Ut præclare annotat S. Eucherius L. form. Spirit. c. 4. *Aliæ arbores circa terram crassiores sunt: palma tenuior & magis gracilis, juxta ramos*

mos ampliori robore exsurgit, & quatenus ab imis proficit, vastior ad summum succrescit, in cæteris arboribus contrarium cernitur. Quibus verò talia arbuta, nisi terrenis mentibus inveniuntur esse similia, inferius vasta, superius angusta? Quia nimirum omnes sæculi hujus delectationes, in terrenis rebus sunt fortes, in cælestibus debiles, pro temporali gloria usque ad mortem desudare appetunt, & pro spe perpetua, ne parùm quidem in labore subsistunt: pro terrenis lucris injurias tolerant, & pro cælesti mercede, vel tenuissimas unius verbi contumelias ferre recusant. At contrarium in justis cernitur, qui in terrenis debiles, in cælestibus fortes inveniuntur.

Talis fuit sanctissimus Carthusianæ familiæ Author Bruno, palma inferius aspera per penitentiam & vitæ rigorem, superius fructibus virtutum omnium pulchra, inferius corticum obvolutionibus angusta, superius sanctimoniz virore expansa. Vita hujus Sancti & Filiorum ejus, instar palmæ inferius aspera & dura; ob asperos Carthusiæ montes, in quibus traducta, sed superius pulchra quia deliciis cælestibus referta. Inferius aspera ob eremum & solitudinem, superius pulchra ob cælestem contemplationem. Inferius aspera ob perpetuum cilicinx vestis usum; superius pulchra, ob domitum carnis & concupiscentiæ appetitum. Inferius aspera ob silentii rigorem; superius pulchra ob amoenam cum Deo & Angelis familiaritatem. Inferius aspera ob severissimam jejunii quasi perpetui legem, & à carnibus abtinentiam; supe-

rius pulchra per divinarum consolationum refectionem. Atque ex his orta sancti viri fortitudo; quæ robustus in spiritualibus & cælestibus, debilis in terrenis & carnalibus: debilis in carne, fortis in spiritu exiit.

Ejusmodi quodque vita, secundum Instituti nostri rationem, est nobis amplectenda; inferius aspera mortificatione; superius pulchra oratione: inferius aspera studio & labore; superius pulchra Dei gloria & honore: inferius aspera incommodorum & contemptuum tolerantia ac patientia; superius pulchra, mercede & coronâ gloriæ perpetuâ; quæ animati in omnibus temporalibus & perituri debiles, in omnibus spiritualibus & æternis fortes ac robusti evademus, & sicut palma imposito ponderi minimè cedit, sed adversum pondus resurgit & sursum nititur: ita & nos adversis & laboribus haud deprimemur, sed cum tribulatione faciemus proventum, ut sustinere valeamus.

V. Denique palma victoriæ symbolum est: quæ ante lauri usum, victores coronabantur: & Triumphatori Romæ toga palmata, seu palmis respersa in victoriæ signum donabatur: Unde Sidonius in Panegyrico Majoriani canit: *Post palmam, palmata venit.* Rei verò hujus rationem assignat Ruellius L. 1. de natura stirpium c. 108. Coronari solitos victores palmâ; eò quod palma ponderi non cedat. S. Vincentius Ferrerius Serm. 1. de Assumpt. B. V. ait: Archangelum Gabrielem, Beatissimam Virginem salutantem, palmæ ramum eidem obtulisse: Ramus hic significabat victoriam, quam habuit de

V.
Signum
est victo-
riæ.

mundo per humilitatem, de Diabolo per paupertatem; de carne per purissimam virginitatem. An non idem de S. Brunone, religiosissima Carthusiensis familia Fundatore dicere licebit; palmam ei deberi, ob multiplicem relatum victoriam: O quoties illi cum hostibus in arenam descendendum fuit! Pugnandum illi fuit cum concupiscentia carnis, sed oratione carnis mortificatione, vestium asperitate & jejuniarum rigore vicit & palmam retulit. Pugnandum fuit, cum concupiscentia oculorum, & amore divitiarum, quando pingues reditus, & oblata à Rogerio Comite amplissima dona repudiavit; & paupertate vicit ac palmam retulit. Pugnandum ei fuit cum superbia vitæ, cum ambitione & honorum appetitu, quando oblatum ab Urbano II. Pontifice maximo Archiepiscopatum Rhingensem magna constantia est deprecatus, atque ita humilitate, animique demissione ac mundi contemptu, vicit superbiam, ac victoriæ palmam reportavit. Ideoque ut palma æternum floreat: Vaticinante Propheta Regio: *Justus ut palma florebit*: & ut Toscanus Poeta in Psalmorum paraphrasi poetice canit:

Justus, satagensque recti,
Sicut Idumes

Palma florebit, Libanique tanquam Cedrus, effusus petet astra ramis.
Quamobrem, Charissimi, si cum S. Brunone operatis palmæ instar florescere i. Pœnitentiæ fontem adamate; in eo maculas peccatorum eluite: *Palma gaudet riguis*, vos pœnitentiæ & contritionis lacrymis: sic gratiæ virorem re-

cipietis, & aqua devotionis mentes vestras reficiet. 2. S. Brunonis exemplo, vosmetipsos tanquam novellas palmarum plantulas, recenter in religionis viridario constitas, mortificationis palâ assidue circumfodite, & voluptatum finum tanquam animæ noxium, rejicite: passionum impetus reprimite, vitiolorum insultus refrenate, sic concupiscentiæ vincetis ardores, atque in vigore & virore perennabitis. 3. Si hactenus fortassis lento passu viam perrechetis perrependo ambulaveritis, saltem curate, ut nunquam non in flore & virore gratiæ perflitatis, animûmque ad decurrendam alacrius justitiæ semitam erigatis; fiet idipsû, si cum S. Brunone & Ordine ejus religiosissimo disciplinam apprehenderitis, rigorémque illius nunquam relaxaveritis: *Ubrigor, ubi vigor*. 4. Denique quilibet vestrum esse studeat palma inferius aspera, superius pulchra; aspera corporis afflictatione, lingua refrenatione, solitudinis insilito conformis, amore; passionum & vitiolorum extirpatione, jejunio, abstinentiâ & sobrietate; pulchra verò & amœna, celesti consolatione, pace & tranquillitate; familiaritate & consuetudine cum Deo, mentis & corporis sanitate & alacritate. Quæ si præstiterimus, multiplices in hac vita, victoriæ palmas referemus, in altera verò, immarcescibiles palmas in manibus triumphabundè gestabimus, & totâ æternitate ut palma florebitus.

EXHORTATIO
DE SPIRITU ET VIRTUTE
S. BERNARDI,

Doctōris melliflui, S. Ordinis Cisterciensis Propagatoris celeberrimi, cum ape collati.

T H E M A.

Brevis in volatilibus est apis, & initium dulcoris habet fructus ejus. Eccli. 11. 7.

Admirabimini, fortasse, Charissimi, quod S. Bernardum, tantum Ecclesie Doctorem, cum Angelis & Archangelis, cum Cherubinis & Seraphinis merito comparandum, cum apicula, animalculo tam exili & vili componere auleamus: verum, cessabit, ut remur, admiratio, tibi utriusque analogias & similitudines nonnihil expenderimus. Accedit, ex mente sanctorum Patrum apem vel ipsius Christi, B. Virginis, nec non precipuorum Sanctorum symbolum exhibere. Nam 1. Apis symbolum est Christi Domini infantis, qui mellificat in animabus sanctis, & floribus inter lilia

pascitur: vitis in pannis, dulcis in paleis; suavis in praesepe, suavissimus in caelo: veniens in mundum dedit mel clementiae; sed rediens ad iudicium, exferet aculeum iustitiae. 2. Apis symbolum est Beatissimae Virginis Mariae, quae brevis est, seu humilis inter Reginas, Dominas, ceteraque feminas; & mel, id est, Christum mundi delicias, peperit, butyro & melle refectum. 3. Apis symbolum est, magni Praecursoris & Baptistae Domini, S. Joannis, qui melle sylvestri victitavit, populum caelestis doctrinae melle pavit, & corda Pharisaeorum ac Judaeorum aculeo penitentiae confixit. 4. Apis symbolum est S. Ambrosii, in cuius infantis ore apes infederunt, melleamque ejus eloquentiam portenderunt. 5. Apis symbolum est S. Augustini, cui scribens Severus Sulpitius

Cc 3

Sulpitius

Sulpitius eum apem nuncupat: *O verè, ait, artificiosa apis. Dei construens favos, divini nectaris plenus, manantes misericordiam & veritatem, per quos discurrens deliciatur anima mea.* Inter Epist. S. August. 37. 6. Symbolum est S. Cæciliæ V. & M. de qua canit Ecclesia: *Cæcilia tibi Domine, quasi apis argumentosa, id est, operosa, sedula, industria, deservit.* Quidni igitur & nos S. Bernardum, Doctorem mellifluum, cum ape melliflua, conferamus? Cujus analogias, convenientias & similitudines, ad ejus honorem, exponere nunc aggredimur.

I.
S. Bernardus
apis
parva.

I. Apis parva est, & in speciem velle animalculum. *Brevis in volatibus est apis,* ait Siracides. l. c. Quàm in oculis suis parvus & brevis vitus est S. Bernardus: qui ut in ejus vita legimus, (& ob virtutum multitudinem singulas paucis perstringimus) totus in nihili sui abyssu absorptus semper delituit; verissimâ sui cognitione, summè sibi semper viluit; non humilis (ut loqui ipse amabat) sed vilis videri & haberi voluit; nullis hominum encomiis aut plausibus inflari se sivit: Abbatialem dignitatem, ut effugeret, nihil non egit, donec obedientiâ coactus tandem admisit; per amplios Episcopatus sæpe numero oblatos invictâ constantiâ semper recusavit, illis indignum se judicans.

Imitamini, Charissimi, & amate parvitatem: nam sanctitatis fundamentum est humilitas: Mater & alitrix & radix & fulcimentum omnium virtutum est humilitas. *Nulla splendidior gemma, quàm humilitas, quasi amittitur,*

virtutum aggregatio, non nisi ruina est. S. Bernard. in Epist.

II. Apis sedula est industria, operosa, nunquam otiosa. Apum sedulitatem ac solertiam refert Plinius L. 11. c. 5. Apes primùm favos construunt, ceram fingunt, cellulas tanquam domos, fabricant, sobolem educant, mel & ceram ex floribus, melligenam ex arborum lacrymis colligunt, alveare illinunt; operas inter se dividunt: alie struunt, alie poliunt, alie suggerunt, alie cibum distribuunt, ex eo quod alatum est. Alie, canit Virgilius L. 4. Georg. *Purissima mella, stipant & liquida distendunt nectare cellas: Ferret opus, redolentque thymo, fragrantia mella.* O quam fervebat opus apis nostræ argumentosa, Mellifui Bernardi! Nunc Domos seu Monasteria construebat: nunc orationis & contemplationis mel colligebat; nunc melleos sermones, melleas Epistolae, melleos libros contexebat, poliebat, elaborabat, eaque tanquam alvearia & cellulas, melle replebat, &c. Verbo semper apis argumentosa, sedula, industria, operosa, nunquam otiosa.

Imitamini, Dilectissimi, estote seduli, industii, semper occupati, nunquam otio dediti, ne dicatis, *donec pertransit hora, fallamus tempus,* quod ad agenda penitentiam, ad promerendam gratiam, ut loquitur S. Bernardus, atque ad obtinendam veniam, Benignitas Conditoris indulsit. Rectè Abbas ille in visis Patrum: *Sicut apis ubique mel operatur, sic Monachus ubique bonum operatur.* Et alius Abbas L. 7. c. 32. *Sicut apis, quocunque vadit, mel operatur, ita & Monachus.*

nachus quocumque pergit, si propter opus Dei pertexerit, dulcedinem bonorum operum potest afferre.

III. Apis est *alata*; & inter volatilia numerata: *Brevis in volatilibus apis*; alis suis, ad flores delibandos, & mel colligendum circumvolitans. O quoties Sanctus Bernardus, apis mystica, contemplationis alis, se libravit in altum! Quoties ad flores Paradisi delibandos mentem levavit? Nunc ad Christum Dominum campi florem amenissimum, os applicans, & mel ejus mirificum charitatis degustans: nunc ad Beatissimam Virginem Deiparam, tanquam ad odoriferum liliolum, cujus summo tenebatur amore, provolans, ejusque humilitatem & puritatem delibans: nunc ad Martyrum rosas se conferens, & patientiae succum extrahens. In quorum contemplatione ita desigebatur, ut velut a sensibus abstractus, incredibilis suavitatis dulcedine illectus, nihil corporeis sensibus percipere videretur: & aliquando, toto die lacum lemanum obsequitans, eum se vidisse non meminisset. *In vita.*

Volemus & nos, meditationis penis, ad flores Sanctorum, ad rosas Martyrum, ad virginitatis lilia, ad violas humilitatis, & praecipue ad Christum Dominum, campi florem, omnibus patientem; fugamisque ex eo mel charitatis, sic erit nobis. *In ore mel mirificum, in aure dulce canticum, in corde nostrarum caelium.*

IV. Apis est *melliflua*: mel habet in ore. *Mel*, ait Plinius L. 11. c. 12. *sive*

caeli est sudor, sive quaedam siderum saliva, sive purgantis se aëris succus, purus & liquidus, magnam caelestis naturae voluptatem affert. S. Bernardus apis verè melliflua fuit: quàm mellea instituit colloquia? Quanta erga subditos benignitate? quanta erga omnes comitate? Quanta dulcedo in praedicatione? Quanta amenitas in conversatione? Quam lactea crena, & mellea vena in calamo & scriptione, in epistolis & libris, in monitis & documentis? Verè *mel & lac sub lingua ejus.* Cant. 4. 11.

Utinam & sub lingua nostra, semper esset lac suavitatis & mel dulcedinis! Utinam lex elementiae in lingua nostra foret, in omni colloquio & conversatione, in omni praedicatione & scriptione!

V. Apis est *aggregabilis*, in grege similis aliis degit, nihil singulare & eximium desiderat: pariter aggregatae suaviter cantant; cibum omnibus communem sumunt, neque enim separatim vescuntur, ne inaequalitas operis & cibi & temporis fiat: pariter laborant, pariter quiescunt: una alias triplici bombo excitat, & simili signum quietis intonat, ideoque pax inter eas praecipua.

Ut Plinius, Aelianus, Aldrovandus, & Thomas Cantimpratanus in Apiario suo commemorat. Quam aggregabilem apiculam Divus Bernardus egerit, tota ejus vita loquitur: quando enim vir sibi & sensui mortuus, eximium quid in vitæ & amicitia, in occupatione & habitatione petiit? Quando quidquam non omnibus commune admisit? Quamvis esset infirmus: (ait vita) tamen adduci non potuit; ut

V.
Apis Socialis.

ut recreationis quidpiam admitteret: Tirocinium egressus & veteranis accersus, sibi quòque Tironum labores accumulabat, asserens alios tanquam perfectos, sibi nonnihil posse indulgere; se verò tanquam imperfectum minime: quare difficiliora, humiliora & viliora quavis animo libenti amplectebatur.

Emulemur Charissimi, hanc apiculam mysticam, communitati nos semper accommodando, singularia penitus refugiendo. *Vive*, suadebat S. Doctor, *ordinabiliter, sociabiliter, humiliter: ordinabiliter tibi, sociabiliter proximo, humiliter Deo.*

VI.
Apis ca-
sta.

VI. Apis casta est, Virgo est, & casta manens prolem parit numerosam. *Apis est animal mundissimum*, inquit Aristoteles L. 9. Histor. animal. c. 4. *Digna est virginitas, qua apibus comparatur*, ait S. Ambrosius L. 1. de Virginitate. *Sit laboriosa, sit pudica, sit continens, rore pascitur apis, nescit concubitus, mella componit.* Quàm casta, quàm pura, quàm virginea fuit apicula, castissimus Bernardus? qui virginitatem, totà vità illæsam servavit, & illibatam: illique tuendæ oculorum exactissimam custodiam, corporis afflictationem asperissimam, victus tenuitatem, lecti duritiem aliàque opportuna media constanter adhibuit: ac tentatione aliqua pulsatus; brumâ sæviente in stagnum glaciale sese immerit, in eoque tamdiu duravit, donec ipsum calorem naturalem propè extingueret; quo ausu generoso concupiscentiæ carnalis habenas sic meruit; ut omnis ille fomes

in membris nostris regnans, penitus aboleretur. (*vita*) Casta igitur fuit hæc apicula; & tamen quàm simul fecunda & fertilis? Qui fratres suos omnes & alios, sanguine junctos aut familiares, omnino triginta Deo & Ordini tunc novello peperit? Qui Ordinis sui Monasteria centum & sexaginta ab se fundata, & quidem singula Religiosa refertissima reliquit?

Alloquor quemvis vestrum, Charissimi, verbis S. Ambrosii l. c. *Quam tu velim filia (Fili) imitricem esse hujus apiculae; cui cibus stros est, ore soboles legunt, ore componitur. Hanc imitare, partus virginis, factus est laborum, expertis amaritudinis, fertilis suavitatis.*

VII. Apis est subdita, vivit sub Rege, absque eo esse nequit. Apes, inquit Plinius, L. 11. c. 5. rempublicam habent (Monarchicam) miè ordinatam, consilia, Duces, leges, mores. Cum procedit Rex, unà est totum examen circum eaque eum conglobatur, cingit, protegit, cerni non patitur. Reliquo tempore cum populus in labore est, ipse operatus circuit, similis exhortanti, solus immunis. Illi proxima quæque esse cœpit cum evolant, fessum humeris sollevant, validius fatigatum ex toto portant, ubicunque ille confedit, ibi castarum castra sunt: ac denique ducto comprehenso, totum tenetur agmen, amisso dilabatur, migratque ad alios. Esse utique sine Rege non potest. *Hæc Plinius.*

S. Bernardus dum subditus esset, obedientiæ virtutem enixè coluit; in omnibus, etiam arduis, Superiori, ut

Deo, se subiciens; eamque, quam sermo super missus est, de humili obedientia, doctrinam tradit, ipse explevit: *Disce homo obedire, disce palvis obtemperare: Deus se humiliat, & tu te exaltas? Deus se hominibus subdit, & tu dominari gestiens tuo te proponis Authori?* Hæc tam exactè præstitit; ut etiam ad metendū in agro fruges missus, promptissimè obsecundaret; cumq; laboris vires superaret, robur singulare, Deum enixè precatus, obtinuit. *Rivad. in vita.* Abbatiali verò dignitate ornatus, quis verbis exprimat, quanto amore eum subditi velut Patrem dilexerint, omnique honore, ac reverentia profecuti fuerint?

Discamus ab illo obedientiæ speculo obedire; discamus etiam in arduis & gustui ac sensualitati nostræ repugnantibus obtemperare. *Sive enim Deus, sive homo Vicarius Dei, mandatum quodcumque tradiderit, pari profectò obsequendum est curâ; pari reverentiâ deferendum.* S. Bernard. L. de præc. & disc.

VIII. Apis est aculeata. S. Bernardus initio regiminis stimulum & zelum habuit, æquò rigidiorum, omnes corpus extra Cœnobium relinquere, solumque in id spiritum admittere suadens; omnes suo spiritu ac fervore metiens; at à Deo, per Angelum, edoctus; admirandæque suavitatis & comitatis munere donatus & debiles miserabatur, & ingeniis se accommodabat, & suaviter, efficaciterque præcipiebat & exigebat; pungens & ungens. Habuit igitur aculeum, sed melle illitum: quantâ enim suavitate docet & instruit; arguit & reprehendit, Eugenium Pontificem Maximum, suum olim discipulum in Libris 4. de consideratione; quantâ cha-

ritate corrigit in epistolis suis Henricum Archiepiscopum Senonensem, & alios? quantâ discretionem reprehendendi tempus observare scivit; & cum monita non admittentib; subditis, dissimulavit, penâsq; in aliud tēpus opportuni distulit?

Sequamur & in hoc Doctorem mellifluum; & si quos nacti subditos, aut discipulos fuerimus correctione indigentes, aculeū habeamus, sed melle illitu: & cœveritatē cum lenitate ita tēperemus, ne quid nimis; ut sanemus, nō exasperem.

IX. Apis floribus pascitur, non fordidibus. S. Bernardus cœlestibus pascitur, non terrestribus. ejus delicia, non gulæ cupiditæ, non epulæ erant delicatæ; sed oratio & contemplatio; sed cœlestium deliciarum prælibatio; cum Deo, sanctisque Angelis intima familiaritas & conversatio: ita ut corpori vix tribueret necessaria. Ad esculenta & poculenta, haud aliter ac ad tormenta itabat, & sola cibi portisque memoriâ se penumero satiabatur; multisque jejuniis atque vigiliis & extremis corporis afflictationibus, ventriculum adeo dejecit ac debilitavit; ut vix quidquam alimoniam retinere valeret. *Rivad. in vita.*

Sancti hujus exemplo, nostra conversatio, nostra recreatio sit non in terrenis, sed in cœlestibus; non in esculentis ac poculentis, *Non enim est regnum Dei esca & potus: sed in spiritualibus atque æternis.* Ita hortatur S. Bernardus in medit. c. 9. *Cor dum ab amore cœlestium elongatur, & in amore terrestrium occupatur; cumque elabitur illis, & involvitur istis: vanitas illud decipit, curiositas deducit, cupiditas allicit, voluptas seducit.*

X. Apis cellulam sexangulam constituit, in qua habitat, & mella conficit.

IX.
Apis floribus pascitur.

X.
Apis cellam amatrix,

Si aera faveat, omnes evolant, melle-
amque materiam conquirunt & appor-
tant, aliàs domi remanent, cellulæ suæ
amantes: hyeme præsertim latent, ac
melle vescuntur, quod ætate congreg-
ant. S. Bernardus, quanto amore
cellulam suam complexus est, in qua
velut in cœlo, aut paradiso deliciabatur,
& è qua, instar apìs, non egrediebatur,
nisi ad mel colligendum, fructumque
spiritualem faciendum. Dum in ea pre-
ces funderet, aut aliud ageret, ita erat
absorptus, ut solidum annum in cubicu-
lo demoratus, an illud fornice conclu-
sum, an ligneo lacunari laqueatum,
esset, penitus ignoraret: Hic se velut
apiculæ alveari includebat, & *intra
Deum habitavit*; ut loquitur Augustinus,
*sicut intra favum mellis habitat apis, que
ita se ei includit, ut non aliud nisi mel vide-
at, gustet & tangat. Sic ille non aliud nisi
divinam suavitatem, aut in ipso Deo, tan-
quam fonte; aut in creaturis instillatam
gustet.* Talis erat Bernardus

Amemus pariter, cellam, sive came-
ram nostram, nisi lucra animarum, tan-
quem mella, ad evolandum invitent.
Cella amata dulcescit, cella amanti cœ-
lum est; hic, aut studiis, aut orationibus
ac meditationibus sanctis aut actibus
divini amoris, tanquam melli dulcissi-
mo immergi, gustemus & videamus,
quàm suavis sit Dominus. *Suge suge &
bibe dulcedinis divine suavitatem inenar-
rabilem, immergere & replere, adhære, sume,
& frue, hortatur S. Augustinus.*

XI.
Apis fu-
mum ex-
ola

XI. Apis fugit fumum, factorem &
strepitum. S. Bernardus omni studio fu-
git fumum superbix & inanis gloriæ,
dum enim hæc aliquando pro

dicentis animum pulsaret: illico repe-
lit, asserens: *Nec propter te capi nec propter
te desinam.* Fugit factorem luxuriæ, &
deterioris exempli, omnibus præluens
velut castimonix & omnium virtutum
speculum. Fugit quantum licuit, munda-
di strepitum; uni Deo inhaerens, solitu-
dine gaudens, solitudinem sibi ipsi effi-
ciens, & secum solitudinem circumfe-
rens, ubique solus erat. Dicere solitus,
*omnem sacrarum literarum scientiam, in
sylvis & agris meditando, precandoque se
accepisse, nullòsq; alios magistros habuisse,
nisi quercus & fagos: Ribad. in vita.*

Amulemur Dilectissimi tanti viri
exemplum, fugiendo omnem vanam lu-
dis fumum, animæ oculos excecantes,
declinando non tantum pravi, verum
etiam minus boni, & imperfecti exem-
pli mephytim: vitando mundi strepi-
tum, mundanorum hominum nego-
tiorumque sæcularium tumultum; na-
apiculæ argumentosa evademus.

XII. Apis denique est calida, natu-
rali quodam calore prædita. Mellifera
apis nostra Bernardus, quanto Dei
amore exarsit? statim namque a tyro-
cinio vitæ melioris, fervorem, Deique
amorem eximium prætulit, ut non jam
in schola amoris & perfectionis tiro;
sed perfectus, multisque probatus expe-
rimentis videretur; atque ut ad majora
indies incrementa virtutum sese exci-
taret, Idem hanc corde volvebat:
imò crebris usurpabat sermonibus:
*Bernarde, Bernarde ad quid venisti? Ribad
in vita.* scilicet ad mundum contemnen-
dum, ad Deum amandum, illique toto
corde serviendum. Quantus in ejus cor-
de ardor charitatis succensus fuerit, dum
alios

alios docet, affatim ostendit, in Libro de diligendo Deo. *Causa*, inquit, *diligendi Deum. Deus est, modus sine modo diligere.* hujus verò rationem reddit: quia nimirum dilectio in Deum, tendit in infinitum, tendit in immensum Deum: quisnam quæso igitur debet esse finis, & modus nostri amoris?

O si tantam Bernardi amoris magistri & exemplaris dilectionem æmulari liceret? O si cum illo, identidem nobis oggereremus: *Ad quid venisti? Nisi ad amandum & serviendum Deo O. M.?* O si cum tanto amatore ut ipse docet, tres amandi differentias assequeremur: amando castè, sanctè, ardentè? O si, ut instruit, ipse assiduò circumspèctò, dulci, forti, & prudenti Dominum Deum nostrum amore complecteremur? Quàm non tepidè, sed calidè & melle calido amoris refertè essemus apiculæ?

Quæ cum ita sint, exemplo mellisui Doctoris, S. Bernardi, studeamus esse apes, animi demissione parvæ, diligen-

tia ac studio operosæ, alis meditationis & contemplationis instructæ, mellifluz ac melle affectionis, & sermonis plenæ, non singulares, sed communitati nos accommodantes. Virgines & castæ, obediens & subditæ, aculeo, sed melle illito armatæ, floribus rerum spiritualium, non terrenarum sordibus pastæ, in cellulis absconditæ, & mellibonorum operum ac studiorum colligendo ac conficiendo intentæ, fumum inanis gloriolæ, foetorem vitæ imperfectæ, & strepitum mundanum exorsæ, ac denique amoris divini calore succensæ: tales si fuerimus, cum S. Bernardo mel gratiarum, mel bonorum operum, mel virtutum, mel præmiorum celestium, in magna copia acquiramus, ac denique in alvearia divina transferemur, ubi in melleo, nectareoque divinitatis fonte in omnem æternitatem immergemur, saturabimur ac deliciabimur.

EXHORTATIO DE SPIRITU ET VIRTUTE S. NORBERTI,

Archiepiscopi Magdeburgensis & S. Ordinis Præmonstratensis
Fundatoris, cum oliva fructifera comparati.

T H E M A.

Ego autem sicut oliva fructifera, in Domo Dei. Plal. 51. 13.

Ataclymo mundum univcrsum inundante, à Noëmo columbam ex arca emissam, cap. 8. 11. Geneseos legimus; eamque, sub vesperum, ad eum reverfam apportasse Ramum Olive virentibus foliis in ore suo. At cur nam non ramum palmæ non quercus aut ficulneæ, arborisve alterius, arce incolis advexit? Respondet Ambrosius L. de Arca c. 19. Olivam insigne esse divine misericordie: addit Petrus hic, pacis, victoriæ, æternitatis, ac felicitatis esse hieroglyphicum: quare columba hæc portans ramum olive, Noëmo & mundo securitatem ab aquis diluvii, Deique reconciliationem affer-

bat. Nec tantum pacis & misericordie, sed virorum quoque Apostolicorum, Episcoporum, Doctorum, ac Sacerdotum oliva est symbolum. Digna, inquit S. Petrus Damiani, serm. 17. de SS. Petro & Paulo Apostolis loquens. Digna prorsus comparatio olive ad Apostolos, nec alia dignior est inventa; arbor enim ista semper viridis est, & illum excellentissimum olei liquorem effundit, sine quo nec regia, nec sacerdotalis constat auctoritas. Oleum autem quatuor habet: supernat at omnibus liquoribus, illuminat, pascit & ungit. Si igitur olive comparentur Apostoli; quidni & nos Sanctum Norbertum Archiepiscopum & candidi Ordinis Præmonstratensis Fundatorem, Spiritu Apostolico plenum, virtutibus semper virentem, operibus misericordie redundantem, proximos illumi-

illuminantem, pascentem, & ungentem, cum oliva componamus? Præsertim cum magnus hic Sanctus, eâ, quâ in cœlum ex hac mortalitate migravit horâ; visus sit in veste candida, olivæ ramum manu tenens, illum ex Paradiso se habere testatus. *Nadaai in Ann. ead. 6. Jun.*

Quare, sive radicem, sive truncum, sive ramum, sive folium, sive fructum spectemus. Sanctum Norbertum olivam fuisse fructiferam demonstrabimus.

I. Primum, quod in oliva fructifera considerandum venit, est *Radix*, quæ est amara; fructus verò dulcis. Quid verò, radix hæc amara, in Viro Apostolico adumbrat, nisi conversionis initium & pœnitentiam, ex qua succus in truncum, ramos, folia ac fructus, velut ex radice fecunda derivatur? An non pœnitentia, radix amara est; quæ mortis horrorem, iudicii pavorem, inferni tremorem, cordis dolorem, peccati detestationem, luctum, planctum, fletumque producit? Sed quam, fructus dulcis, cordis solatium, conscientiæ tranquillitas, pax & lætitia consequitur? *Matthæi c. 3. 2.* dicitur: *Pœnitentiam agite: (ecce radix) appropinquavit enim regnum cœlorum. (ecce fructus) Omnis disciplina in presenti quidem, ut docet Apostolus ad Hebr. 12. 11. Videtur non esse gaudii, sed maroris: ecce radix amara: Postea autem fructum pacatissimum, exercitatis per eam reddet iustitia.* Ecce fructum dulcem olivæ! Atque inde oritur odium sui, odium mundi, odium

carnis, dulcisque aliâs voluptatis amator: *Vir iustus*, ait Hugo Cardinalis, obtentâ jam per pœnitentiam gratiâ & iustitiâ, *quidquid de terra est, ei sapit amarum, quod autem de cœlo est, dulce.* Unde de Sancto Augustino dicitur: *Displicebat ei, quidquid agebat in seculo, præ dulcedine Dei & decore domûs ejus, quam dilexit.*

Hæc prima quòque Norberti, tanquam olivæ fructiferae radix extitit: *Radix amara* pœnitentiæ, ex qua dulces deinde fructus propullularunt. Erat is illustribus & copiosis parentibus natus, in Aula Friderici Archiepiscopi Colonienfis, & Henrici Imperatoris vestitus, atque ob inclytam proficiam, opum affluentiam, & comem naturam, apprime omnibus charus. Quare ut secundissimos aspirare sibi secularis auræ favonios sensit, vela pandit, & in secularis vanitatis altum proventus, seque jam Gygis annulo potitum ratus, suismet cupiditatibus in prædam cessit. Verùm divino colustratus lumine, mundi fallaciam, honoris vanitatem, voluptatis turpitudinem agnovit; delicias, quibus in-nutritus erat, despexit & deseruit, ac quadraginta dierum spatio, in Monasterio se abdens, peccata sua lacrymis copiosis deflevit, ac pœnitentiæ operibus expiavit. Hæc illi radix amara fuit, hæc dolorem, compunctionem, penarumque asperitatem, nec non odium sui, mundi & carnis, conciliavit: ex quibus deinde dulces prodiere fructus: quando, sacerdotio initiatus, vestibus pretiosis positus, rudes vilisque induit, cunctis mundi

mundi illecebris valedixit, divinitus instinctus, magno fervore ad populum pro concione dicere cœpit, omnibus subitam vitæ ejus mutationem admirantibus, & levem dissolutumque aulæ vernam, in novum Evangelii præconem, mirâ metamorphos, transformatum, stupentibus.

Mi Religiose, desiderâne & tu, esse oliva fructifera in domo Dei? ab hac amara radice auspicare: fructus age dignos penitentia, non in tirocinio solum; sed & totâ insequente vitâ: religio enim est status penitentia: si tibi etiamnum dulcis est & sapit mundus, honor, & voluptatis illecebra; frustra dulces virtutum fructus à te exspectabit religio: amarescant terrena, conversatio mundana, honoris umbra & cætera fluxa omnia; & fructus dulces proferes; atque ut id impetres: crebrò cum piissimo Thoma Kempeni ora: Verte mihi Domine omnia terrena in amaritudinem! & tu solus mihi sapias, tu solus dulcescas!

II.
Truncus
olivæ.

II. Alterum, in oliva perpendendum, est *truncus* arboris, qui soliditatem, duriciem, roburque tam firmum possidet; ut nec tempestas, nec caries, nec vetustas labefactare valeat. Hinc prisci, æternitatis symbolum esse censuere. Hinc quoque Apocalypseo c. 4. Elias & Enoch, qui sunt æternitatis candidati, ut eos Tertullianus nuncupat, vocantur olivæ. Hinc denique Tullius L. 1. de Legibus. sempiternam ait, oleam in arce tenere potuerunt Athenæ. Quidnam, obsecro, hæc oleæ soliditas, nisi virtutis, in viro apostolico requisita, soliditatem,

firmitatemque figurat? Talis enim vera virtus in S. Norberto refulsit: solida morum emendatio, solida paupertas, solidus mundi contemptus; solidus animarum zelus, obedientia, patientia & charitas: ut merito illi adaptemus, prolatum de Simone Oniæ filio, sacerdote magno, Ecclesiastici encomium: *Quasi vas auri solidum, ornatum non ni lapide pretioso virtutum.* Eccli. 30, 10. sub prædicationis ejus initium; oleam hanc robustam ludibriis, sannis, cavillationibus, irrisionibus, aliisque opprobriis perforare ac lædere nonnulli tentarunt; atque ab Evangelio annuntians deterrere conati sunt; at nihil horum constantem viri zelum retardare aut infringere valuit. In Virum sanctum Apostolico spiritu scelera libere carpentem ac insectantem, irruerunt persecutionum venti, ac tempestates, adeò ut ejus quoque facie impudens & impotens sui scutra foedârit; sed stetit, velut murex cautes, corde fixus in celo, stititque potius, prioris vitæ, delicta deservit, quam ex hoste vindictam postulari. Surius. Ribad. in vita.

Mi Religiose, avésne & tu oliva esse fructifera, quæ in Ecclesia Dei prædicando, conversando, ac saluti animarum quovis modo, incumbendo, fructus copiosos proferat? truncum solidum, solidas, inquam, virtutes, possideas: necesse est: & nisi scuto vivæ fidei manus galeâ firmæ spei caput protexeris, ac solidæ charitatis, justitiæque ac patientiæ loricâ, pectus obarmaveris; citò dejiceris levissimo vento petitus, fructusque optatos proferre desines.

III. Te.

III. Tertium quod in oliva declarandum occurrit est *ramus*; aptissimum pacis, subjectionis, ac mortificationis symbolum. Et quidem 1. Pacis: unde columba à Noë missa, olivæ, ramum, virentibus foliis ore prætulit. Gen. 8, quod ex Venerabilis Bedæ expositione, Spiritum sanctum designat; qui cessantibus persecutionum aquis, pacem Ecclesiæ attulit. 2. Est quoque ramus olivæ, deditiois, subjectionis, obedientiæ, reverentiæ & cultûs hieroglyphicum: Veteres enim alicui Principi se dedentes, oleæ ramos, velut pacem postulantes prætendebant; hinc Virgilius L. 8. Aneid. de Aenea ab Evandro opem petente canit: *Pessiferæque manu, ramum prætendit olivæ*. 3. Ramus olivæ putatione & præcisione gaudens, mortificationis imaginem nobis adumbrat.

O Norberte sancte, quàm præclarum olivæ ramum exhibes! lacessunt te inimicitui, qui per oculorum hebetudinem & lippitudinem, tantclaritatem splendoris ferre nequeunt: impugnant, resistunt, persecutionum prælia concitant: sed tu olivæ ramum, pacis symbolum, manu prætendis. Munus Apostolicum à te susceptum, multas creaturumnas, molestias, itinera, difficultates; at in omnibus, subjectionis, obedientiæ, ac cultûs divini symbolum, olivæ ramum, exhibes, divinaque providentiæ totum te consignas & offers. Verùm ut oleæ ramus virentibus foliis sis & fructibus uberioribus gaudeas, Norberte, multi stolones superflui sunt amputandi. Neque id ignorat Vir Apostolicus: quare beneficiis Ecclesiasticis se penitus

abdicat, redivitibus inde provenientibus se denudat, patrimonii bona divendit, pretiumque inde conflatum, in pauperes manu liberali erogat; atque ita omnibus facultatibus, atque etiam calceis exutus, ac rudem depexamque indutus lacernulam, brumâ faviente, Romam contendit, atque à Gelasio Pontifice summo, Evangelium ubique gentium ac locorum annuntiandi facultatem obtinuit. Ribadeneira in vita.

Mi Religiose, exemplo S. Norberti, vitæ Apostolica munia obire optas, ut oliva fructifera evadas? Ramum olivæ seu pacis proximis, & æqualibus; ramum olivæ seu subjectionis & obedientiæ Superioribus; ramum olivæ seu mortificationis tibi & passionibus, vitis que tuis, semper prætende: *Difficile, imò ferè impossibile esse Viri Apostolico, vitæ calumniam, scribit magnus Basilius. Epist. 54. Quid ea in te facies? Oleum de capite tuo non desiciat Eccli. 9. 8. Esto olea, quæ putatione proficiat: & audi S. Joannem Climacum gradu 4. Quicumque, ait, ad perfectam inordinatarum affectionum victoriam & ad Deum currit! omnem diem, in qua contumeliis non afficitur, magnum derimentum arbitratur. Sicut enim arbores à ventis concussa, altas radices agunt; ita & qui sub obedientia versantur, fortes & inconcussas animas, jactati possident.*

IV. Quartum quod in olea nobis trutinandum est, *folium* est, hyeme & æstate semper virens, quod ternas in S. Archiepiscopo nostro virtutes adumbrat, nimirum mentis constantiam; nitorem conscientiæ perpetuum, & stabilem animi demissionem. 1. Olea semper vi-
ret foliis, teste Plinio L. 16. c. 20. Quid
viro

IV.
Folium
olivæ

viror iste foliorum perpetuus. Norberte, nisi tuam, inter prospera & adversa mentis constantiam indicat? Quid foliorum pulchritudo, nisi ornatum ac nitorem conscientiae tuae repraesentat? *Quasi oliva speciosa in campis. Eccli. 24. 19.* Quid parvitas pallorque foliorum, nisi demissionem, vanæ gloriæ, jactantiæque fugam indigitat? folia tua, nempe verba prædicationis, semper virent ac vernant. Auditores tui te laudent, vituperent, plaudant, plodant; arrideant, irrideant; folia tua, id est verba, monita, consilia, hortamenta non deficiunt, aut defluunt: *Et folium ejus non defluet. Psal. 1.* Cum sociis quaternis, pagos, oppida & urbes obis, ad stuporem de divinis verba facis, festivo ubique campanarum pulsu, populique concursu frequente exciperis; at nulla vana gloria, falsus nullus foliorum pallorem, id est animi tui demissionem, imminuit, aut obfuscat.

Mi Religiose, si Ecclesiasten agere, obedientia mandet, foliis verborum tuorum suus semper constet nitor, viror, pallor inter prospera & adversa, sive ambonem in pago sive in oppido conscendere jubearis, sive plebs applaudit, sive explodat, sive populi affluxus sit, sive defluxus: *Clama, ne cesses & quasi tuba exalta vocem tuam. & annuntia populo meo scelera eorum & domui Jacob peccata eorum. Isai. 58.* sique fructum referas ac laudem, illud psalmi usurpes: *Non nobis domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam. Psal. 113.*

V. Fructus olivæ.
V. Postremum in olea discutiendi sunt fructus; ex quibus oleum pingue exprimitur; quo, ex mente S. Hiero-

nymi, pinguedo sapientiæ, ex aliorum sentu, misericordiæ, gratiæ & charitatis pinguedo denotatur: servitque ad lumen; unde Apostoli ac Doctores, olive sunt, oleum fundentes, & illuminantes corda credentium. S. Gregorius L. 4. in 1. Reg. considerans illud: *Tulit autem Samuel lenticulam olei & fudit super caput ejus.* ait: Qui in culmine ponitur, sacramenta suscipit unctionis; quia verò unctio sacramentum est, is qui promovetur, bene focus ungitur, si intus virtute sacramenti roboretur. Oleum quippe aliis liquoribus superfertur, ignem fovet, & vulnera curare consuevit. Per illud ergo misericordiæ bonum significatur: quia scriptum de domino est: *Misericordia ejus super omnia opera ejus. Psal. 144.* quia igne rovet prædicationis gratiam designat, qua electorum mentes illuminat, quia verò vulnera per oleum curantur, hoc profectò insinuat, quòd detergenda sunt vulnera peccatorum.

Quàm præclare hoc oleo instructus fuit S. Norbertus tanquam oliva fructifera in domo Dei: & quidem habuit

1. Oleum misericordiæ, de quo S. Gregorius l. c. *Ungatur ergo caput Regis, quia spirituali gratia mens est replenda Doctoris. Habeat in unctione sua oleum, habeat misericordiam abundantem, quæ sui virtutibus aliis præferatur.* Hoc oleo S. Norbertus delibutus, omnia sua, tam ex patrimonio quàm ecclesiastico proventu possessa, disperfit, deditque pauperibus. Hoc oleo unctus, misericordiæ opera spiritualia exercuit; ignorantes docendo, dubitantibus rectè consulendo, dissidentes reconciliando, multos consolando, injurias patienter ferendo,

fit in nobis *radix amara* poenitentiae, & odii omnis mundanae & noxiae dulcedinis: Sit in nobis *solidus truncus*, id est, solidae virtutes, in omnibus tam prosperis, quam adversitatum procellis inconculsa. Sit in nobis *ramus olivae*, pacis, obedientiae ac mortificationis. Sit in nobis *folium* semper virens, nitens ac pallens, id est, constantia mentis, nitor conscientiae, demissio animi, omnif-

que gloriae inanis proscriptio. Sit demique *fructus*, ex quo exprimitur oleum misericordiae, oleum laetitiae, oleum charitatis; quae virtutes si in nobis floruerint; erimus tanquam oliva fructifera in Domo Dei, id est, Ecclesiae praesentis ac militantis, ac demum in olivetum Paradisi caelestis, virore perpetuo vernanturi, fructuque vitae aeternae laturi, transplantabimur.

EXHORTATIO DE SPIRITU ET VIRTUTE S. DOMINICI.

S. Ordinis Praedicatorum Fundatoris; sub symbolo facis ardentis & lucentis, mundum illuminantis & inflammantis proposita.

T H E M A.

Ipsa erat lucerna ardens & lucens. Joan. 5. 35.

Uemadmodum auspiciatissimum Christi Domini, generis humani Redemptoris, natalem, nova stella, tanquam novi Regis ac Messiae signum, annuntiavit; ita quoque plurimorum aliorum Sanctorum, magna sanctimoniae gloriae inclutorum, felicem

ortum, praesaga lumina indicarunt. Hoc inter eminet S. Virgo Clara, Virginum Religiosarum illustre sidus: cujus Mater Hortulana, partui vicina, coram Christi in crucem suffixi simulacro, praecses ardentes fundens, vocem inauditas *Ne paveas mulier; quia lumen paries, quod mundum clarius illustrabit.* Eoque prodigio edocta, natam infantulae, in baptismo, Clarae nomen imposuit: ut vita

peti-

perhibet. Sic S. Swiberto, Werdenſi Epifcopo, ab illuſtriſſima Matre nati-
turo, omne cubiculum fulgor inuſitatus
replevit, radiiſque irriverberatis ſtetit,
donec infans in lucem editus fuit; *Ut in-
quit S. Marcellinus in vita.* Mater S.
Willebrordi, Trajectenſis Epifcopi,
noctu in ſomnis, quali novam lunam ad
plenitudinem perfectam, excreſcen-
tem, intuita, à Presbytero religioſo in-
tellexit, Filium ejus caliginofos tene-
brarum errores, luce veritatis diſcullu-
rum, & quocunq; perrexit, comi-
tante luminis ſuperni ſplendore, ple-
nam perfectionis gloriam mundo oſten-
ſurum. *Ut refert Albinus Flaccus Caroli
M. Præceptor in vita ſancti hujus Epifcopi.*
Mater S. Columbanii Abbatis, grvida,
noctu in ſomnis, è ſinu ſuo ſolem miro
fulgore radiantem procedere, ac lumen
ingens mundo afluendere conſpexit: ni-
mirum Sanctus hic, tanquam ſol in Ec-
cleſiæ coelo ſplenduit, ſecundum illud
Deboræ. Judic. 5. *Qui autem diligunt te,
ſicut ſol in ortu ſuo ſplendet, ita rutilant.*
Teſtis eſt Jonas Abbas in ejus vita. Pari-
modo, glorioſus ille Patriarcha Domi-
nicus, mundi lumen, Eccleſiæ columen,
ſcutum fidei, Hiſpaniæ gloria, religio-
ſiſſimæ Prædicatorum familiæ Funda-
tor, & Auctor, dum adhuc materno
clauſus lateret utero, vidit Mater ſe quali
catellum geſtare, qui ore facem arden-
tem præferabat, quâ utero egreſſus to-
tum mundum illuminabat & inflam-
mabat. Hæc ſunt Sanctorum magno-
rum, eorumque operum glorioſorum
præſagia, quibus Deus quales futuri eſ-
ſent, antè ſignificavit. Quare hoc fa-
cis prognoficon, ſanctiſſimo Patriarchæ

Dominico apprimè conveni, præſenti
exhortatione probabimus. Et ſicut
Joannem Baptiſtam, lucernam arden-
tem & lucentem fuiſſe Chriſtus prædi-
cat, ita nos S. Dominicum facem ar-
dentem & lucentem, mundum illumi-
nantem ac inflammantem excitiſſe de-
monſtrabimus.

I. Glorioſiſſimus Patriarcha Domi-
nicus *Fax ardens* fuit. Bonitati divinæ
in more poſitum eſt, ut Viros ſanctos,
quos in Verbi ſui Divini Præcones, ac
zelatores animarum elegit, prius igne
charitatis & zeli ſuccendat, quam
aliis prædicando luceant, vel audien-
tium corda inflamment. Inſinuat id
Doctor mellifluus, adducto S. Joannis
Præcurſoris Chriſti exemplo, qui fuit
lucerna ardens & lucens; non vice verſâ,
lucens & ardens: quia Joannis ex fervore
ſplendor, non fervor prodiit ex *ſplendo-
re*: ſunt enim qui non ed lucent, quia
ſervent; ſed magis *ſervent*, ut luceant: at
*ſti planè non ſervent charitatis ſpiritu, ſed
ſtudio vanitatu.* Hæc. S. Bernard. ſerm.
de S. Joan. Ita pariter prius arſit cor S.
Dominici, quàm lingua ignem, lucem-
que protulit ac longè lateque diſperſit:
Fax antè ſuccenſa fuit in corde, deinde
foras promicantes, radios luminis evi-
bravit. Verùm qualiſnam in corde S.
Dominici ardor flagravat? Non alius,
niſi ardor triplex ac vehemens, quem in
S. Joanne Chriſti prodromo, ſuſcita-
tum fuiſſe ait l. c. S. Bernardus: 1. *Ar-
dens enim*, inquit, *erat in ſeipſo vehemen-
ti aſſeritate converſationis.* 2. *Ardens e-
rat erga Chriſtum*, inſimo quodam & ple-
no fervore devotionis. 3. *Ardens erat erga
peccantes proximos, conſtantiâ libera inre-
pationis.*

Ec 2

pationis.

pationis. Eisdem ardores in Divo nostro Dominico, S. Joannis Baptistæ Spiritu pleno, reperimus. Nam

1. Sanctus Patriarcha Dominicus, *fax ardens erat in seipso vehementi austeritate conversationis.* Ab hac enim, Sanctorum ferventium mos est, initium ducere; quo carnem spiritui, appetitum rationi, amorem proprium, amori divino subjiciant ac substernant. Hæc face, hoc corpus domandi ardore infatigabili, inflammatus, quid non austeritatis excogitavit? Depexo vilisque amictu corpus operiebat; cilicio aspero corpus premebat, catenâ rigidâ, in carnem ejus se insinuante, corpus stringebat, somnum scabello innitens, aut humi jaccens carpebat; quot noctibus flagello ferreo, filis cupreis intexto, tergus suum exarabat, tantâ vi & impetu, ut totus sanguine suomet purpuraretur. Primam autem flagellationem pro suis; alteram pro proximorum peccatis, tertiam pro redimendis è lustrico igne animabus offerebat: sic cibum sumebat, ut perpetim jejunare videretur, omni prorsus carne abstinens, cibisque esurialibus duntaxat utens. Tanta perdomandæ carnis cura, viro sancto infederat; probè gnaro, quod terra nisi ferriatur & runcetur, & vitis nisi tondeatur, nunquam copiosas fruges afferat; & ignis nisi prius intus ardeat, nunquam foras per fenestras erumpat.

2. Sanctus hic Patriarcha fax erat, *ardens erga Christum intimo quodam & pleno fervore devotionis:* Quo ad omnem erga eum amorem & cultum, voluntatèque ejus exequendam erat longè paratissimus. Oleum devotionis, flam-

mam amoris nutrit; ungit tardò gradum, & expeditum ad omnia reddidit; mentèque deliciis cœlestibus exhilarat. Quanto devotionis ardore vir sanctus, quanta vi lacrymarum sacris Missarum solemnibus operabatur quotidie? Quanto devotionis ardore, sive domi, sive foris, sive sub dio, sive sub tecto, atque in hospitiiis, animum ad Deum erigebat & preces fundebat; sociòsque suos ad Deum laudandum, & matutinas preces piissimè recitandas excitabat? Quanto devotionis ardore choro intererat, primisque omnium, non interdiu solam, sed & noctu ad Psalmos Davidicos decantandos advolabat? Quanto pietatis incendio, orationes, quæ continuè erant, è corde bullenti effundebat; in quibus crebrò ecstasin patiebatur, adeoque deliciis cœlestibus inundabatur; ut inter lacrymas & suspiria, quamvis ipse haud adverteret, à somno frater excitaret? Enimverò colliquebat amore peccus, adeoque mente excedebat, ac si sensum usi destitutus esset; & nonnunquam flammâ charitatis propellente, sic elevabatur; ut etiam corpus de terra sublatum, in aère pendere tantis inter precandum favoribus à Deo cumulatus; ut ipsèmet amico cuidam suo negarit, à Deo se quidquam petillisse, quod non impetrarit.

3. S. Fundator fax erat, *ardens erga proximos peccantes, constanti à libera inculpationis.* Implebat enim Præceptum Apostoli viri sanctus, 2. Tim. 4. 2. *Argue, obsecra, increpa in omni patientia.* Et ad Titum 2. 15. *Argue cum omni imperio.* Et Isaiæ c. 58. 1. *Clama, ne cesses: quasi tuba exalta vocem tuam & annuntia populo meo*
seculi a

scelera eorum. O quanto ardore clamavit, arguit & increpavit scelestos, zelosissimus hic Verbi Divini Prædicator? Certè vox ejus, ut de Elia ait Ecclesiasticus c. 48. *velut facula ardebat*: & auditorum corda succendebat: magno fervore Placentiæ, Uxamæ, aliisque in locis, in scelera passim grassantia detonuit: magno fervore Albigensium hæreticorum deliria confutavit: magno fervore & ardore spiritûs, libros hæresæos peste infectos publicè refellit, in ardentem fornacem unâ cum libro catholico fidei dogmata continente iniecit, libello hæretico in cineres redactò, catholico autem illæso. Quare perge, S. Pater, fructum referes. *Clama ne cesses*, Dominice: nam peccata, hæreses, aliæque noxia altè immerguntur, bona ferè in superficie natant, nec facillè ad ima descendunt. *Clama ne cesses*: scelera, dogmataque perversa, venena esse cogita, quæ non hausta tantùm; sed tacta etiam perimunt: medicamenta verò ut proliant, combibenda sunt, & sæpius iteranda. *Clama ne cesses*, prædica verbum, in ista opportunè, importunè, argue, obsecra & increpa: noxia sponte nascuntur, & nullâ manu semina spargunt, ad deteriora sæcundus omnis ager: in bonis, opus est rastro, vomere, ligonibus, sudore. Clamavit sanè, & maximo fructu clamavit Sanctus Prædicator Dominicus, non instat canis muti silens, aut non valens latrare: ideòque tot animarum millia à vitiorum sordibus extraxit, tot Hæreticorum millia ad Ecclesiæ sanctæ gremium reduxit.

Reverendi Patres ac Charissimi Fratres, desideratis & vos vestris exhorta-

tionibus, sermonibus, colloquiis, catechesibus, alios ad fidem & pietatem, virtutisque studium accendere: prius fax sitis intus ardens; ac postea foras flammæ spargetis: carbo extinctus, alios minimè accendit. Ecclesiastes celebris ex Divi Francisci familia, interrogatus, quamobrem conciones ejus tantas in auditorum animis flammæ non excitarent, atque Sancti Bernardini, licet hic ejusdem Ordinis esset & doctrinæ ac eloquentiæ minoris? Rectè respondit: se carbonem esse nonnihil calidum, qui alios carbones nequiret accendere, Bernardinum verò carbonem omnino candentem esse, qui omnia quæcunque tangeret, accenderet. Hoc idem, cum Cicerone Oratorum Principe, confirmabat antiquitas: *Ardeat Orator, si vult accendere plebem.* Ardeat in vobis amor rigoris & austeritatis vitæ, & alios ad ferendos dignos pœnitentiæ fructus, accenditis: ardeat in corde vestro ignis devotionis; & aliis, ejusdem flammæ injicietis. Prius vobismet ipsis prædicate, vos ipsos arguite & increpate, quàm alios: veteri enim adagio fertur, validiora esse exempla, quàm verba, meliùsque doceri opere, quàm sermone, exemplo Christi Domini, qui prius cepit facere, quàm docere.

II. Vidimus gloriosissimum Patriarcham Dominicum, facem extitisse ardentem, omnia inflammantem; nunc videamus facem quòque fuisse lucentem, cuncta illuminantem. Rursum hic optimè videmur adaptare S. Dominico, quod Doctor mellissus in serm. de S. Joan. de prædicat de Christi prodromo. Sanctus Christi Domini Baptista: *Luxit*

II.
S. Domi-
nicus Fax
lucens.

exemplo, digito, verbo: & seipsum ostendens ad imitationem; & luminare majus, quod latebat, ad peccatorum remissionem; & ipsas quoque tenebras nostras illuminans. Eadem quoque de sancto Fundatore Dominico verè asserimus: nam

1. *Fax hæc lucens, luxit exemplo, se ipsum ostendens ad imitationem. Vos estis lux mundi, inquiebat Salvator de Apostolis: & nemo lucernam accendit, & ponit eam sub modio; sed super candelabrum, ut luceat omnibus, qui in domo sunt. Lucæ. 11. 33. S. Dominicus lux fuit, non domus, aut cubiculi; sed mundi universi, fax fuit posita non sub modio, sed in candelabro, ut omnibus, in domo Ecclesiæ versantibus lucem præbeat. Huc igitur oculos, non lippientes, sed sanos convertite, ac faciem hanc, quibus vobis & mundo toti, vitæ exemplis præluxerit, aspiciate. 1. Luxit exemplo innocentia, & eximia puritatis, tum corporis, tum mentis: suam enim virginitatem, & quam primùm in Baptismo suscepit gratiam, ad ultimum usque spiritum, integram illæsamque conservavit. 2. Luxit exemplo humilitatis profundissima: quidquid enim in se cernebat boni, totum non sibi, sed Deo attribuebat; virtutes suas, summâ curâ occultabat: infulas episcopales, majore, quam alii ambiunt, studio refugiebat: etsi nudis peregrinaretur pedibus, ubi tamen urbes pagosque, in quibus spectatores aderant, intraret, calceos resumebat; verbo contemptus omnis erat avidissimus. 3. luxit exemplo evangelicæ paupertatis; omnibus enim terrenis se exuit, ut nudus nu-*

dum Jesum expeditiùs sequeretur: & tamen nobili stemmate ortus esse, stipem ostiatim cogebat, oblata panis frustula genibus flexis demissè acceptans; & hilari vultu dissuavians. 4. Luxit denique exemplo assidua orationis, singularis in Deum fiducia, peculiaris cultus, & devotionis erga B. Virginem Deiparam, in cuius honorem, totius devotionem primus instituit, gloriamque ejus pro viribus promovit &c. An non igitur sanctus iste, fax fuit lucida, quæ luxit exemplo, seipsum ostendens ad imitationem?

2. *Fax extitit lucens digito; & ostendens luminare majus, quod latebat, ad peccatorum remissionem. 1. Luxit vit sanctus digito, dum illustrissimum Prædicatorum Ordinem instituit, promovit, amplificavit, non absque gravissimo labore, ac maximo perpetuoque rei Christianæ fructu. 2. Luxit digito, regulam divi Augustini, familiæ suæ ad observandum porrigens, ac præclarissimas constitutiones addens. 3. Luxit digito ostendens ordini suo ejusque religiosis, luminare majus, Christum Dominum, ad peccatorum remissionem, agendamque de delictis in sæculo perpetratis, penitentiam. 4. Luxit digito ostendens iisdem luminare majus, quod idemdem, tanquam verum justitiæ solem, pulliaquilini, irretorto oculo intuerentur, & virtutum ejus radios fulgissimos, iisdem illustrandi atque inflammandi in se recipere. 5. Luxit digito ostendens quoque & suis & toti mundo luminare minus, Beatissimam scilicet Virginem Mariam, Matrem gratiæ, peccat-*

peccatorum Advocatam, ad delictorum remissionem, & gratia copioſæ impetrationem. 6. Luxit digito, dum Prullianum, Carcaſſam, Tolofamque inter ſitum, elegit. in eodem Monafterium nobilibus Virginitas recipiendis extruxit, & eiſdem certam religioſè vivendi formulam præſcripſit. 7. Luxit denique Sanctus Dominicus digito, tot Ordinis ſui Filios glorioſos, lucis ſuæ radiis alliciens & attrahens, ac Chriſto gignens. Hæc ejus luce illustratus fuit Sanctus Thomas Aquinas, Ordinis Prædicatorum lumen, totiusque Eccleſiæ Catholice Magiſter. Hæc luce illuminatus fuit Sanctus Petrus Martyr, fidei Deſenſor, malleus Hæreticorum. Hæc luce perſuſus fuit Sanctus Hyacinthus, Confefſorum Sanctorum ſpeculum. Sanctus Vincentius Ferrerius ſuæ ætatis Apoſtolus, Sanctus Antoninus Archiepiſcopus Florentinus, Sanctorum Præſulum exemplar, Sancta Catharina Senenſis, tot tantisque favoribus à Sponſo ſuo JESU Chriſto cumulata: Sancta Roſa Virgo Limana, in Peru, omnium virtutum odore fragrantiffima. Tacemus innumerofalios, Filios & Filias ejus ſpirituales, qui haulto ab ipſo Patriarcha ſuo, virtutum ſplendore in Eccleſia Dei, firmamenti ſtellas æquant, ac mirè radiant, Martyres, Confefſores, Doctores, Epifcopi, Cardinales, Summiſque Pontifices: nec non Moniales, quæ ejus virtutum fulgore perſtrictæ, ſuæ ſtorem virginitatis illibatum ſervârunt, muliebremque infirmitatem vicerunt, & in cor-

pore mortali, vitam cœleſtem ſunt æmulatæ. Quis igitur his perpenſis, Virum ſanctum, digito luxiſſe, ad ostendendum luminare majus in remiſſionem peccatorum, negaverit?

3. Fax fuit lucens verbo, & ipſa quæ tenebras noſtras illuminans. Lucebat Sanctus Dominicus, Eccleſiaſtes ac Verbi divini Præco zelotiſſimus, verbo, quæ lux ex ardore promicabat: Lucebat verbo peccatoribus, oculos eis aperiens, ut ſclerum ſuorum ſœditates viderent. Lucebat verbo, tenebras Hæreticorum illuminans; eumque in finem, ſolis inſtar mundum circum-eundo illustrantis, ſingula obibat oppida, pedes, & quidem nudus, abſque calceis, omnia perumpens obſtacula, cuncta ſpernens pericula, amore Dei ac proxiimi, totus inflammatus, & Martyrii deſiderio ſuccenſus: quæ in expeditione, decenni labore, ſudore, fatigatione, prædicatione, inſtructione, innumerarumque arumnarum tolerantia, id obrinuit, ut ſanctiſſimæ vitæ ſuæ, cœleſtis doctrinæ, ac miraculorum ſplendore, perſtricta, ad centum animarum millia, hæreſi ejuratâ, reſpicerint, atque ad veræ Eccleſiæ gremium, poſtliminio reverterint. *Domino cooperante & ſermonem confirmante, ſequentibus ſignis*, ac miraculorum ſplendoribus, dum ægri ſanantur, Dæmones fugantur, mortui reſuſcitantur, aliæque innumera prodigia patrantur.

Reverendi in Chriſto Patres, Fratresque Chariffimi, num Sanctum Dominicum, Eccleſiæ Atlantem, æterni-

tatis

tatis fatorem, mundi facem ac lucem, orbisque universi reformatorem, imitari, atque instar tubæ Evangelicæ, mortales ab interitu ad vitam sempiternam revocare desideratis? Videte ut sitis antè *fax ardens*; sic eritis quodque *fax lucens*. S. Dominici exemplo priùs docete factò, quàm verbo; nam ut ait Sanctus Gregorius: *Doctrina cum omni imperio docetur, quando priùs agitur, quàm dicatur, nam doctrina subtrahit fiduciam, quando conscientia prepedit linguam.*

Quæ cum ita sint RR. PP. ac FF. Gloriosissimi Patriarchæ Dominici exemplo, studeamus, ut simus *fax ardens*, & quidem 1. Austeritate conversationis, corpus ejusque cupiditates ac passiones strenuè domando ac subigendo; ne fortè cum aliis prædicamus, ipsimet reprobemur. 2. Simus *fax ardens*, intimâ erga Christum devotione, voluntatis propriæ resignatione, nos totos ei offerendo, ac orationis, pietatisque exercitiis nos ei uniendo. 3. Si-

mus *fax ardens*, constantiâ liberæ increpationis, peccatores arguendo, humiliter increpando, atque ad veritatis agnitionem & vitæ emendationem eos adducendo. Hâc ratione si arserimus, mox lumen erumpet: erimurque 1. *fax lucens*, exemplo, viamque pandemus ad imitationem, puritatis, humilitatis, castitatis, paupertatis ac cæterarum virtutum. 2. *fax erimus lucens digito*, multa pro Dei gloria & animarum salute scribendo & agendo. Ac denique 3. *fax lucens verbo*, quando tenebras peccatorum, hæreticorum, & infidelium dissipabimus, quàm plurimos ad Ecclesiæ sanctæ gremium ab errore revocabimus; nec miracula virtutum deerunt. Atque idcirco, cum S. Dominico, aliisque Doctoribus ac Verbi divini Præconibus, tanquam faces ardentes & lucentes, tanquam stellæ scintillantes, in perpetuas æternitates, coruscabimus.

EXHORTATIO

DE SPIRITU ET VIRTUTE

S. FRANCISCI SERAPHICI,

Ordinis Minorum Fundatoris, sub Schemate Seraphini.

T H E M A.

Seraphim stabant ... & volabant ... & clamabant.

Isaia c. 6. vers. 2. 3.

SANCTUS Isaïas Propheta, à Seraphino, calculo ignito in Vatem consecratus: quodammodo in Ordinem Seraphicum sublimatus est: destinabatur enim à Supremo Numine, ut gelida hominum corda, ardenti concionum, vitæ, & charitatis fervore, Dei cognitione & amore inflammaret. Seraphicus hic Propheta admirandè à Deo visione fuit recreatus, hinc verbis cap. 6. ab ipso met descriptà: *In anno quo mortuus est Rex Ozias, vidi Dominum sedentem super solium excelsum & elevatum: (tanquam in templo magnifico in throno glorioso & augusto residentem) & ea, que sub ipso erant, scilicet, fimbriæ & oræ paludamenti & vestitûs regalis, replebant templum: tantà erat longitudine & lati-*

tudine: Et Seraphim stabant super illud: Nimirum super pedem aut pavimentum solii, quemadmodum Regi in throno confidenti, astant infernè Principes, sex ala uni & sex ala alteri: duabus velabant faciem ejus, & duabus velabant pedes ejus, scilicet Dei & suos, & duabus volabant. Seraphini ab ardore & igne nomen trahunt: ac sunt in Hierarchia Angelica supremi, & amore divino ardentes & alios succedentes. Eâque de causâ Sanctorum Virorum, charitate divinâ flagrantium, imaginem exhibent. Hos inter Sanctus Franciscus, Pater & Patriarcha Seraphicus, illustrissimi ac piissimi Ordinis Minorum Fundator, eminet; quem ob ardentem charitatem, meritò cum Seraphino componimus; quàm verò id appositè aptèque faciamus, clariùs perspicietis, ubi instar prædictorum Seraphinorum coram throno divino, arfisse, stetitisse, volasse, & clamasse, ostenderimus.

F f

I. Sera-

I.
Seraphini
flagra-
bant.

I. *Seraphim stabant* super illud. *Seraphinorum naturam*, geniũmque si penitiũs inspiciamus, ardentes & incendentes esse deprehendimus: *Seraphim quippe ardens vel incendens interpretatur*: ait S. Bernardus serm. 3. in hanc visionem: ac propter hunc ignis divini æstum, indolem nacti sunt 1. Purissimam, omnique maculæ expertem. 2. Pervigilem. 3. Mirè excitatam. 4. Agillimam. 5. Vi & efficaciam singulari præditam. 6. Splendentem instar ignis maximè ob charitatis ardorem: & licet hæc reliquis quodque Angelis sint communia, cum de eis Psalmographus Psal. 103. 4. asserat: *Qui facis Angelos tuos spiritus, & ministros tuos flammam ignis*. Tamen in Seraphinis, Deo proximis, ac lucis, ignisque divini illustrationem & ardorem immediatè ac proximè excipientibus, peculiari, perfectiorique modo, reperiuntur, ut docet S. Dionysius de cœl. Hierarch. quem S. Chrysost. hom. 64. ad Pop. Patrèsq; ceteri sequuntur.

Seraphini illi, viros significant Isaia similes, Prophetas, Dei Præcones, Ordinum Fundatores, aliòsq; Dei & proximi charitate flagrantes. Talis fuit S. Propheta Elias, de quo Eccli. c. 48. dicitur: *Surrexit Elias quasi ignis, & verbum eius quasi facula ardebat*. Talis fuit S. Basilii Magnus, quem S. Ephrem absens instar columnæ igneæ conspexit: & præfens linguam igneam per os ejus loquentem vidit, S. *Amphilochius in vita Basilii*. Talis fuit nomine & omine S. Virgo & Martyr Seraphia, quæ amore divino succensa, ignem venereum æquè ac vulcanium fortiter superavit. Talis fuit

S. Ecclesiæ Doctor Bonaventura, qui in Libris suis etiam scholasticis, auditores æquè ad pietatem inflammat, ac sapientiã illustrat, ideòque meritò Doctoris Seraphici nomen adeptus est. Talis denique & in primis extitit S. Patriarcha Franciscus, cujus honori hodierna dies festiva agitur. Hujus sancti Viri pectus cum igne divini amoris vehementer flagraret, Seraphicas omnino proprietates induit: Vitam enim 1. purissimam, sanctam, & immaculatam, atque à libeculis etiam minimis abhorrentem duxit. 2. Maximam vigilantiam salutis, perfectionique propriæ & alienæ intendit.

3. Excluso omni languore ac tepore, mirè semper excitatus extitit. 4. Minimè segnis aut tardus; sed ad omnia devotionis exercitia promptissimus & expeditissimus advolavit. 5. Facta ejus & verba ex corde & ore, flammis charitatis succenso prodeuntia; mirè vi atq; energiã, ad auditores & spectatores ad imitandum pertrahendi & permovendi pollebant. 6. Unde & splendor ac fulgor charitatis, sanctitatisque ex omnibus elucebat; ut meritò aliquando in curru igneo, instar Eliæ, vehi, à suis conspectus fuerit. quæ omnia S. Bonaventura. S. Antoninus. S. Vincentius ac deniq; Chronicon S. Francisci, prolixè testantur.

O si & nos pro modulo nostro, virtum hunc Seraphicum, imitaremur! O si charitatis ope, innumeras vitæ nostræ maculas perpurpare, tepiditatem, languorem, tarditatem, somnolentiam excutere valeremus! O si S. Francisci ignis vel scintilla, cor nostrum penetraret, quæ indies magis, magisq; sese dilatans, vitæ sanctioris ardori & splendori propius nos admoveret!

II. Sc-

II. Seraphini illi quos Iſaias Prophe-
ta, Deo revelante, conſpexit: divina
Majeſtatis ſublimes throno proximè
aſtabant: *Seraphim ſtabant ſuper illud, in-
quit, Propheeta c. 6. v. 2. ſtabant, tan-
quam auſtici prope ſolium Regis. ſta-
bant, tanquam famuli ad nutum Domi-
ni promptiſſimi & expeditiſſimi. ſta-
bant, non ſedebant: Dei enim eſt in thro-
no ſedere, Angelorum verò ceu mini-
ſtrorum ſtare; Lucifer etenim ſedere vo-
lens in lateribus aquilonis, corruit, & ab
alto in tartarum deturbatus eſt. præcla-
rè in hanc viſionem Doctòr mellilius.
ſerm. 3. notat Dei eſſe ſedere, Ange-
lorum ſtare, ideòque Luciferum ceci-
diſſe, qui dixit ſedebam in lateribus aequi-
lonis. ſtant, ait, planè Seraphim, quia cha-
ritas nunquam excidit. ſtant attoniti &
ſuſpenſi in contemplatione, ſedentis in thro-
no: ſtant in aterna incommutabilitate &
aternitate incommutabili. Tu (Lucifer)
ſedere tentavi: ò impie! propterea tui moti
ſunt pedes, & effuſi ſunt greſſus tui. Filius
eſt, qui ſedet in throno, Dominus Sabaoth,
cum tranquillitate iudicans omnia. Sola
ſedet Trinitas, qua ſola habet immutabili-
tatem: Seraphim verò ſtant.*

Horum Seraphinorum more, humi-
lis & pauper Seraphinus noſter Fran-
ciſcus, non ſedit, ſolum non ambivit,
quin potidè dignitates, honores &
mundi gloriam, deſpexit, pedibusque
conculcavit; ideòque non ſedens ſte-
tit in cognitione ſui: ſtetit in abyſſo ſui
nihili: ſtetit in ſummo contemptu ſui;
hinc & humilitas ejuſ & charitas nun-
quam excidit. Stetit, ſuper omnia ter-
rena & mundi bona elevatus, quæ ſur-
ſum ſunt ſapiens, quæ ſurſum ſunt, quæ-

rens, non quæ ſuper terram. Hac de
cauſa veſtibus coram Epifcopo ſe exiit,
omnibus ſe bonis paternis abdicavit; ſe
nunc ſecuriùs oraturù. *Pater noſter qui es
in caelis diſcitant.* Deinde templum in-
greſſus, ac in ſancto miſſæ ſacrificio
Evangelium audiens, in quo Chriſtus
Dominus Apoſtolos prædicatum mit-
tens, *vetuit, eos aureum, argentumve poſi-
dere, pecuniam in zonis in via portare, du-
àſſe tunicas habere, calceamenta Virgàm-
que deferre.* Illicò vir ſanctus, luce divi-
na colluſtratus calceos exiit, baculum,
pecuniàmque omnem velut rem pro-
ſuſ execrabilem abiecit, unicàque tuni-
cà contentus, cingulum coriaceum, quo
fuerat aſtriſtus, poſuit, nodòſoque lum-
bos ſune ſuccinxit, & vitam proſuſ
Apoſtolicam auſpicatus eſt, diſta Evan-
gelii verba, tanquam per Angelum è
cælo ſibi demiffa interpretatus. *S.
Bonav. Ribadin.* atque hic paupertatis
altiffimæ ſpiritus, ad ſupremum uſque
anhelitum, in ſancto Viro perduravit,
quando obitus ſui temporis præſcius,
in ædem ſacram S. Mariæ de Portiun-
cula, ſe deportandum juſſit, jamque
moriturus, tanquam verus paupertatis
& JESU nudi in cruce morientis
Amator ac æmulator, totum ſe veſtibus
nudavit, humique proſtravit. An non
Vir hic ſanctus ſui mundi que Contemp-
tor maximus, ſtetit, ſuper omnia terre-
na elevatus? Verùm, unde hæc mentis
generoſitas, ſpiritusque ſublinitas? *Se-
raphini inquit S. Bernard. ſtant attoniti &
ſuſpenſi in contemplatione ſedentis in throno.
ſtant in aterna incommutabilitate & in-
commutabili aternitate.* Ita Seraphicus Patri-
archa Franciſcus ſtabat in contèplatione
ſedentis

sedentis in throno Altissimi, defixus : stabat in oceano Bonitatis infinitæ totus immerfus & absorptus, unde omnium rerum caducarum oblitus, exclamabat totâ nocte: *Deus meus & omnia!* Deus meus est mihi omnis Theſaurus & opulencia, omnis honor & excellentia, omnis voluptas & dulcedo plus quàm cœlica! Deus meus & omnia?

O Dilectissimi! si & nos staremus super omnia terrena elavati! ô si ex animo mundum, mundanâque omnia cum sancto Francisco calcaremus! At, nunquam eò perfectionis eluctabimur, nisi itemus defixi in contemplatione sedentis in throno; si Deum & cœlestia intimè meditati fuerimus, eorûmque excellentiam penetraverimus; mox omnia caduca & fluxa, tanquam puerorum crepundia ridebimus & despiciemus; *Consideranti, qua & quanta promittuntur in cœlis, ait M. Gregorius, vilescunt omnia, qua habentur in terris.*

III.
Volabant.

III. Pergit Propheta Seraphicus in visionis suæ narratione, aitque visos à se Seraphinos, senis instructos alis fuisse, ac volitasse. *Sex inquit, ala uni & sex ala alteri, duabus volabant faciem ejus, & duabus velabant pedes, & duabus volabant.* I. c. Velabant faciem suam, Seraphini alis supernè conjunctis, præ intima reverentia, quod tantum divinitatis jubar, oculo irretito intueri non possent. Pedes verò velabant, præ verecundia, ne quis imperfectum eorum amorem & affectus, cujus pedes sunt symbolum, aspiceret ut exponit S. Chrysoſt. serm. 6, de hac visione.

Et *duabus volabant*: non circumvolando; sed quasi volaturi, aut volaturientes, alas movebant, stabant enim: & quemadmodum aves grandiores, in terra consistentes, antequam se in altum levent, alas agitant, ut se sursum librent: Ita Seraphini *volabant*, tanquam ad omne Dei imperium parati & agiles. *Volabant*, ingens desiderium suum, quo ad Deum videndum rapiuntur, ut ei se totos immergant, ostendentes: *Volabant*, incendium amoris, quo Deo vicini uruntur, alis quasi flabello refrigerantes.

De S. Patre Seraphico, annon pariter dicere licebit *sex ala uni*, id est senis illum alis instructum fuisse? S. Bonaventura in libro suo quem de sex alis Seraphini exaravit, tam cultibet fideli, fide & charitate prædico, quàm Superiori cuivis senas applicat alas, quas appositè S. Patriarcha Francisco adaptaverimus. *Sex ala prima sunt Confessio, satisfactio, carnis munditia, puritas cordis, dilectio proximi, dilectio Dei.* Duabus primis velamus præ verecundia peccatorum faciem; duabus aliis, corpus & animam, munditiâ & puritate contegimus; duabus reliquis evolumus ad Deum, charitate Dei & proximi. O quàm luculentè, sena haec ala in Patre Seraphico effulgent, & quoddem I. Ala prima est Confessio: quanto dolore, quantâ detestatione, delicta sua, etiam minutissimâ, expiavit, quanto lacrymarum imbre ea deflevit, ut oculorum usum propè amiserit: Tamen ea sibi remissa esse, Deo revelante, cognoverit? 2. Ala altera est satisfactio: quibus

quibus & quot poenitentiae operibus, Deo satisfacere studuit? S Bonaventura ea prolixè recenset. Corpus enim suum asperitatis habebat modis, vix necessaria vita toleranda ei concedebatur: raro enim sanctus esset, cibo cocto vesceretur; quo si forte vesceretur, eum cinere aspergebat, aut frigidè temperabat, ut prorsus insipidus redderetur. Sitim frigidà, eaque modicà admodum, sedabat, quamvis esset siccissimus ac inflammatissimus. In dies singulos, haud aliter ac si trionem ageret, novos carnis animique domandi excohibat modos. Dum praedicatum exiret, lectum nuda tellus praebat, cervical verò, aut lapis aut lignum. Amictus erat unica, eaque pannosa tunica tur alias asperitates breviter gratià præteream. 3. Ala tertia, carnis munditia summa semper in eo eluxit, caritatisque Angelica, cui conservanda opportuna, & non raro inulcra adhibebat remedia; asperitatem hyeme in foellam nivibus plenam se se iniecit, ut Veneris ignes, conversionis praesertim initio, exstingueret; Et licet virgineam corporis, animique integritatem semper illibatam servaverit, semper tamen exactissimam oculorum custodiam adhibuit, mulierumque familiaritatem quam diligentissimè devitavit, quibus si forte colloqui coactus fuisset, oculos tamen, adeò accuratè fricabat, ut nullam facietenus agnosceret. 4. Quarta ala est, puritas mentis, quam à minutissimis naevs immunem conservare, passionum motus domare, continuà abnegatione, & sui victorià ac vigilantia allaborabat. 5. Ala quinta est dilectio Dei, incredibile memoratu

est, quantis divini amoris facibus succenderetur hic Seraphimus, & quodammodo liquaretur: hoc ardore stimulatus, Dei sui dilectissimi gratià, arumnas & labores nullos detrectavit: in Syriam, aliàque Provincias à Barbaris captas pergere, ipsisque Mauris Evangelium prædicare decrevit. Postea in Mauritaniam cogitavit, ac denique in Syriam revertit à Mauris comprehensus, & indignissimis omnino modis habitus, verberibus contusus, flagris concitus, hoc unum dolore maximo sensit, quòd optatissimà martyrii laureà potiri, ac pro JESU dilectio sanguinem profundere nequiret. 6. Ala sexta est dilectio proximi, quam indefesso labore, Evangelium prædicando, legentibus subvenièdo, Ordinem Religiosum fundando, aliàque quàm plurima charitatis obsequia exhibendo, declaravit; temporis angustia cogunt abutumpere, & sex alas. Superiori convenientes in aliud tempus reservare. Charissimi, si cum Seraphinis volare cupiamus, has alas nobis pro modulo nostro coaptemus, sine confessione & satisfactione, non purgamur, sine corporis, mentisque puritate, Deum non invenimus; sine amore Dei & proximi ad eum non pervolamus.

IV. Ad extremum, de Seraphinis prædicat Isaias clamorem: *Clamabant, Clamabant, alter ad alterum.* Sed quid clamabant? coeleste trisagion: *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus exercituum, plena est omnis terra gloria eius. l. c. 3.* Laus est effectus amoris, quem enim amore complectimur, laudibus prosequimur: *Ardentes igitur amore Seraphini,*

Ff 3

phini,

phini, in laudes erumpunt clamando, & laudando abyssum sanctitatis: ex qua tam homines, quam Angeli omnem suam sanctitatem participant.

O quoties S. Franciscus Seraphico exarsuans amore in Dei sui amati laudes erupit? Quoties sanctum illud Trisagion cecinit? Quoties Sanctus, Sanctus, Sanctus ex intimo corde ingemnavit? Sive hymnum Ambrosianum decantaret; sive horas Canonicas stans, instar Seraphini, maximo pietatis, devotionis & reverentia sensu persolveret; sive ardore Seraphico astuans noctes integras, precando, Deumque laudando & familiare sibi, *Deus meus & omnia*, repetendo, infumeret: Ut de ardenti ejus, in concionibus corda moventibus clamore, gratia brevitas taceamus.

Charissimi, imitemur Seraphinos & Seraphicum Patriarcham Franciscum prius amando, ex quo clamor & laus sequetur. Quando preces fundimus, quando horarium pensum aut Virginis Deiparae Officium recitamus; sanctitatis abyssum corde præ amore bulliente celebremus. Dicamus, *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth*: Sanctus in creatione, sanctus in redemptione, sanctus in sanctificatione nostra. Sanctus in caelo, sanctus in terra, sanctus in gehenna. Sanctus in gloria, sanctus in gratia, sanctus in iustitia. Sanctus glorificans Angelos, sanctus justificans homines, sanctus puniens Cacodæmones. Sanctus in Seraphim, sanctus in Cherubim, sanctus in Thronis. Sanctus ante saecula, sanctus in saeculis, sanctus in æternum & ultra.

Quocirca, Dilectissimi, exemplo Divi Francisci Seraphici paulatim, à parvis inchoando amoris actibus, habitum charitatis in nobis augeamus, ut tandem ardorem charitatis vehementem nanciscamur; vi cuius navis peccatorum abolitis, puritatem; discutiâ forcordiâ, vigilantiam; pulso repore, fervorem; fugatâ tarditate, agilitatem & lacritarumque; impellente charitatis ardore, obtineamus. 2. Hâc charitatis virtute nos firmante, stabimus cum S. Patre Seraphico, stabimus in Deo delixi; stabimus super terrena omnia elevatis; stabimus in humilitate & paupertate immoti; mundi bona, veluti peccatorum crepundia ridentes ac despicientes. 3. Hoc charitatis ardore nos fovente & animante, fenas induemus alas; & sanctum Franciscum æmulantes volabimus, à peccatorum confessione & satisfactione inchoando, atque à terra nos elevando; deinde ad castitatem & mentis puritatem, tanquam in mediam aëris regionem puriorem & supra tempestates nos elevando; denique ad igneam charitatis regionem nos liberando. 4. Demum charitatis incendio intus in corde flagrante, ad clamorem Deique ardentem amati laudem, excitabimur: incipiemusque hic in terris cantare *Sanctus, Sanctus, Sanctus*, ut illud postmodum cum Seraphinis, cum S. Francisco, aliisque sanctis Seraphicis totâ æternitate continuemus in caelis.

* *

EXHORTATIO

DE SPIRITU ET VIRTUTE SERAPHICÆ
VIRGINIS,

S. MATRIS THERESIAE,

Carmelitarum Discal. Fundatricis, magnæ spiritûs Magistræ.

T H E M A.

Nunc ergo, Filii, audite me. Audite disciplinam & estote sapientes, & nolite abjicere eam. Proverb. 8. 32.

Uemadmodum S. Eliam Prophetam, magnam Spiritûs Magistrum, jure prædicamus; qui Elisæum, aliisque complures discipulos (quos Scriptura divina filios Prophetarum nuncupat) in Carmelo Syriæ monte, omni virtute, vitæ austeritate ac perfectione imbuit: ita pariter S. Theresiam spiritu & virtute Eliæ præditam, meritò magnam Spiritûs magistræ celebramus. Hæc enim Virgo sanctissima, familiæ Carmelitanæ vivendi normam ac formam à S. Eliâ, seu Patriarcha, inchoatam; conscriptam verò primùm à Joanne, ac deinde à S. Alberto Hierosolymitanis Patriar-

chis, compendiosius traditam, & postmodum ab Eugenio IV. Pontifice mitigatam, pristino rigori & vigori restituit. Nectantùm Virgines; sed & viros eximios, ad vitæ atq; imitacionem, atque depositâ Eugeni moderationem, ad primævam ordinis disciplinam, innovandamque Carmeli gloriam, allexit, docuit, informavit.

Hujus igitur magnæ Spiritûs Magistræ profunda sapientiæ cœlestis arcana, altissimæque vitæ sanctioris axiomata nonnulla proferemus, & tanquam lectiones utilissimas, ac perfectionis fundamenta declarabimus.

I. S. Theresia, magna est Magistra æternitatis, quæ lectionis primæ loco, tanquam primum axioma, & omnis perfectionis fundamentum proponit: *Cognitionem profundam Æternitatis: cognitio*

1.
S. Theresia magistra æternitatis.

cognitio hæc sicut Virgini huic sanctæ, vitæ melioris exitit initium; ita quoque nobis vitæ perfectioris principium suppeditabit. Divina Providentia, more suavissimo, rebus, quas in scopum certum collimat, instrumenta ac media opportuna providere asolet, quibus eò pertingant. Sic S. Theresiam à prima pueritia disponere cœpit: nam dum annum ætatis septimum ageret, lectionique librorum sacrorum vacaret; cœlesti lumine pectus ejus perfudit: cujus ope æternitatis adyta ingrederetur, momentaneumque ab æterno clarè discerneret, ac maximam utriusque distantiam intimè pervideret: sapius proinde, admirans, verba hæc ingeminabat: *In æternum! In æternum! In æternum cruciari! In æternum latari! sine sine dolore per petuè gaudere!*

Verùm, quosnam obsecro, sensus hic & æternitatis profunda cognitio, in Virgine, fructus produxit? Multiplices sanè: inde enim natus mundi contemptus, & æstimatio cœlestium; ut vitæ hujus caduca brevitate & inconstantiam cum fascinis suis & ludibriis, despiceret; illius verò perennitatem, cum gaudiis & thesauris solidis maximi æstimaret. Inde ortus solitudinis ac vitæ religiosæ amor & desiderium; inde frequens orationis studium, inde ardens martyrii obeundi votum: cum enim Martyrum historias, unà cum fratre suo Roderico, pariter ferè ætatis, evolveret; illarum lectione, ingenti cupiditate martyrii inflammata, cum dicto fratre suo, patriâ relicta, in Africam contendit; incredibili mentis maturitate præcoci, & vix in ejusmodi ætate visâ sapientiâ;

ut pro Christi amore Saracenis jugulum resècandum præberet. At Deo, qui affectum injeccerat, effectum inhibente à patruo, in vitæ amfractibus deprehensa, & licet invita, domū retracta, martyrii quidem palmâ privata esset; sed ad ærumnas, labores, ac dolores martyrio partes reservata.

Charissimi, fundamentalem hanc à magna spiritus Magistra Theresia probè addiscamus; & profunde penetrare studeamus, quid sit: *In æternum, in æternum! In æternum cruciari, in æternum latari.* Hanc cognitionem, pro Theresiæ basi collocemus; basi huic innixi & in ea probè solidati, mortificationem, laborem, adversitatem quamcumque fortè pectore excipiemus: hæc basi delictuti facillè in vitia & peccata ruimus, abnegationem velut duram refugium, sensualitati paremus, libertate propriâ fungi optamus, à disciplina regulari abhorremus, laborem & defatigationem declinamus, honorè & gloriam ambimus; contemptū, confusionem & adversa quævis reformidamus. Nondum enim penetravimus, quid sit *æternum cruciari, æternum latari*: Nondum æternitatis abyssum ritè inspeximus; *Qui enim ad æterna cor elevanti, quàm sit breve, quod sit clauditur, pensant*, inquit S. Gregorius, & æternis inhiant, fastidio sunt transitoria. ait S. Bernardus. Epist. 3. æterna contemplanti, omnis labor levis, hora brevis, dolor tenuis, honor vilis esse videtur.

II. S. Theresia magna quoque est Magistra honoris divini & zeli animarum, ac lectionis secundæ loco, cum omni studio exercendum suadet ac do-

cet: pro motivo allegans & gloriae divinae & salutis animae aeternitatem. Non minus amabile, ac admirabile est, quod de zelosissima hac Virgine in apothecaeos illius diplomate Gregorius XV. Pont. Max. recenset: scilicet Christum Dominum se Virgini huic spectandum dedisse, ac datâ dexterâ, illam sibi in sponsam adoptasse, cum hoc epiphonemate: *Deinceps ut vera sponsa meum zelabis honorem.* Quae vox non inanis & vacua, sed efficax omnino fuit, & cor ejus tanto amore: zeloque succendit, ut nil nisi Sponsi honorem, & animarum salutem spiraret.

Hoc zelo astuans, grande illud reformationis opus in ordine suo auspiciata est; multos labores ac difficultates perpessa; adeoque sublimem huic molimini incertionem praefixit, ut à muliebri ingenio, nihil altius potuerit expectari. Acceperat Virgo sancta cladem tunc estam à Luthero & Calvino, aliisque Haereticis Germaniae, Galliaeque illatam; optâissetque pro salute vel unius seductae animae millies occumbere, si licuisset; verum cum voti hujus ardentis compos, per sexus & status sui conditionem, fieri nequirit; nec regiones labe haereticâ infectas praedicando, & instruendo permeare posset: Videte, quid zelosissima juxta ac sapientissima Virgo agat. Illa non modò Infidelium & haereticorum tenebras perpetuis desiebat lacrymis (ut in horis de ea legimus) & voluntariis cruciatibus iram divinam placare satagebat; verum etiam novo divinitus inspirato invento, decernebat, orandi studio perenni, corporis afflictationibus assiduis, aliisque piis operibus,

quibus nova, austeriorque institutio velut catena continua contextitur, sic utiq; ut cum ipsa, tum ejus filiae ac discipulae, pro fidei propagatoribus ac verbi divini praerconibus, Haereticorum conversioni intentis, Divinam Clementiam jugiter interpellarent: atque hac ratione, quae sexus imparitate, pugnare pro fide non possent, virili certè animo, viros adjuvarent, & ad athletarum dignitatem, illarum juvandi conatus, quam proximè accederet.

Discamus, Charissimi, ab hac zeli magistra, gloriam divinam & animarum salutem, omni meliore, quo possumus, modo promovere, & tanquam Christi Domini sponsae honorem ejus zelare. Gloria hac divina est ingens & sublime bonum, & quodammodo infinitum: est bonum illud, quod ipsemet Deus in omnibus operibus suis intendit: est bonum illud unicum, quod homo sive ut servus Domino, sive ut subditus Regi, sive ut filius Patri tribuere ac respondere valet. Et vel maximè animarum conversione amplificatur; quae omnes mundi thesauros longissimè antecellunt: Conditorumque suum in caelis aeternum laudabunt & glorificabunt. His omni quo possumus modo opem feramus, & cum Tyrones alia nondum ratione succurrere valeant: maximo saltem perfectis studio ad labores apostolicos suo tempore obeundos, sese disponant; & interim tot millionum animarum interitum sempiternum defleant, preces suas, labores, studia, aliaque pia opera pro illarum salute & gloriae divinae incremento libenter offerant ac dedident.

Gg

III. S.

III.
Magistra
patientiæ.

III. S. Theresia insignis est Magistra patientiæ, in qua & ipsa excelluit, & alios præclare docuit: illud identidem in corde & ore gerens acroma; *Aut pati, aut mori*; aut adversis appeti, aut disrumpi. Innititur lectio ista, sicut & præcedentes, basi æternitatis. *Momentaneum & æternum. Quidquid patimur momentaneum est, quidquid meremur, æternum, secundum illud Apostoli: Momentaneum & leve tribulationis nostræ; æternum gloria pondus operatur in nobis.*

Quæcunque autem Virgo hæc, patientiâ invictâ toleravit, ad tria revocari queunt; infirmitates nimirum & cruciatus corporis, opprobria & contemptus, ac Dæmonis infestationes: quæ omnia, ut Sponso suo cœlesti conformaretur, animo generoso tulit, illud solenne suum usurpans: *Aut pati aut mori*: adeo ut afflictionibus respirare, cruciatibus vivere; sine iis mortem obitura videretur. Obruit eam nervorum contractio, cordis palpitatio, animi deliquium, capitis corporisque tremor, febris propè continua, ita ut corpusculum ejus morborum plurimorum nosocomium jure appellasset: at heroina hæc æternitati innixa, amore dilecti roborata, consuetum suum repetebat suspirium: *Aut pati aut mori.*

Ad hæc gravissimis appetebatur injuriis. Cœperat Divinus Sponsus eam ad visiones & revelationes, ad raptus & mentis excessus attollere; verum hæc complures perperam interpretati; alii

Dæmonis præstigias, alii fraudes & mendacia; alii inania vacuæ mentis ludibria; alii mera ad captandam famam commenta ac figmenta distabant; donec res eò devenit, ut apud Regem Catholicum, & Nuntium Apostolicum, sacrosque Inquisitores traducta, & in jus vocata, calumniisque oppressa sit, mortalium nemine patrocinante. Sed quid ad hæc Theresia? An lacrymas funderet? An adversarios diris devovere? An à coëptis piis desiltere? Minimè gentium; sed illa potius ad omnia ridere, in suis gaudere, sibi mirè applaudere, pro hostibus Deum orare, consuetamque pacem suam ingeminare: *Aut pati aut mori.*

Denique ab ipsis stygiis spiritibus plurimum exagitata fuit, & viginti annos, eoque amplius, ariditates mentis ac desolationes perpessa, sponso suo cœlesti delicias, animique solatia subtrahente, adeo ut oratio ipsa non nisi poena ac martyrium esse videretur, ut aliis infestationes gravissimas, brevitatis gratiâ præteream. At illa usitatum sibi *aut pati aut mori*, iterabat. Nos tantam ejus discipuli, heroicam patientiam, partim admiremur, partim addiscere conitamus, atque ut praxis, utilisque reddatur facilius: animet nos illud S. Theresiæ, *In æternum, in æternum*: juxta illud Apostoli. *Momentaneum & leve tribulationis nostræ æternum gloria pondus operatur in nobis.*

IV. Sancta Theresia excellens fuit Magistra charitatis, quam variis patefecit, docuitque arguentis; semper,

semper, ut in antecedentibus æternis principijs innixa. Postquam enim Genius celestis è Seraphinorum numero à Sponso destinatus ad Virginem, pectus ejus jaculo ignito transverberabit (veluti vita & lectiones horarum perhibent) Istud cordis vulnus, incredibile in ejus visceribus amoris divini incendium excitavit; simulque expertissimam charitatis Magistram effecit; quæ ipsa Deum toto corde, totâ animâ, totâ mente, totâ fortitudine diligeret, & apud alios nil nisi charitatem spiraret. Charitas hæc ejus animam, tanquam ignis aurum, à nævorum scoria, nimioque erga res creatas affectu purgavit: hæc corejus, ut Dilecto uniretur, elevabat, & ipsum nonnunquam corpus rapiebat: hæc inter torlangores, adversitates, persecutiones, ariditates, desolationes, stantem, ne concideret, tenuit ac fulsit. Hæc, ad omni meliorem modo, hæreticis ac peccatoribus succurrendum incitavit. Hæc ad Ordinis reformationem, per multa obstacula, impedimentaque gravissima, auspiciandam, ac perficiendam roboravit: hæc ad id, quod est perfectius, in omni re eligendum, inflammavit: hæc denique ut ex amore spiritum, in columbæ specie, emitteret; ac Deo redderet, effecit. O excellentissimam charitatis Magistram, quæ prius fecit, quod docuit; ideoque meritò magna vocatur in regno cœlorum!

Docuit illa amorem divinum Ordinis sui filias: docuit viros, reformationem Ordinis amplexos, docuit externos & externas quibuscum agebat, terrena despiciere, amare cœlestia; pettran-

sire hujus vitæ brevitatem, & querere atque amare Deum & æternitatem. Nec tantum in vivis superstes, amorem docuit; sed hodie quoque piè implorata, magisterio suo fungitur. Expertus est id Anno 1677. hujus sanctæ Magistræ, ut reor, festivâ luce, Sacerdos quidam in missione septentrionali versatus: audito enim in pio colloquio, devotissimam quampiam Viduam Coloniz varios viros doctos, pro cognitione amoris obtinenda, interpellasse; ac tandem, aliis minus satisficientibus; *Quid sit amare Deum*, ab uno viro doctissimo edoctam, totam sese huic sancto amoris exercitio tradidisse: Sacerdos ille, hujus amandi artis, quæ ars artium est, percipidus, oblati precibus nonnullis, per S. Theresiæ intercessionem, à Virgine Deipara, *quid sit amare Deum*, rescire flagitavit: & ecce in oratione versanti hæc vox seu inspiratio ad interiorem animæ auditum allabitur: *Amare Deum est.* 1. *Velle summum semper Deo bonum, summam laudem, summam gloriam.* 2. *Perfectissimi semper agere & loqui.* 3. *Loqui semper sancta.* 4. *Omnia transcendere.* 5. *Nunquam tempus perdere.* 6. *Agere & concionari ex spiritu, ex spiritu.* O præclara instructio! & lumen Theresianum insigne! & moribus ac vitæ S. Theresiæ omnino conforme! Pauca verba, sed quæ per multa contineant, & singula integram exhortationem mereantur. Alias hujus sanctæ Virginis lectiones de oratione & mortificatione; de humilitate & obedientia, &c. brevitatis gratiâ præterimus.

Quare, Dilectissimi. quaternas hæc lectione

lectiones à magna spiritus Magistra, S. Theresia sedulo addiscere studeamus. 1. Discamus cognoscere, & asstimare aeternitatem, sapius cum illa repetentes *in aeternum, in aeternum, in aeternum*; hanc ratione terrena omnia aspernabimur. Modica hic voluptas; sed postea poena immensa. 2. Discamus zelum gloriae divinae & salutis animarum, utriusque pretio & aeternitate permoti, sic omnem laborem pro iis, exiguum censebimus. Modicus hic labor, sed postea gloria aeterna. Et nullus labor durus, nullum tempus longum videri debet, quo gloria aeternitatis acquiritur, (S. Hieron.) tum nobis, tum aliis. 3. Discamus toleran-

tiam heroicam adversitatum quarumvis, sive corporis sive animae. Modicus hic dolor; sed postea letitia sempiterna. 4. Denique discamus ardentem charitatem, quae nos à defectibus purgabit, mentem ad Deum elevabit, inter aspera & ardua, ne succumbamus, tenebit, ad conversionem animarum, reformationem morum nostrorum, perfectiorumque electionem inflammat; ac denique ad amorem in hac vita inchoatum, in altera, tota aeternitate continuandum promovebit, ac transplan-

tabit.

EXHORTATIO I.

DE SPIRITU S. IGNATII,

Propagandae divinae gloriae.

T H E M A.

Qui Spiritu Dei aguntur, ii sunt Filii Dei. Rom. 8. 14.

Spiritus est Deus, ut ait, S. Joannes c. 4. 24. Et quidem spiritus sublimissimus, excellentissimus, efficacissimus; unus & multiplex, unus & omnes omnium Sanctorum Spiritus eminentissime complectens; à quo tanquam fonte omnes illi suum hausere spiritum; prout ei ipsum dividere & distribuere placuit. Divisiones gratiarum sunt, inquit Apostolus 1. Corinth. 12. idem autem spiritus; uni datur spiritus sapientiae, alii genera linguarum, alii interpretatio sermonum; haec omnia autem operatur unus atque idem spiritus, dividens singulis, prout vult. Hac ratione Deus Prophetis communicavit spiritum

spiritum Propheticum: quem ab Elia petebat Elifæus L. 4. Reg. 2. 9. *Obsecro, fiat in me duplex spiritus tuus*, id est, ut explicat D. Thomas L. 4. contra Gentes c. 11. Spiritus Prophetiæ & miraculorum, quo hucusque Elifæus caruerat. *Et requievit spiritus Elie super Elifæum*, l. c. Et mox prophetavit & miracula edidit. Ita Apostolis dedit spiritum Apostolicum, spiritum zelosum propagandi ubique gloriam Dei & animas convertendi. Ecclesiæ Doctoribus spiritum sapientiæ & intellectus, Martyribus spiritum fortitudinis, Ordinum Fundatoribus, non eundem, sed varium & multiformem tribuit, uti & eorum affectibus ac sectatoribus. S. Francisco eiusque discipulis concessit spiritum solitudinis & silentii. Sancto verò Ignatio Societatis JESU Fundatori Deus de spiritu suo varia dona concessit, & spiritum multiplicem: spiritum castitatis, spiritum sapientiæ & scientiæ, spiritum obedientiæ, & spiritum zeli gloriæ divinæ propagandæ, quos spiritus, per ipsum Deus in totum corpus Societatis diffudit, & quilibet genuinus Societatis Filius etiam hodie pro capacitate sua & Dei libera dispensatione experitur. Breviter præmissis aliis, in hac exhortatione spiritum Ignatianum, seu spiritum ac zelum propagandi Dei gloriam præcipue expendemus, quem verbo & exemplo nos docuit. -- Omnia ad majorem Dei gloriam.

I. *Qui Spiritu Dei aguntur, ii sunt Filii Dei.* l. c. S. Ignatius in arce Pampeilonensi prostratus globo tormenti Anno 1521. quando summa in mundo erat ignorantia & virorum doctrinâ cla-

rorum raritas, & simul quando Lutherus triennio antè auspicatus fuerat, hæresis zizania disseminare. Huic Deus S. Ignatium opposuit, ut in horis legit Ecclesia: quomodo verò, sese opponeret homò rudis literarum? eum in finem dedit ei Deus spiritum sapientiæ & scientiæ, desideriumque literas addiscendi, in quas tum in Hispania, tum in Gallia præ decennio incubuit; & præter literas magnam doctrinam spiritus seu rerum spiritualium cognitionem & sapientiæ; & hic studiorum spiritus & sapientiæ, Societati communicatus, hodie in ea viget, velut tot gymnasia, tot viri docti, tot libri in omni genere sapientiæ præstantes, testantur; spiritus Dei est hic, & primus Ignatii spiritus.

2. Quoniam illo tempore supra modum tam in Clero, quàm populo, etiam palam, grassabantur libidines & turpissima scelera; quibus ut se viriliter opponeret Ignatius, Deus singulare castitatis donum ei concessit: ubi enim primo statim conversionis suæ mense castitatis voto se obstrinxit, ita Deo gratum id accidit, ut ab eo tempore, patrocinio Beatissimæ, castissimæque Virginis, omni prorsus libidinis sensu caruerit. Et hæc virtus sive amor castimonie à Christo per B. V. in Ignatium, ab Ignatio ad ejus primos Socios, ab his ad alios, atque ita tandem post sæculum ad nos devenit, nobisque in Tirotinio, atque adeò in primis exercitiis ita instillata fuit, ut nullum vitium magis detestari, nullum è cathedra aut exhomologenterio magis insectari videamur, quàm castitati Angelicæ contrarium. Spiritus Dei est hic, & alter Ignatii spiritus.

Gg 3 3. Quia

3. Quia eodem quoque tempore Lutheri Hæresiarum pestiferis concionibus ac editis, passimque vulgatis libris Vicarii Christi Pontificis Maximi, auctoritas maximè lædebat; qui tanquam asinus, stolidus, & Antichristus ipse proscindebatur, adeoque obedientia ei exhibenda, summè labefactabatur; deinde obedientia erga Matrem Ecclesiam imminuebatur eò quòd ejus præcepta de Sacro audiendo, de abstinentia à carnibus, de festorum observatione, penitus abolerentur; ac denique obedientia erga Deum omnium Dominum è medio tolleretur, eò quòd ejus præcepta violarentur, & tanquam impossibilia servatu, passim proculcarentur. Hinc S. Ignatius singulari obedientiæ spiritu affatus fuit; quod aurigante se & Societatem, quarto voto Sedi Apostolicæ adstringi voluit, obedientiamque promitti, quæ ad quævis loca inter fideles & infideles proficiscendum obligarentur; catecheses instituit, quibus ubique terrarum homines docerentur, præcepta Dei & Ecclesiæ observare; adeoque obedientiam Deo, Ecclesiæ & Capiti Ecclesiæ exhibendam instauravit. An non spiritus Dei est hic? & tertius spiritus S. Ignatii?

Inferamus igitur ex propositione universali conclusionem: *Qui spiritu Dei aguntur, ii sunt Filii Dei*, S. Ignatius spiritu Dei agitur, ergo est Filius Dei. Et quidem Filius Dei, electus, dilectus, & multorum Filiorum Dei, in Societate & extra. Parens & Patriarcha. Si hic spiritus in nobis regnet, & nos pariter sumus Filii Dei. Spiritus sapientiæ, spiritus castitatis, spiritus obedi-

tiæ, est spiritus Dei, est spiritus Ignatii & spiritus Societatis JESU: *Hoc spiritus ambulate.* Ad Gal. 5. 16. Hoc triplici scilicet spiritu & Filii Dei & proles S. Ignatii genuinæ eritis.

II. Præ cæteris viguit in corde S. Ignatii Spiritus zelus gloriæ divinæ, Spiritus propagandi longè latèque Dei gloriam, cum enim isto sæculo, maxima regnaret in mundo ignorantia & malitia, ex quibus veluti fontibus omnis generis scelera propullulabant & ebulliebant, quibus Dei gloria quæ maximè obscurabatur, lædebatque. Divinus spiritus eminenter omnem in se virtutem continens, profita bonitate, hunc quoque spiritum zeli divinæ gloriæ Ignatio impressit, quòd diu noctuque stimulabatur, ad Dei gloriam ubique propagandam.

1. *Qui spiritu Dei aguntur.* Spiritus Dei est, nihil extra se intendere, nihil desiderare, nihil querere, nisi gloriam suam; & manifestationem suæ Bonitatis. Hic spiritus est à Deo, si in quopiam reperitur, & hic spiritus est Dei, quia ipse eo regitur: Cur enim Deus creavit coelum & terram, ignem, aërem & aquam, homines & animantes, pisces & volucres, & cætera omnia, quæ ambitu universi continentur, nisi ad suam majorem gloriam; id est, ut infinitam suam potentiam sapientiam & bonitatem manifestaret; hinc regius Vates in Psalmo 118. ait: *Cæli enarrant gloriam Dei*; scilicet objectivè nos ad Dei laudem & gloriam enarrandam excitando; non formaliter cum ipsi intellectu & voluntate careant: *Et gloria Domini plena est.*

est terra. Isaia 6. 3. Sol, luna & sidera quid prædicant nisi gloriam Dei? Montes & valles, arbores & flores, campi & horti, quid clamant nisi gloriam Dei? Et hæc est intentio, hic finis ac scopus, quem Deus in omnibus operibus suis sibi præfigit; alium verò nec habet, nec habere potest; & hic est spiritus Dei, qui eum semper & in omnibus ad gloriam suam querendam inclinat. *Omnia propter seipsum operatus est Dominus.* Soli Deo honor & gloria 1. Timoth. 1. 17.

2. Idem ille spiritus est spiritus Christi Domini nostri: cum enim, per Adami peccatum & totius naturæ humanæ corruptionem, collapsum gloriæ divini decus, vellet reparare; & nos mortales ad amorem, obsequium & gloriam DEO debitam persolvendam inducere, humana naturæ infirmitatem & miserias suscipere dignatus est, & pro infinita sua divini honoris æstimatione, exinanivit semetipsum, ut quantum sit gloriæ ejus pretium, quantæque dignitatis sit ejus procurario homini, amore sui excecato, innotesceret. In eum finem natus est in stabulo: concinentibus Angelis: *Gloria in excelsis Deo*: eo sine prædicationis officium aggressus est, ut Patris æterni gloriam, potentiam, sapientiam, bonitatem homines edoceret: eo sine patravit miracula, passus, crucifixus, mortuus est; ut Deus ab hominibus glorificaretur in tempore & æternitate, in hoc mundo & in celo. Unde ait: *Ego non quero gloriam meam, sed ejus qui misit me Patris.* Joan. 8. 50.

3. Eundem spiritum in excellenti gradu statim initio conversionis suæ haurit S. Ignatius Patriarcha noster: cum enim in obsidione Pampelonenſi, lapide à mœnibus excusso vulneratus esset Anno 1521. 26. Maji feria secunda Pentecostes & fallendi temporis ergò Librum unum de Vita Christi Domini & alterum de vitis Sanctorum legeret, & quo pacto gloriam divinam propagassent, conspiceret, quàmque ardua pro ejus gloria sustinuisſent, atque egissent, admiraretur, subito ingenti zelo eos imitandi, ac gloriam Dei augendi succensus fuit: atque ut reipsa ac præctice id præstaret.

1. Decrevit mundum relinquere, Christi & Sanctorum vestigia sequi: Hierosolymam proficisci; ut in terra illa sancta, quam Salvator pedibus suis sacratis calcasset, fideles instrueret ac in spiritu promoveret, infideles verò ad fidem & Evangelium amplectendum adduceret, atque ita Dei gloriam amplificaret.

2. Ut verò sese ad hoc aliquo modo præpararet, à seipso incepit, & in se gloriam Dei promovere studuit, quod cuicumque gloriam Dei promovere cupienti, imitandum est. Nam Anno 1522. in Hospitali Mauresano, atque etiam in specu vicina ad litus fluvii, dignos poenitentia fructus fecit, jejunando, corpus flagellando, cilicis castigando, humi cubando, peccata expiando generali exhomologesi, exercitiis vacando, ut spiritu suo prius exulto, ipse deinde alios juvando Dei gloriam amplificaret.

3. Anno

3. Anno 1523. Acceptâ Romæ ab Adriano VI. Pontifice, Apostolicâ benedictione, Hierosolymam contendere cœpit; ut animarum salutem operam navaret; verum cum ob impendentia Turcarum pericula vetitus fuisset, in Hispaniam rediit: ubi, quo melius in rebus spiritualibus, animarum salutem spectantibus, proximis prodesse posset, triginta jam natus annos primo Barcinone Grammaticæ, deinde Compluti fefqui-anno Philosophiæ & Theologiæ studuit, tum Parisiis omnia illa studia octennio repetiit, novem socios adlegit, qui voto se adstrinxerunt, quod Hierosolymam profecturi essent, ut animarum salutem procurandæ totos sese traderent: quodli verò intra anni decursum, navigandi occasio se non offerret, Romam pergèrent, operamque suam ad spirituale proximorum auxilium Pontifici offerrent, quod anno 1537. præstiterunt. Ex quibus omnibus, patet, quomodo spiritus Dei acti sunt Ignatius & socii ejus.

4. Quare Societatem JESU instituit, nisi ad fidei propagationem & fructum, salutemque animarum. Quare ad tria consueta vota quartum addidit, nisi ut prompti essemus ad eundem in terras infidelium & Hæreticorum, ad eorum salutem, ut ab omnibus agnosceretur, amaretur & glorificaretur Deus? Quare Romæ instituit Germanorum & Hungarorum Collegium, nisi ut Juvenes Germani & Hungari probè instituti, in patriam suam reduces, contra Hæreticos pugnarent, & aliis vitæ exemplo præluerent, quo & ipsi & alii Deum glorificarent. Quare instituit

Domum Catechumenorum, pro alegendis Judæis ad fidem conversis. Cœnobium malè nuptarum, in quo ad tempus mulieres à maritis dissidentes, delitescerent, quoad controversiis compositis, in gratiam cum maritis redirent, quod nunc S. Marthæ cœnobium dicitur? Quare cœnobium puellarum, ob formæ elegantiam & rei familiaris angustias, in castitatis periculo veriantium, instituit; quod nunc Monasterium S. Catharinæ de funariis nuncupatur; in qua puellæ ejusmodi educantur, ætate maturâ vel vitæ religiöse mandandæ, vel in matrimonio honestè collocandæ, nisi ad majorem Dei gloriam?

5. Denique quidquid Ignatius cogitavit, quidquid dixit, quidquid scripsit, egit, molitus est, quod retulit ac direxit omnia, nisi ad majorem Dei gloriam? Hinc identidem in ore ferebat: *ad majorem Dei gloriam*. Et in Constitutionibus, ut refert R. P. Nicolaus Lancicinus 242. vicibus repetit, *ad majorem Dei gloriam*, ad majus Dei & Creatoris nostri obsequium.

Hic igitur est spiritus Dei, spiritus Christi Domini, spiritus S. Ignatii, unice semper semper, semper querere, desiderare, sicire Dei majorem gloriam; spiritum illum ab Ignatio hausere S. Xaverius & alii primi Patres, ut in eorum vitis ac gestis legimus: quid aliud spectabant, quam peccatores convertere, Hæreticos illuminare, Infideles reducere; verbo in omnibus Dei majorem gloriam promovere: adeoque vere habuerunt spiritum Dei, & fuerunt genuini filii Dei: non degeneremus à præcellis

præcellis his cogitationibus Filiorum Dei, & pariter erimus Filii Dei: nam *qui spiritu Dei aguntur, ii sunt Filii Dei.* loc. cit.

III. Zelus iste gloriæ divinæ & sitis seu desiderium ternas habeat, necesse est, conditiones.

1. Est, ut sit universalis, & intentio hæc ad universum vitam nostram statum, omnesque ac singulas ejus actiones sese extendat, sive naturales, sive supernaturales fuerint: *Sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite.* 1. Corinth. 10. & ad Coloss. 3. *Omnia quæcumque facitis, in verbo & in opere, omnia in nomine Domini nostri facite.* Et ad Romanos 1. *Ut omnibus glorificetur Deus.*

2. Intentio ista sit summè appetitativa; id est, ut plurius Dei gloriam faciamus, quàm quodvis aliud bonum creatum: est enim longè præstantius; quia est bonum Dei, & quodammodo infinitum; & bonum totius, quod bono partis longè est præferendum.

3. Non tantum queramus Dei gloriam, sed etiam majorem Dei gloriam. 1. Magna Dei gloria est ita salutem animæ suæ vacare, ut nullum peccatum lethale admittere statuat, licet vita profundenda foret. 2. Major verò gloria Dei & amicitia ejus est æstimatio; si potius mortem eligam oppetere, quàm vel venialem maculam deliberatè committere. 3. Adhuc major est, si ad perfectam puritatem, etsi opes, honores, commoda, licet etiam, cum æquali Dei gloria & sine peccato veniali deliberato admittere possit, mallet ta-

men se omnibus iis exuere, & paupertatem, ignominiam, penitentiam & corporis incommoda amplecti, tum ut longius ab occasionibus peccatorum venialium abeat, tum ut Christo Domino similior evadat. 4. Adhuc major est Dei gloria, quando tanta puritas & perfectio non tantum propria procuratur, sed etiam pro occasione, licet non ex instituto, proximus ad eam adjuvatur. 5. Denique eò major est, quando ex instituto ita finis uterque conjungitur, ut simul utrumque in omnibus intendatur, atque adeò quasi æquè primariò. Licet enim quisque de se prius esse sollicitus debeat; non raro tamen accidit, ut quis tanto divinam gloriam concupiscat amore, ut de se vix cogitet, & suam etiam gloriam & salutem, quatenus bonum quoddam proprium est, nihil vel parum curet, unius Dei gloria agglutinatus, ubicunque demum illa existere possit: Sic Apollolus Paulus cupiebat etiam à Christo esse anathema pro Fratibus suis, sic Moyses deleri se de libro vitæ optabat, ut populus ille liberaretur; idque ad Dei gloriam, quam uterque sibi propositam habebat, quàm maximè. Ita S. Ignatius malebat beatitudinis incertus vivere, & Deo interim ac proximorum salutem inservire, quàm certus ejusdem gloria statim emori. Ad hanc Dei majorem gloriam tota Christi Domini vita composita fuit: poterat assumere corpus virilis stature, sed maluit infantis, potuit guttâ redimere, sed redemit undâ sanguinis, poterat venire in gloria, sed maluit in ignominia; maluit exin-

H h nire

nire semetipsum, pro majore Patris æterni gloria, & copiosiore hominum salute.

Quocirca, Charissimi, si volumus, desideramusque esse Filii Dei, & filii S. Ignatii genuini, agamur quadruplici spiritu S. Ignatii, spiritu sapientiæ, spiritu castitatis, spiritu obedientiæ, & in primis spiritu propagandæ gloriæ Divinæ: hic enim spiritus eluxit in omnibus Dei operibus, eluxit in omnibus Christi dictis & factis, eluxit quodque in omnibus S. Ignatii molitionibus: omnia ad majorem Dei gloriam. Hanc præ omnibus rebus creatis magni æstimemus: nec solum Dei gloriam, sed majorem ejus gloriam spectemus & queramus: hoc est unicum bonum, quod nos mortales Deo tribuere possumus; neque aliud habemus, quod Deo rependamus: non eget quidem ipse gloriâ nostrâ; nec minus in se est gloriosus, licet nos ei gloriam & honorem denegetur: hæc tamen ejus est benignitas, quod in nostra potestate esse voluerit,

gloriæ suæ bonum ipsi procurare; eo præmio, ut simul in nostram cedat utilitatem & gloriam sempiternam in cælis.

Per hanc intentionem majoris Dei gloriæ, quam maxime Deo Christo & S. Ignatio similes evadimus: hæc intentione satisfacimus præcipue illi obligationi, quâ Deo obstricti sumus, sive ut tanti Patris Filii, sive ut servi & mancipia tam excellentis Domini; sive ut Creaturæ ad eum munifici Creatoris, sive ut subditi tanti Regis. Hoc enim bonum est, quod propriè decet Filios Patris optimo, servos Domino, subditos Regi, Creaturas Creatori suo rependere: quid enim aliud habet, quod in lignum amoris & animi grati efficaciter velle, ac tribuere valeat. Non degeremus igitur à præcellis cogitationibus filiorum Dei; & majorem semper gloriâ procurare allaboremur; hæc enim agitur: *Qui enim agitur spiritu Dei, in suis Filiis Dei.*

EXHORTATIO II.
DE S. P. N. IGNATIO.

Proponit ejus Sapienciam.

T H E M A.

Si enim magnus Dominus voluerit, Spiritu intelligentia replebit illum, & ipse tanquam imbres emittet eloquia Sapiencie sue. Eccli. 39.

BEATUS Henricus Sufo, sub annum Domini 1350. doctrinâ, sanctimoniam, & miraculorum gloria inelytus, miro sapientie amore exarsit, unde & Ministri Sapientie æternæ cognomen retulit: cumque hæc Sapientie verba, *Quæsi Sponsam mihi eam assumere, & amator factus sum forma illius. Sap. 8.* super mentem legi audiret, tanto ejus amore est inflammatus, ut spirituale cum ea connubium contraxerit: ut enim Vita Author c. 4. recenset: Apparuit illi sapientia specie Virginis, instar solis radiantis, atque in throno sedentis: cujus corona erat æternitas, amictus felicitas, sermo suavitas, complexus satietas: quæ benignè eum affata: *Præbe fili mi cor tuum mihi,*

& ipse pedibus ejus advolutus, lacrymantibus præ gaudio oculis, expanso cordis sinu eam circumplexus est, & pectori suo suaviter astrinxit. - Quod B. Sufoni evenit, accidit quodque S. Patriarchæ nostro Ignatio, nam & ipsi conversionis suæ initio, jam Christus Dominus, qui est indita Sapientia, jam sanctissima Trinitas fons inexhaustus Sapientie, jam B. Virgo Mater Sapientie apparuit, veramque ipsum ac celestem Sapientiam docuit: hanc Sapientiam, tanquam celestem adamavit Ignatius: *Si enim magnus Dominus voluerit, spiritu intelligentia & sapientie replebit illum, quod ei, Libros de vita Christi & Sanctorum legenti accidit, tum enim oculos ei aperuit, & spiritum intelligentie infudit, ut mundum contemneret, & Christi vestigia legere statueret. Et ipse tanquam imbres emittet eloquia sapientie sue, copiosè & abundanter,*

Hh 2

dantet,

danter, æquè ac suaviter & utiliter.

Declarabimus igitur, quomodo S. Ignatius tres imbres sapientiæ tanquam tres insignes sapientiæ fructus protulerit. 1. Imbrem Deo, eum sapienter laudando. 2. Sibi, se ipsum sapienter dirigendo. 3. Proximo, eum sapienter instruendo. Omnia ad majorem Dei & S. P. N. Ignatii honorem & gloriam.

I.
Imber sapientie Ignatianæ circa Deum.

I. Primus imber seu fructus sapientiæ, quem S. Ignatius protulit, est erga Deum: scilicet Deum sapienter laudando: Unde Ecclesiasticus de viro Sapiente, postquam dixit: *Emittet tanquam imbres eloquia sapientiæ suæ* l. c. mox addit: *In oratione confitebitur Domino*: id est. immensam ejus gratiam, potentiam, bonitatem, sapientiam laudabit, celebrabit, ac pro collata sibi sapientia gratias ager, postulans, ut eam augere & perficere dignetur: in oratione enim, meditatione & contemplatione, oritur sapientia, cognitio, æstimatio, & amor. Hæc autem sapientia, seu donum sapientiæ, quod à Spiritu Sancto est, tria efficit, (ut in med. P. de Ponte legimus, de Spir. S.) Nam 1. perficit nos in cognitione Dei, & excellentiarum, atque attributorum ejus, ac rerum omnium ad divinitatem ejus spectantium. 2. Imprimis magnam æstimationem rerum divinarum, cum gustu & dulcedine in iisdem. 3. Quarum gustu & experientia perficitur ipsa cognitio & Spiritus elevatur ad accensos actus amoris Dei, & unionis cum ejus Bonitate.

Omnia hæc sapientia in excellenti gradu efficit in S. Patriarcha nostro Ignatio: Nam

1. Quoad cognitionem mox ab initio conversionis suæ, fuit non tantum modis ordinariis, sed etiam extraordinariis, & visionibus admirandis, jam Beatiſſimæ Virginis, jam Christi Domini instar Solis, aut ignis, jam SS. Trinitatis ita illuminatus, ut clarè cognoverit Deum, Christum, & omnia fidei nostræ mysteria, tam vivaciter & perfectè, ut licet sacra litera non extarent, ipse tamen pro fide mori paratus esset, ob ea, quæ sibi Deus revelasset.

2. Ex cognitione lucida, orta est summa rerum divinarum æstimatio, cum gustu & dulcedine in iis: hinc rediit Lomus Profellæ Romanæ scandens & sidera suspiciens exclamabat: *Quam desideret mihi terra, dum cælum aspicio*. Dum Deum ejusque divina attributa, ac reliqua cœlestia contemplet, tota terra cum omnibus divitiis, honoribus & voluptatibus, quæ in ea sunt, vileſcit, & ea arbitror ut stercorea.

3. Ex hac æstimatione & gustu ac experientia, elevabatur ad amandum Deum, seque cum illo unendum: ex hoc verò amore toties rapiebatur ad gloriam ejus amplificandam; hinc toties in corde & in ore habebat: *Ad majorem Dei gloriam, eam unice in omnibus querendo*: & ut in Bulla Canonizationis de eo refertur: *Tanto ardebat amore, ut totâ die illum exquireret, & nihil aliud loqueretur, nihil aliud cuperet, quàm placere Deo, & illius obtemperare voluntati. Itaque illi secretum committebat; illum omnino sequi decreverat; etiam si toto cælo, terraque privaretur: omnes suas cogitationes, verba & opera, in Deum, tanquam in finem referebat.* -- Maximo gustu & amore cum

II.
Imber pietatis Ignatianæ circa legem

eo colloquebatur & conversabatur. In oratione confitebitur Domino. Liscentissimè enim & cum suavitate ac dulcedine intimâ cum Deo colloquia instituebat, ac preces fundebat; & quidem initio conversionis suæ septenas horas, genibus nixus, orationi dabat: post sacrum binas horas in contemplatione insuñebat: ex floribus cujusdam aspectu facillimè in Deum rapiebatur. Atque hic est imber primus sapientiæ, è corde S. Ignatii scaturiens.

O si hic imber è pectore S. Patris in corda nostra deflueret! O si Deum, divinâque attributa, veluti ipse, clarè cognosceremus! quod toties ipse petebat: O Domine si te homines noscent! O si Deum, divinâque, tanti, atque ipse, æstimaremus, & cum simili dulcedine ac devotione degustaremus! O si ex hac æstimatione & gustu, ad excelsum Dei amorem & unionem cum ipso elevareremur! ita ut nihil, nisi ejus voluntatem & gloriam in majorem quæremus!

in vocavi & venit in me Spiritus sapientiæ: Veni spiritus sapientiæ & posside nos!

II. Secundus imber sapientiæ, quem S. Pater noster Ignatius emisit: hunc protulit sibi, seipsû sapienter dirigendo, secundûm disciplinam, doctrinam & consiliûm Dei. Innuit hoc Ecclesiasticus 1. c. verbis proximè insequentibus 10. *Et ipse dirigit consiliûm ejus & disciplinam: & in absconditis suis consiliabitur. Ipse dirigit.* Lyranus explicat de Deo: Deus ipsius consilia dirigit & fortunabit: sed ex græco textu, apparet, quòd ipse sapiens, *αὐτὸς, dirigit consiliûm ejus, scilicet Dei: q. d. Non sufficit ei, quòd sapientiam mente imbiberit; sed dirigit*

consiliûm Dei (quod à Deo hausit, vel è scriptura, vel è libris sacris) & in praxin rediget: ut scilicet ea, quæ Deus consulit ac docet, exequatur, in mores conferat, ac juxta ea, vitam omnem instituat, atque conformet. Dirigere enim est opus rectum, integrum ac firmum efficere, quod nulla tentationum vel adversitatum vi evertatur. Sic S. Joannes Baptista clamabat: *Dirigite viam Domini.* Joan. 1. 27. & Isaias c. 40. *Rectas facite semitas ejus.*

Quàm præclarè & sapienter hoc præstitit S. Ignatius? Quomodo ex prima lectione vitæ Christi Domini & sanctorum, ea quæ legit, mox in praxin redigere, & mores vitamque suam ad eorum imitationem conformare statuit: vestes pretiosas exuit, saccû induit, totâ nocte in precibus vigilavit: loca sancta Hierosolymis invisit. 2. Consiliûm Dei quomodo direxit; quando ea quæ Christus consulit, consilia Evangelica amplexus est. Paupertatem, castitatem, & obedientiam sectatus. 3. Quomodo Christi Domini vitam & doctrinam seu disciplinam in praxin redegit; mortificationi & humilitati studendo, patientiam & zelum animarum exercendo, carceres cum gaudio incolendo, accusationes, opprobria ac virgas cum lætitia tolerando; & si par Dei honor foret, contemni potius, quàm honorari pro Christo exoptando, ut Domino suo similior evaderet. 4. In absconditis consiliabitur. 1. c. Quàm multa ei Divina Bonitas revelavit, alias occulta, tum ipsum, tum alios, tum Societatis Institutum concernentia! ut verè dicere cum Vate regio potuerit: *Incerta & occult-*

oculta sapientia tua manifestasti mihi
Psal. 50. Largè igitur hic Imber sapi-
entia fluxit in ipsum: ipse diriget consili-
um ejus & disciplinam. l. c.

Oportetne & vos, Charissimi hunc
imbrem sapientia? Si quis vestrum in-
diriget sapientia, postulet à Deo, inquit S.
Jacobus Apostolus: Postulare & petite
à Deo, ut ipse consiliùm vestrum diri-
gat, vósque ejus doctrinam in praxin
deducatis. Et ipse diriget consiliùm ejus
& disciplinam. l. c. scilicet diriget vos
quoad mortificationem, humilitatem,
patientiam, charitatem; quoad con-
temptum mundi, honorum & terreno-
rum; quoad amorem crucis, contemptus,
& adversitatis. Nec ipsi partibus
nostris desit; dirigite consiliùm per-
fectionis, quod Deus suggerit, per elo-
quia sua, conciones, instructiones: &
quæ auditis, vel ipsi legitis in praxin
redigite: & quæ in absconditis Deus
loquitur in vobis per inspirationes &
illustrationes, perficite; hac ratione im-
brem sapientia copiosum emittetis.

III.

Imber sa-
pientia
Ignatianæ
circa
proxi-
mum,

III. Tertius sapientia imber, quem
S. Ignatius emisit, est circa proximum,
sapienter eum instruendo; juxta se-
quentia Ecclesiastici verba *ψ. 11. Ipse
palàm faciet disciplinam doctrinae suae, &
in Lege Testamenti Domini gloriabitur.*
Atque hic est tertius fructus sapientia;
scilicet, quod eloquia sapientia suae
aliis palàm faciat; & arcana sapientia
divinae, quæ in corde abscondita con-
tinet, palàm proferat & depromat.
Disciplinam, & aditæ, id est Institutio-
nem doctrinae suae, quàm præclara &
ad mores formandos doctrina in-
structus sit; ita ut gloriari possit, &

celebrare legis divinae magnalia, ejus
summam æquitatem, sapientiam, pie-
tatem, sanctitatem.

Quàm præclare hæc præstitit S.
Patriarcha: verè imbrem emisit sapi-
entia, 1. ob copiam. 2. ob suavitatem,
3. ob fecunditatem: sicut ut res elo-
quium meum, quasi imber super herbam,
& quasi stilla super granina. Deut.
32. Potissimum verò mox ab in-
itio conversionis suae licet adhuc in-
doctus & altiorum disciplinam
ignarus

1. Edidit Libellum exercitationum,
in quo summam ostendit & palàm fa-
cit sapientiam & doctrinae suae institu-
tionem: qui liber Deo ipso revelatus &
B. Virgine ducente conscriptus, inge-
ntia & innumera patravæ morum &
commendatorum miracula. In hoc libro,
palàm facit & proximum docet. 1.
Modum varium orandi. 2. modum
meditandi. 3. modum conscientiam
examinandi. 4. Per examen particulas
methodica vita extirpandi. 5. Prævia
animi affectus & motus compescendi.
6. Boni & mali spiritus, motus discer-
nendi seu discretionem spirituum. 7.
Praxin vitæ statum eligendi. 8. Scrupu-
los abigendi &c. Quo libro S. Xaveri-
um & alios primos Patres Societati pe-
perit, S. Carolus Borromæum, aliosque
innumeros ad morum mutationem &
vitam sanctiorem provexit.

2. Palàm fecit disciplinam doctrinae
suae, componendo Institutum seu consti-
tutiones Societatis, quæ decem partes
complectuntur, quæ dum conscriberet,
admirandis visionibus, luminibus conspi-
cibus fuit illustratus; quæ vel ipsos etiam
Hereto-

Heterodoxos, si legantur, in admirationem rapiunt, omnem humanam politiam, sapientiamque excedunt, ac ideam perfectissimæ & absolutissimæ Republicæ continere æstimantur, mirè ob divinam planè in iis reconditam sapientiam, plenissimamque totius Christianæ ac religiosæ perfectionis doctrinam, à sanctissimis ac doctissimis viris deprædicantur ac suspiciuntur, adeoque meritò à diversis summis Pontificibus approbantur.

3. *Ipsa palam faciet disciplinam doctrinam suam.* Quam præclara dedit monita Laynio & Salméroni descendentibus ad Concilium Tridentinum? Quam eximia documenta Joanni Nunnez Patriarchæ eunti in Æthiopiã: Quam egregias instructiones communicavit Laynio & Natali, proficiscentibus ad Comitiam Augustana? Paschalis & Salméroni pergentibus in Hyberniam Nuntiis? Ac postmodum, innumeris modis, in exhortationibus, in literis, admonitionibus, colloquiis, correctionibus, privatis instructionibus. Atque hi sunt imbres copiosi, suaves & fecundi, quos emisit S. Ignatius.

Si genuini, tanti Patriarchæ Filii esse desideramus; ejus vestigia vos legere, oportet: ergo, nunc dum in Tirocinio estis, privatim intra domesticos parietes, palam facite disciplinam doctrinæ Ignatianæ, eam moribus exprimendo, in colloquiis proferendo, ad eam sectandam invicem vos animando: & suo tempore, dum cum proximis agetis, exhortando, instruendo, monendo, catechizando, aliisque modis Instituto nostro conformibus.

Quod ut præstemus, Dilectissimi, conemur in Novitiatu triplicem hunc sapientie Ignatianæ imbrem acquirere, petendo, meditando, orando, mortificando, legendo, audiendo, colloquendo: dicamus cum Salomone Sap. 8. 2. *Hanc amavi & exquisivi à juventute mea & quasi sponsam mihi eam assumpsit.* 1. Circa Deum, divina clarè cognoscendo, æstimando, gustando, & dulcorem in iis percipiendo, eaque amando: hæc enim vera sapientia est; sicut è contra, ista non cognoscere, non æstimare, non amare, sed terrenis inharere summa stultitia est; qualis est illius, qui auro & gemmis abjectis cistas suas luto & arena implet. 2. Circa nos ipsos, sapientiam haultam, in praxin redigamus, vitamque nostram ad consilia Dei, ad vitæ Christi exempla dirigamus, & cum constantia & fervore in omnibus eum imitari pro modulo nostro conemur: hæc rursum est vera sapientia; contrarium verò stultitia. 3. Tertiam imbrem circa proximum effundamus, docendo & instruendo: hæc iterum vera est sapientia, thesaurus enim absconditus, nec communicatus, quam utilitatem pariet? Quod si fecerimus: *Collaudabunt multi sapientiam nostram, scilicet Deus, Angeli & Sancti in celo, & justi in mundo, & usque in seculum delabitur: sed permanebit in animis hominum usque in æternum.*

* * *

EXHOR.

EXHORTATIO I.

DE S. FRANCISCO XAVERIO,

Indiarum Apostolo, quem ostendit fuisse stellam matutinam
in medio nebulae.

T H E M A.

*Quasi stella matutina in medio nebula; sic ille refulsit in
templo Dei. Eccli. 50. 6.*

Tella matutina, græcè Phosphorus, latinè Lucifer, dicta, inter nebulas tralucens, solisque ortum præcurrens ac prænuntians hominibus, post longas noctis tenebras lucem præstolantibus gratissima accidit & blando, argenteoque nitore oculos eorum demulcet. Simili modo, ait Ecclesiasticus, Simon Pontifex post longas captivitatis Babylonicæ & Aegyptiacæ, sub Ptolomæo Lagi, calamitates, errores & vitia, velut Lucifer inter nebulas refulsit, tum populum suâ majestate & beneficentiâ exhilarans, tum verbo & exemplo eidem prælucens. *Quasi stella matutina in medio nebula, sic ille refulsit in templo Dei. l. c.* Idem encomium, Gregorius IX. Sum-

mus Pontifex S. Francisco Seraphico tribuit: dum enim eundem Sanctorum fastis ritu selemni adscriberet; ipse de Sancti laudibus facundè perorans, hinc verbis, panegyricum auspicatus est: *Quasi stella matutina in medio nebula, sic ille refulsit in templo Dei. l. c.* Quod Simoni Pontifici tribuit Ecclesiasticus, & Francisco Affiliati Gregorius, idem jure optimo, elogium, video mihi aptare posse Indiarum Apostolo, S. Francisco Xaverio. *Quasi stella matutina in medio nebula, sic ille refulsit in templo Dei. l. c.* Qui instar stellæ non cujusvis, sed matutinae fulgidioris, refulsit in medio Idololatricæ & infidelitatis, in medio nebulae vitiorum & peccatorum, splendidos omnium virtutum & sanctitatis radios emittens.

Hunc igitur sanctum in præsentis exhortatione stellæ matutinæ comparabimus, & sanarum virtutum ejus radios lucidissimos exponemus.

I, Primus

milior: Licet enim Apostoli Indiarum nomen & omen sustineret, licet Legati Pontificii à latere dignitate fulgeret, viliissimis tamen quibusque libens sese subiciebat; ad abjectissima quæque officia ultrò se demittebat; imò etiam pedissequi, ut cum mercatore, cui se servum addixerat, Urbem Japoniæ ingrederetur. Cùmque omnibus esset oblationem, & miraculorum gloriam admirationi, se omnium contemptu dignum, miserumque peccatorem & iudicabat & profitebatur. Hæc est magnorum Dei servorum humilitas; sicut stellæ sublimitatem & quantitatem suam maximam abscondunt, & tantum lucem exiguam instar scintillæ ostendunt, per quam apparent & emicant; ita Sancti se suasque virtutes gratiam & gloriam hominibus abscondunt, & latere appetunt; quare opera ipsorum quidem lucent, ut homines glorificent patrem, qui in caelis est, sed ipsi personam suam abscondunt, vellētque non videri, ut homines, videntes opus & non Authorem, illud in Deum, qui est pater omnium referant, eumque celebrent. Hæc praxis erat S. Xaverii, qui in omnibus non suam, sed Dei gloriam intendebat.

Utinam & nos huius Sancti imitemur demissionem, & servaremus illud Eccli. Quotò magnus es, humilia te in omnibus, & instar stellæ licet magni parvi tamen & viles haberi præligere-

III.
Castitas.

III. Tertius stellæ nostræ matutine radius est Castitas virginea; quæ singulari ratione in hoc Indiarum Apostolo eluxit, viroque Apostolico apprimè est necessaria; cum enim is homines carna-

lium vitiorum sordibus collo tenuis infixos extrahere, & mundum totum in maligno positum, pro viribus eripere & ab hoc sodomæo incendio liberare debeat; quò pacto mundabit alios, ipse sordibus ejusmodi oppletus! Sanè lux stellarum ac in primis stellæ matutine purissima est, velut ipsa stella, & licet cloacas, simeta, cadavera & sterquilinia illuminet, iis tamen ne vel hilum sordatur aut inficitur. Tanta Indiarum Apostolus mentis & corporis puritate, integritate & castitate resplenduit, ut etiam in somnis impura phantasmata aut cogitationes repelleret. Et inter gentes barbaras, pecudum more, in sordidatum voluptatum ceno sese volutantes, instar Angeli degeret, pellices dextrè abstraheret, impuros ad castimoniz leges revocaret, in cuius castimoniz signum, hodie dum corpus incorruptionis gloriæ refulget.

Hæc divina castitas, hæc virtus Angelica in nobis luceat, si alios è concupiamus suo tempore extrahere. In hac firmiter pedem figamus; ne dum alios ex hac fovea conamur educere, ipsi nos pertrahant in profundum.

IV. Quartus Xaveriani sideris radius est, invicta quadam ac heroica Patientia, & celsitudo sublimitatisque animi omnia mundana, prospera æquè ac adversa transcendens. Quemadmodum stellæ, supra mundana omnia elevata, nihil ab his inferioribus pati queunt; Stellæ nos patientiam docent, ait S. Augustinus in Psalm. 93. citans enim illud Apostoli ad Philip. c. 2. v. 5. In medio nationis prave atque perverse, inter quos lucetis, sicut luminaria in mundo: Quanta, patris, de ipsis luminaribus & Luna singulis hominibus

Et patienter ferunt? Convitia sunt stellis, quid illa! nunquid moventur aut non exercent cursus suos? omnia hæc & ferunt & tolerant & non moventur. Quare? quia in celo sunt. Sic & homo qui in natione perversa & tortuosa habet verbum Dei, sicut luminare est fulgens in celo. Ita S. Xaverius, quanta pro nomine Dei & Evangelio pertulit? quam incredibili magnanimitate, nihil arduum, nihil quantumvis adversum, contrariumve fugit? quot, quantisque persecutiones à Barbaris sustinuit? jam fannis & convitiis, jam telis appetitus & faxis: at nunquid ille propterea cursum sibi à Deo ordinatum stitit? nunquid à catechizando, evangelizando, ac baptizando abstinuit? nunquid virtutis, pietatis ac zeli viam inchoatam perterritus deseruit? sanè convitia, pericula, naufragia, tela & saxa, non pluris æstimavit, quam stella facit fannas puerorum, aut Luna larratus canum, sibi dum splendet, totâ nocte oblatrantium.

Utinam eò celsitudinis, & patientiæ ascendere liceret, ut conversatio nostra ita in caelis esset; ut ad omnia adversa, ad omnia obloquia & contradictiones, velut stella in celo, immoti, nec latum unguem à cursu perfectionis deflecteremus, aut detineremur hac ratione, veri viri Apostolici & Xaverii imitatores societas numeraret. Hoc autem necesse est: si vultis animas lucrari: quamdiu parum effecimus, diabolus quasi dissimulat; sed ubi primùm incipimus magnos animorû quæstus facere, illico ringitur, stendet, concitat, & excitat tumultus, sed patientia vobis necessaria est, ut reportetis promissionem.

v. Charitas.] V. Phosphori Xaveriani radius est

amor Dei inflammatus, qui vel maxime in pectore apostolico ferveat, necesse est. Stellæ duas proprietates continent, lucem & calorem, & r. quidem lucem emittunt, totumque orbem noctu illuminant, idque semper æquali & constanti luce: non est illarum lux veluti lux candelæ, lucernæ aut tædæ, quæ sebo, oleo, cerâ alitur, eamque depascitur, eaque depasta emoritur, sed est stabilis, durabilis & inextinguibilis. Ita S. Xaverius in nocte hujus sæculi, in tenebris Indiæ, lucem constantem emittit, dum evangelium annuntiavit, viam virtutis docuit, iter in cælum verbo & exemplo ostendit, idque æquali animi serenitate, & vultus hilaritate, tam in adversis, quam prosperis. Sunt qui lucent, at virtutem præferunt, ac prædicant, ob lucra terrena, humana & carnalia, quibus cessantibus, velut oleo deficiente lucerna extinguitur. Non sic S. Xaverius, qui Dei amore succensus, non nummos, non lucra terrena, non honores & dignitates, sed unam dilecti sui gloriam spirabat & expetebat, ac propagare satagebat, semper lucens ut stella, quæ ex Deo, ipsique Deo relucet. 2. Nec solum stellæ lucem, sed & calorem spargunt & impertiunt, unde per eas inferiora hæc vivificantur, vegetantur & crescunt. Ita Indiarum Apostolus divina charitate succensus & ipse ardebat, & alios inflammabat; velut lucerna ardens & lucens: adeò enim incendebatur Dei amore, ut sæpe vultu inflammato, divinitus à terra elevaretur, & quasi in cælum, ubi erat thesaurus & cor ejus, etiam corpus raperetur; & abundantia charitatis & dulcedinis impar exclamaret: satis est Domine, satis

fatris est. & audientes ad amorem accenderet.

O lucerna ardens & lucens ! o Stella matutina charitate succensa & rutilans, impetra nobis, ut simus quoque lucerna & stella, ardentes & lucentes: ardentes amore divino, & ad exemplum proximis lucentes, jugiter amantes & suspirantes.

VI.
Zelus animarum.

VI. sextus Xaveriani sideris radice est zelus indefessus animarum, ex amore Dei & proximi ortus, habetque agilitatem & promptitudinem ad omnia opera zeli animarum. Stella ut docent Mathematici & in primis noster P. Clavius sunt velocissima, ita ut stella in equinoctiali posita horæ spatio conficiat 42. milliones milliarium; deinde ipsa stellarum lux velocissima est, in instanti enim spargitur, & propagat se per totum mundum. Ita S. Xaverius zelo animarum ardentissimo inflammatus ad opera Dei & lucra animarum velocissimus fuit. Quanta celeritate ex Gallia in Italiam, ex Italia in Lusitaniã, ex Lusitania in Indiam, ex India in Japoniam, ex Japonia ad Chinã finitima provolvit? quanta alacritate fidem Christi 23. Regnis intulit, decies centena hominum millia ad fidem Christianam convertit, ad tam diversas regiones, per undecim millium leucarum peregrinationes, per ingentes omnis generis labores, & ærumnas, per adversitates, persecutiones & sexcenta pericula, sine pecunia, sine famulis, sine amicis, sine omni humano solatio, feliciter penetravit, certus etiam maria natando trajicere, si navigii copia denegaretur.

O Ingens zeli Xaveriani vis! o invictum animi heroici robur! quam con-

fudis, teporem nostrum! quam potenter nos ad zeli opera merito excitas.

Quapropter Charissimi, si ad exemplum S. Indiarum Apostoli desideramus tanquam stellæ fulgere in perpetuas æternitates, 1. cum S. Xaverio, instar stellæ cælo infixi simus; ita ut tota conversatio nostra in cæli sit. 2. Instar S. Xaverii, & stellæ, licet magni coram mundo simus, in parvitate & humilitate tamen nos contineamus, talique haberi optemus. 3. Purissimum lumen castitatis, instar stellæ matutine ubique spargamus, alias omnis lux nostra obscurabitur & in tenebras convertetur. 4. Instar stellarum, terrena omnia prospera & adversa forti & patienti animo cum S. Xaverio transcedamus; nec magis moveamur, quam stellæ ad latratum canis. 5. Instar stellarum amore divino ardeamus & luceamus cum S. Xaverio: *Est enim tantum lucere vanum, tantum ardere parum, ardere & lucere perfectum.* teste S. Bernardo serm. de S. Joanne Bapt. 6. Denique instar stellarum & S. Xaverii ad prædicandum, evangelizandum, catechizandum aliisque, veloces & promptissimi curramus; ita fiet, ut cum S. Xaverio æternum fulgeamus in cælis: splendet ille quidem etiam in terris miraculorum gloria, splendet beneficiorum copia, splendet corporis incorruptione stupenda; sed vel maxime splendet in cælesti patria, instar stellæ matutina, præ multis Sanctis aliis, corona seu laurea Virginis, Doctoris & Apostoli; ut enim docet Propheta Daniel c. 12. 3. *Qui docti fuerint, fulgebunt ut splendor firmamenti, & qui ad justitiam eruduerint multos, quasi stella in perpetuas æternitates.*

EXHOR.

EXHORTATIO II. DE S. FRANCISCO XAVERIO.

Ostendit S. Indiarum Apostolum fuisse vas electionis, S. Paulo non ab simile.

T H E M A.

Vas electionis est mihi iste. Act. 9. 15.

Ebraei in sua lingua, quodvis instrumentum, vasis nomine indigitant; nam Amos 6. 5. Vasa cantici, vocantur instrumenta musica. Gen. 49. 5. Vasa belli, nuncupantur arma & armati quibus bellum geritur. Psalm. 7. 14. Vasa mortis, appellantur gladii & rela, quibus mors infertur hostibus. Vas electionis est igitur instrumentum electum. Talia vasa electa fuere S. Paulus & S. Xaverius. Vasa cantici, seu ut Tigrina vertit Organum resonans Laudes Dei. Vasa belli pugnancia contra Fidei hostes, infidelitatem & peccatum. Vasa mortis idololatriam extinguentes & ipsi, *Oves occisionis in mortibus frequentes*, & in vitæ periculis. *Vas ele-*

ctionis. Vas admirabile opus excelsi. Ita lucidissimum mundi oculum, Ecclesiasticus præclaro elogio vocat: *Vas admirabile, opus excelsi. c. 50.* Tale vas admirabile fuit S. Paulus, qui de tenebris vocavit in admirabile lumen Dei, Genes. Tale quoque vas admirabile fuit S. Xaverius, qui Indis in tenebris & umbra mortis sedentibus, fidei lumen ostendit. *Sol quidam hominibus est Paulus*, ait S. Chrysostr. hom. 8 de laudibus Pauli. *Sol orientis* vocatur à Francisco Remundo orat. 15. de S. Xaverio. O inquit, *inauditum portentum! Sol orientis generatur & quidem in occidente.*

De hoc ergo vase electionis, de hoc vase admirabili tanquam de Sole & Parelio, de Paulo & Xaverio agemus in præfati. 1. De electione. 2. De cooperatione, ut imitemur.

1.
Vas electum.

I. Vas electionis est mihi iste. 1. Vas admirabile vas electum ut sol inter sidera S. Paulus, quia Deus illum ex tot millenis hominum millibus, præ cæteris etiam Apostolis, elegit ad Evangelizandum tam Judæis, quam Gentibus; ut portet nomen meum coram Gentibus, & Regibus & filiis Israël; atque ita mox à prima sui conversione apostolicam à Christo dignitatem & gratiam obtinuit. Ita quoque S. Franciscus Xavierius è millenis hominum millibus, præ cæteris etiam viris societatis electus est ad Evangelizandum tã Europæis quàm Indis, & portandum nomen Jesu coram Gentibus & Regibus; atque ita, ut loquitur Urbanus VIII. Pont. Max. in Bulla Canonizationis, *Novarum Gentium Apostolus, unanimes totius Christiani orbis consensus, meruit appellari.* 2. *Vas electionis* de S. Paulo explicat Hieronymus, vas prædestinationis: fuit enim Apostolus hic ad magnam gratiam & gloriam ab æterno à Deo prædestinatus; ut ipse insinuat ad Gal. 1. 15. *Cùm autem placuit ei, qui me segregavit ab utero matris mee & vocavit per gratiam suam.* Idque Christus revelavit ananias. act. 9. *Vas electionis*, vas prædestinationis, est mihi iste. Ita quoque S. Xavierius ab æterno prædestinatus à Deo fuit: ut Deus Maria Magdalenzæ Francisci sorori, Gandiæ Discalceatarum Virginum antistiti magnâ sanctitatis famâ clara revelavit: Xavierium Novi Orbis Apostolum à se constitutum, à quo nomen suum ad Gentes, ultimumque Orientem perferretur. Bulla Canonizationis & Nadasî in Anno dierum illustr. 2. Dec. Hæcque prædestinatio impleta, quando

Dei providentiâ disponente, P. Bobadilla in morbum incidente & Malacæ regna discessum urgente, S. Ignatius coactus fuit Xavierium substitueret: P. Daniel Bartholi in vita L. n. 5. *Vas electionis.* S. Chrysostomus exponit de indole vivida, acri & alacri, heroica ac zelosa, quæ omnes difficultates, pericutiones & pericula superet: Quæ in S. Paulo viguit: frigidus enim & phlegmaticus, tametsi sancti, ad ardua perfringenda minus sunt idonei. Ita pariter Deus elegit S. Xavierium, deditque ei, ut refert P. Bartholi in vita L. 1. n. 1. *Magnitudinem animi nobilitatem & erecti, spiritus generosos, & in quibus ardua secundo succedunt itura.*

Mirari hic igitur jure possumus singularem Dei providentiâ, sicut Paulum, ita Xavierium è millenis millibus eligentem, prædestinantem, ejusmodi donis & gratiis prævenientem, omniâque fortiter & suaviter sic disponentem, ut ad propositum sibi finem Gloriæ suæ & salutis animarum perveniret. Deinde quis nostrum, si suam quoque mirabilem electionem, prædestinationem, vocationemque intempe- rûs perpendat, similem quoque successum felicem non speret? si se totum illi commiserit? Elegit nos ad Societatem, cujus finis est salus propria & aliena, an qui elegit, porro deseret? prædestinavit nos tam miris modis, an prædestinationem nostram sine suo frustrari permittet? ornavit tot gratiâ & naturæ donis, an ea nos in terram defodiemus? haudquaquam; sed statuemus nos gratiâ divinâ cooperaturos; & nos penitus ei gubernandos trademus.

II. Vidimus

II. Vidimus vas electionis, quomodo electum; nunc videamus quomodo electioni cooperando responderit. Ego elegi vos, ut eatu, & fructum afferatis, ait æterna Veritas. Celeberrimum encomium de M. T. Cicerone & de Demosthene Græcorum Oratorum Principe commemorat S. Hieronymus Epist. 2. ad Nepotian. Demosthenes præripuit tibi, ne primus esses: Tu illi, ne solus. Sic asserere licebit: Paulus Doctor Gentium præripuit tibi, ne esses primus ó Xaveri! Tu illi, ne solus. Uterque enim strenuè vocationi & muneri Apostolico respondisti. Electi ut Sol. Paulus Sol. Xaverius Parelus, in nube lucida instar solis resplendens, & Pauli, solis colores, lucem & radios virtutum, exactè referens ac representans.

1. S. Paulus vas & instrumentum electum fuit ætuans zelo & ardore propriæ perfectionis: ita ut meritò de illo dixerit D. Thomas in Præfat. in Epist. Pauli; quod de Simone dixit Ecclesiasticus; *Vas auri solidum omni lapide pretioso ornatum.* c. 50. 10. Utque ipse explicat, vas aureum ob sapientiam, solidum ob charitatem, ornatum cæteris omnibus virtutibus. Idem sanè de S. Francisco Xaverio Indiarum Apostolo dicere licebit: *Vas auri solidum, omni lapide pretioso exornatum;* quo se ad munus Apostolicum adornaret. 1. Fulfit in S. Paulo tanquam sole splendens radius seu in aureo vase lapis pretiosus, puritas animi & conscientie: dum dicere ausus: *Nihil mihi conscius sum.* Fulfit quòque in S. Xaverio, qui quotidie conscientiam examinabat, & si liceret; Sacramento Pœnitentiæ, emun-

dabat. Turcellinus in vita L. 6. c. 13. 2. Fulfit in S. Paulo virginalis castitas; ait enim: de Virginibus præceptum Domini non habeo, consilium autem do: & volo omnes esse sicut me ipsum 1. Corinth. 7. Fulfit eadem in S. Xaverio; ita ut in somnis etiam impuram imaginationem à se abjecerit. 3. Fulfit in Paulo Pœnitentia: ait enim: *Castigo corpus meum & in servitorem redigo.* 1. Corinth. 9. Fulfit in Xaverio: qui humi cubabat & corpus ad sanguinem usque flagellabat. 4. Fulfit in Paulo paupertas, nihil habentes & omnia possidentes. *Argentum & aurum aut vestes nullius concupiui.* Act. 20. Fulfit quòque eadem in Xaverio, hinc Rege Lusitanie multa offerenti, nihil acceptare voluit, non pecuniam, non servum, &c. Solòque breviario & baculo munitus iter Indicum aggressus. Bartholi L. 1. n. 32. 5. Fulfit in Paulo Humilitas: *Ego inquit sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apostolus* 1. Corinth. 15. 9. Fulfit quòque eadem in Xaverio, ut cum Legatus à latere esset, vilissimis tamen quibusvis se subiceret, stabula & equos curaret; omnibus instar famuli serviret. Barth. L. 1. n. 3. 6. Fulfit in Paulo temperantia & abstinentia; dum ait: *Usque in hanc horam & esurimus & sitimus.* 1. Corinth. 4. 11. Abstemium fuisse & nunquam vinum bibisse censet Baronius Anno Christi 36. & alii. Fulfit quòque hæc in Xaverio, qui ut in horis de eo legimus, Interdicto sibi non carnis solum & vini, sed panis quòque triticeo usu, vilibus cibus vesci solitus, per biduum subinde triduumque omni prorsus alimento absti-

nuit.

nuit. 7. Fulfit Paulus virtute patientiæ; Exhibeamus nosmetipsos, sicut Dei ministros in multa patientia, in tribulationibus, in angustiis, in plagis, in laboribus, in vigiliis, &c. 2. Corinth. 6. 4. Fulfit quoque eadem Xaverius, in heroicis laboribus, in itineribus, in calumniis, in periculis, in morbis gravissimis. 8. Denique fulfit charitate Dei & proximi S. Paulus: *Quis nos separabit à charitate Christi? Certus sum quia neque vita, neque mors, neque alia creatura.* Rom. 8. 3. 9. Fulfit eadem in S. Xaverio, quæ ita eum accendebat sæpius, ut vultu inflammato, oculis in cœlum defixis à terra elevaretur, quasi in cœlum (ubi cor ejus & thesaurus erat) raperetur, & exclamaret, non valens sustinere dulcedinem divi amoris, *Satis est Domine satis est.* In vita. Et in his virtutibus conabatur de die in diem proficere, cum Apostolo: *Dicens: Ego non arbitror me comprehendisse, unum autem, quæ retro sunt obliviscens, ad anteriora extendo meipsum.*

Atque hæc sunt virtutes, quibus viri illi heroici ad Apostolatam se præparabant: volumus & nos suo tempore Apostolicam auspiciari vitam, imitemur: acclamat Paulus, acclamat nobis Xaverius: *Imitatores mei estote, sicut & ego Christi.* Emulamini charitativa meliora. Sic currite, ut comprehendatis.

III.
Vas effusum.

III. Postquam vas electionis hac ratione virtutibus exornatum & liquore divini amoris repletum fuit, eundem effudit in proximum. Uterque enim zelo animarum correptus prorsus incredibili, qui pectus illorum calcatis instar

fodicabar ad laborandum, ad prædicandum, ad baptizandum, ad absolvendum, ad catechizandum, ad fidem & Evangelium propagandum ubique terrarum, ex hac enim virtutum luce ardor ingens zeli exortus est. Hinc 1. Apostolus Paulus: *Gratia ejus vacua non me non fuit, sed abundantius omnibus laboravi.* 1. Corinth. 15. 10. Ita quoque Xaverius nullus illi labor sufficiebat: clamabat amplius, amplius. Labor & amor sunt Gemelli, ait Plaro, quia quem quis amat, pro eo laborat, nec ullum pro amato laborem recusât. Xaverius totos dies laborabat in vinea Domini, noctes dabat orationi; tantum laboravit decennio, ut integro sæculo sufficeret. 2. Cum Apostolo Paulo dicebat: *Charitas Christi urget nos, zelus domus tue comedit me.* Instar solis Regna & Provincias illustrans, instar ignis omnia succendens, igne divini amoris & zeli animarum. De hoc zelo Xaveriano scribit S. Franciscus Salesius L. 6. de amore Dei c. ult. in fine: *Ille magnus vir, & magnus Sanctus, Deique intimus amicus Franciscus Xaverius, Societatis Jesu Sacerdos ita magnum & perfectum habuit zelum animarum, ut qui illum addiscere veluerit, Xaverii tantum gesta considerare debeat, prout tot illustria Societatis laudis gloriosa fecerunt, qui ab hoc igne succesi sunt.* Ita est S. Xaverius, magnus Vir, magnus Sanctus, quia zelus animarum verus & perfectus, summa perfectio & sanctitas est: neque enim potest esse magnus zelator, nisi sit etiam magnus Sanctus & intimus Dei amicus Qui zelo immenso animarum correptus, cum

Rege

Rege Sodomorum non ab Abrahamo jam victore, sed à Deo postulabat: *Da mihi animas* Gen. 14. 21. *Cætera tolle tibi;* zelus ejus erat sincerus. Hinc tantus fructus multa centena hominum millia ad cognitionem veræ lucis perduxit. Bulla Canon. mira vis zeli sinceri & ardentis. Accipite zeli descriptionem à S. Patre nostro 10. p. const. §. 2. Zelus sincerus animarum ad gloriam ejus, qui eas creavit & redemit, quovis alio emolumento posthabito. 1. Hic zelus est sincerus, nil terrenum spectans, sed gloriam Conditoris. 2. Est acer: *zelus domus tue comedit me.* 3. Est fervens & ardens, sicut in Elia patet, amore Dei cor inflammante: *Est Deus in nobis, agitante calciscimus illo.* Canit Claudianus ep. 8. 4. Est conitans, cum patiendi siti & commodorum odio: quæ ejus geminæ alæ sunt. Hunc ergo zelum qui habet, magnus sanctus, magnus vir, intimus Dei amicus est, quales S. Paulus & S. Xaverius extiterunt.

Ad hunc ergo Apostolicum zelum aspiremus? At quomodo inquis cum exercebo in Tirocinio? Respondeo, zelum exeres strenuè te mortificando; vitia extirpando, passiones domando, zelum exeres, in virtutum solidarum studium incumbendo. Zelum exeres in oratione cum Deo familiariter versando, & familiaritatem cum Deo acquirendo: sine his enim velle zelum animarum exercere est idem ac cæcum & claudum in hostiles cuneos irruere, unde damnum hosti non inferes sed patieris, alios haud vulnerabis, sed ipse vulnera referes & certus tibi erit intectus. Ab omnibus zelum animarum

exigit S. Ignatius etiam à Novitiis: hinc in ratione conscientie interrogantur, quem in se experiantur zelum animarum. Hinc 1. p. const. c. 3. §. 1. & in Epist. 2. n. 10. S. Pater exigit ab iis, qui ad Societatem in spiritualibus juvandam admittebantur: ut universæ virtutis & perfectionis studiosi sint, qui etiam constantes ac strenui sint, in iis quæ ad divinum servitium pertinent, aggrediendis; quique zelum animarum habeant, & ea de causa ad nostrum Institutum (quod ad eas juvandas & dispendendas ad ultimi sui finis de manu Creatoris nostri ac Dei consecutionem rectà tendit) sint affecti.

Vidimus, Dilectissimi, Paulum & Xaverium Pauli imitorem tanquam duos soles, aut certè tanquam solem & parelium similibus virtutum radiis coruscantes, paribus zeli ardoribus æstuantes: de quibus illa meritò Senecæ verba usurpetur: *Ecce spectaculum dignum ad quod respiciat operi suo intentus Deus! Ecce par dignum Deo, viri fortes, &c.* Quare, cum divina Bonitas nos, non secus atque S. Paulum & Xaverium, ad vitam Apostolicam elegerit, prædestinavit, vocaverit, talentisque nonnullis instruxerit; 1. Hos geminos Sanctos, pro modulo nostro imitari studeamus, & gratiam Dei vacuum esse in nobis minimè sinamus. 2. S. Paulum vas electionis & S. Xaverium, in studio perfectionis æmulemur, & puritatem cordis, castitatem, humilitatem, patientiam, charitatem, ceterasque virtutes solidas obtinere satagamus, hac ratione apta vasa belli, apta organa Spiritus Sancti, apta ad animas Deo lucranda.

crandas instrumenta evademus. 3. Cum
hiscē sanctis Apostolis radios, ignēque
zeli conceptos in proximum effunda-
mus, illōsque verbo & exemplo accen-
damus, ut & ipsi evadant vasa electio-

nis, vasa gratiæ, ac denique vasa æter-
næ gloriæ, quæ nobiscum & cum Elec-
tis omnibus Deum O. M. laudent
ac glorificent in perpetuas æternitates.
Amen.

EXHORTATIO I.
PROFESTO

S. FRANCISCI BORGIAE,

Ostendit, quod mors Imperatricis Isabellæ, sit mors mystica
Borgiae.

THEMA.

*Semper mortificationem JESU in corpore nostro circumse-
rentes. 2. Corinth. 4. 10.*

Erissimè dixit Eccle-
siastes c. 7. 3. *Melius
est ire ad Domum lu-
lūs, quam ad Domum
convivii: Rationem-
que dicti sui illico
subjungit: in illa enim (quisque) finis
cunctorum admonetur hominum, & vivens
cogitat, quid futurum sit. Quia scilicet in
illa ex spectaculo funeris, homo mortis
sue admonetur, cogitatque, se quòque
propediem finis futurum; & ideo ad
id bonis operibus incumbendo se dispo-
nit: in hac verò deliciis, vinis, gaudiis, &
sermonibus vanis dissolvitur animus,
atque ad crapulam, levitatem, & in-
temperantiam impellitur. Hujus sen-
tentia veritatem expertus est S. Bruno
in funere Doctoris Parisiensis, audiens*

eum in seretro surgentem & procla-
mantem: *Iusto Dei iudicio accusatus, re-
dicatus & condemnatus sum: In eremum
secessit, Ordinēque Carthusianum
instituit. Eandem veritatem expertus
est Josaphat Rex, visis agris & seni-
bus brevi moriturus; ab iis discens, sibi
quòque esse moriendum, à Baalam ad
veram fidem, & vitam Eremiticam est
traductus. Ut narrat Damascenus in
Hilt. c. 5. Eandem veritatem compro-
bavit S. Franciscus Borgiae, Gandia
Dux, ac postmodum Societatis JESU
tertius Præpositus Generalis; qui ex
conspetto cadavere Isabellæ Imperatri-
cis scedè commutato, statuit mundo
mori ac Deo vivere. Atque ita mors Is-
abellæ mors fuit Borgiae. Quod in hac
exhortatione declarabimus.*

I. Mors

odoriferum à naribus, nullum dulce è faucibus, nullum lene à manibus honestis abfuit. Verùm ubi nunc sunt illa omnia, aut quidnam emolumentum ferunt? evanescere cuncta, & in auras abiere: omnia mors luctuosa rapuit, turbavit, absumpsit. O Franciscè! *Homo mortuus*, & omnibus deliciis ac voluptatibus jam *nudatus*, & *consumptus*; *ubi queso est?* Mors ludi turbator, lusum abruptit, & plausum in planctum commutavit.

Vixit Isabella, omni thesaurorum genere auro argento-gemmis, margaritis, vasis aureis, vestibusque pretiosis locupletissima; Carolo enim & ipsa aurigante Christophorus Columbus in alio Orbe insulas detexerat opulentissimas, Floridam Cubam, Hispaniolam, Jamaicam, auríferas & gemmíferas, quarum beneficio, opibus, margaritis, & unionibus, ita arcas repleverat Imperatrix, ut omnes facile superaret. At ubinam nunc ista omnia? ex cunctis cistulis nec gemmam, ex omnibus capsulis, nec unionem: ex omnibus arcis nec teruntium, in alteram vitam conferre Isabella licuit: omnia deserenda, successoribusque relinquenda fuere. Illa interim, mortua, nudata, atque consumpta est. *Homo autem mortuus*, & omnibus divitiis ac thesauris suis *nudatus*, & *consumptus* ac in tabem conversus, *ubi queso est?* Mors, prædo ille famosissimus, omnia rapuit, & invita omnia clepsit.

Vixit Isabella summis mundi honoribus exaltata, collocata in regali folio, tot stipata famulis, tot comitata pedissequis, tot Aulicis,

Nobilibus, Comitibus & Principibus circumvallata: quam prosequerantur duces amabant proceres, venerabantur Principes: à cujus supercilio & majestate pendebant omnes. Sed ó tristi rerum catastrophe? Quò nunc obsecro omnis ille splendor, pompa omnis & honor decidit? Illa Europa luna suis modo tenebris, maculisque obscurata, & intra unius monumenti angustias clauditur. Augusta illa, quæ supra omnem fortunæ aleam fuerat evecta, talibus humanis major, ad terram, ad saniam & vermes usque depressa, eorum præda & spoliolum evasit. Illius collapsa sunt tempora, obturdescunt aures, hiant oculi, putrescunt nares, prostant dentes, livent genæ, torpent manus, & corpus totum putredine diffuit; quòdque nupet nil nisi crocos & balsama spirabat, nunc mephitina intolerabilem quaquaversum diffudit. Omnis abscellit honor, in capite pro gemmis vermes, pro diademate lendes, in collo pro monilibus, teretes lumbrici, in manibus, pro armillis scolopendræ in corpore pro purpura tineæ & termis, spatiantur, epulantur, convivantur: atque adeò Majestas omnis ad humilitatem, gloria ad contemptum, gratia ad horrorem & fastidium subsedit, nihilque in tanta Imperatrice superest, augustà Isabellâ dignum. O quam fortiter illa auribus tuis, Franciscè insonat: *Omnis caro fœnum*, & *omnis gloria ejus, quasi fœvis agri*. Tam futilis, tam fragilis & caducus est homo cum omni, quæ fulget, gloriâ, ut venti afflatu decidat & computrescat. Et cum mortuus, nudatusque
omni

omni honore fuerit, ubi quaeso est? Mors, securim ad radicem posuit. Cedrum hanc proceram demessuit: *Transiit, & ecce non erat.*

Hic Isabellæ casus Francisci animum ingenti lumine perfudit, oculumque intellectus aperuit, quod pulchritudinis corporeæ, deliciarum, omniumque mundi bonorum inanitatem & instantiam clarissimè perspiceret; ea nihili duceret, vera æternaque momentaneis, cœlestia terrenis, divina humanis longè anteponenda existimaret.

Charissimi, quemadmodum Isabellæ mors Francisco, ita & illa, & quotidiana plurimorum mors oculos nobis reserret, tenebras discutiat, intellectum illuminet; ut nos quodque omnium rerum mundanarum caducitatem, brevitatem, & fallacitatem clarè perspiciamus. Saepe nobis ingeminemus illud Jobi acroama: *Homo cum mortuus fuerit, rebusque terrenis nudatus & consumptus ubi quaeso est?* Ubi modo est tot Caesarum gloria, tot Regum potentia, tot Principum opulenta, tot Regnorum felicitas, tot Regionum ubertas, tot Epicuri aeternarum voluptas? Transierunt omnia, tanquam umbra, tanquam somnium, ventus & aura, quorum, cum avolârint, nec vestigium est reperire. discamus igitur, Libitinâ Magistrâ, omnia ista nihili ducere, & exemplo S. Francisci Borgia pedibus conculcare.

II. Mors Isabellæ, mors S. Borgiæ: collustratus enim lucis divinæ radiis, longè diversa meditatur, animumque seridè semel inducit, falsis his, fluxisque bonis, divitiis, clientelis, honoribus vale perpetuum dicere, & vera illa æter-

nâque unicè sectari: illis mori, his vivere ac torum sese mancipare; ac mortificationem ac mortem JESU semper in corpore suo circumferre. Nec procrastinandum ratus, sed ubi primùm licuit, rem strenuè est aggressus: & quidem

1. Mors prima, & abnegatio, abdicatioque fuit honorum & officiorum splendorum: non enim diu post à Cæsare veniam flagitat, ut Proregis officium, & Gandiæ Ducatum, aliosque dignitatum titulos abdicare liceat: *Ut (verba ejus sunt) reliquum vite spatium, ita transigam, quod antea vite iacturam, dignis penitentia fructibus sarciam; praeterita errata corrigam; presentia pericula fugiam; futura evitem.* Obtentaque a Cæsare facultate, omnibus renunciat, & ad Societatem JESU, deinceps in humilitate victurus, convolat.

2. Mors altera fuit divitiarum; omnia enim, quæ in mundo possidebat, deseruit, palatia, thesauri, equos, aurum, argentum, suppellectilem, vestes pretiosas, cum Ducatu & Dominiis: ex animo dicens: *Atte, quid volui super terram?*

3. Mors fuit deliciarum & voluptatum, quas vel ab epulis & conviviis, vel à lusu & recreationibus, vel ab aucupis & venationibus, vel ab amicis & familiaribus haurire poterat: semper deinceps mortificationem JESU in corpore suo circumlaturus: dicturusque cum Apostolo: *Mihi vivere Christus est & mori lucrum.*

4. Mors fuit, quâ suis liberis, aliisque sibi sanguine junctis mortuus est. Prohibus enim partim vitæ religiosæ mancipatis, partim in matrimonio locatis,

Kk 3 ac

II.
Mors
Borgiæ.

ac Deo commendatis, ita deinceps se gessit. ac si pridem defunctus foret: nam filiam suam Isabellam Lermæ Comitem, vitâ sanctam, sine omni doloris sensu amisit. Lusitanæ Principem Johannam, eum non dolere, demirantem, sic fertur allocutus: *Deposito Dominus, qui crediderat, idem repetit, non igitur tristitiam alieni reddidit; sed usura gratiam postulat. Alteri Comiti, id ipsum demiranti: Ego, inquit, ex quo me Deo tradidi, ita simul cor præbere studui, nihil ut perturbare illud deinceps, sive vita, sive mors possit. In promptu causa est: mortuus erat Franciscus, mortificationem JESU semper in corpore suo circumferens. Unde & Pontifici de Filii & Filix nuptiis interroganti respondit: Dum ipse suorum tanquam mortuus oblivisceretur, eò clementis Deum illorum memoriam & curam gerere.*

5. Mors fuit sui ipsius; dum mortificationem JESU semper circumferret, & quotidie abnegationis gladio se feriret, S. Ambrosius L. de bono mortis c. 3. præclare disserit: *Nonne in hac vita p. stus speciem mortis imitatur; qui potest ita se agere, ut ei moriantur omnes corporis delectationes; & cupiditatibus omnibus, mundi que illecebris etiam ipse moriatur, sicuti mortuus erat Paulus dicens: Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Et S. Chrysostomus hom. 1. de laud. Pauli: Paulus, inquit, semetipsum per singulos dies immolabat; quotidie moriens, & voluntate consummans martyrium. An non & S. Franciscus Borgias illud Pauli usurpare potuit: Quotidie morior. Ad Coloss. 3. Qui & forori suæ edixit: Convensiendi professionis nostræ exercitatio est, ut*

vicies quater (horis nimirum singulis) nos tanquam mortuos in monumento constituamus, ut simus ex his, de quibus ait apostolus, mortui estis, & vitâ vestra abscondita est cum Christo in Deo. Tum illud subiungit: Mecum quidem satis bene jam agitur, cui dicere fas est: Quotidie morior. Ut in vita legitur.

Sane quotidie carnem suam velut hostem capitalem tractabat, & cum illo inducias, pacifici perpetuo recusabat; quin & domare indies, magis magisque studebat: qua in re quæcunque opem ferre solerent, amicos & socios appellabat. In solis ardoribus summoque aut æstu, aut frigore & imbribus iter faciens, dicere solebat: *Quam belle me præstant amici?* In morbis summâ adhibita patientiâ, dolores constanter ferebat; quin & augere illos studebat, pharimæ amara sorbendo hauriens, & catapotia ac pilulas dentibus mandens, ut qui olim voluptatibus fuerant ministri, nunc pœnæ forent: Capillos sibi evehebat, serupos, arenam, lapillosque calcis injiciebat, ut molestiam adterrent; noctu ad sanguinis profusionem se cadebat, horrido cilicio carnem domabat, sensus omnes, atque appetitus, arcto mortificationis freno cohibebat. An non hoc est quotidie mori: Annon hoc est semper mortificationem JESU in corpore suo circumferre?

Quamobrem, Dilectissimi, sicut mors Isabellæ, fuit mors mystica S. Borgiæ, ita crebra mortis memoria, sit spiritualis mors nostra. Hæc primo oculos mentis nobis aperiat, ut omnium mundi rerum vanitatem & brevitatem intimè penetremus: & si quandoque

Diabo-

Diabolus hujus vel illius in saeculo no-
tae aut familiaris speciem ingerat, illi-
co ad mortis memoriam confugiamus:
si caro fortassis titillet, & voluptatis
deliderium excidet, mox ad mortis ver-
miumque memoriam, velut ad asylum,
recurramus. Si mundus terrena bona
divitias, honores offerat, è vestigio,
ad funera quotidiana oculos reflecta-
mus; ex quibus omnium harum vanita-
tum brevitatem, falsitatemque abundè
perspiciemus. Mors enim speciem de-
turpat, voluptates abscondit, divitias ra-
pit, honores precipitat, omnia denique
suisque deque vertit & pessundat. De-
inde ubi cum S. Francisco vanitatem
intimè penetraverimus omnibus istius-

modi nugis & quisquiliis mundi mori
fatagamus. Moriamur indies magis,
magisque voluptatibus, divitiis & ho-
noribus saecularibus, quæ in mundo du-
dum reliquimus, & nihil horum ne mi-
nimum quidem resumamus, aut repeta-
mus: moriamur quotidie amicitiis parti-
cularibus, & affectui inordinato erga
parentes & sanguine junctos, & alios
quoscumque: moriamur denique nobis-
met ipsis, corpori, carni, sensui, propriis
commodis, quin & voluntati propriae;
& in his nos quotidie, imò horis singulis
abnegare studeamus: ita cum S. Paulo,
cum S. Francisco Borgia: semper mor-
tificationem JESU in corpore nostro
circumferemus.

EXHORTATIO II.

PRO FESTO

S. FRANCISCI BORGIAE.

Mors Isabellæ, vita Borgiæ.

T H E M A.

Ut vita Jesu manifestetur in corporibus nostris. 2. Cor. 4. 10.

Mortem Isabellæ, mor-
tem esse Borgiæ, ex-
hortatione prece-
dente declaravimus;
nunc vela vertimus,
& Isabellæ mor-
tem, vitam Borgiæ
esse pronuntiamus; quemadmodum

Franciscus ipse solitus fuit, ejus mor-
tem, suum vocare natalem. A vivis
sanctimoniæ & miraculorum gloriâ il-
lustribus, mortuos ad vitam revocatos
esse legimus, quàm plurimos; at à mor-
tuis resuscitados esse mortuos, per pau-
cos reperimus: quamvis exemplum il-
lius L. 4. Regum c. 13. inveniamus:
Ubi quidam sepelientes hominem, projece-
runt cadaver in sepulchrum Elisai; quod,
cum

cum terigisset ossa Elisai, revixit homo, & stetit super pedes suos. Quod in morte & vita naturali rarum est; in morte & vita mystica, seu spirituali est frequens: quot enim homines, cadaverum aspectus, aut seria mortis meditatio, sive ab anime morte ad vitam; sive à vita tepida, ad ferventem; sive à seculari, ad religiosam non traduxit? His jure annumeratur S. Franciscus Borgias, qui ex conspectu cadaveris Isabellæ Augustæ, adeo deformatæ, quasi revixit; mundo mortuus, Deo in Religione renatus fuit: illo enim aspectu, velut vulnere ictus, exclamavit: *O miseram vitam rationem! ô fallaces hominum spes! & inanes nostras cogitationes! Quousque tandem diligimus vanitatem, & quarimus mendacium? Quousque veris neglectis, umbras consecramur? Regna, Imperia, nobilitas, honores morte solvantur: forma dignitas, morbo & morte amittitur: omnia denique cito ex latitia & voluptate, ad luctum & lacrymas recidunt. En illa Augustarum pulcherrima, ut in funere deformata jacet! Expergiscere igitur anima mea; expergiscere è veterno. Sat Principi mortali datum; te, te, sequar immortalis. Illumina Deus meus, oculos meos, ut æque commonstra, ut quod reliquum est vite spatium, per breve illud quidem, at quantum id est, recte, pieque transigatur. Sic ferè Franciscus, tuis ubi: tim lacrymis, repetens identidem: Sat datum mortali Principi, deinceps immortalis servendum, si sapit: transferendam igitur reliquum vite tempus Regia cælesti. Ita Ribadeneira in vita L. 1. c. 7.*

Quomodo autem, ex morte Isabellæ in alium virum mutatus, non amplius vitam mundi, sed vitam piam, iustam,

sanctam egerit, imò vitam JESU in se, verus Jesuita manifestaverit, hæc dictione explicabimus.

I. Ut JESU vitam, sanctam, puram, & immaculatam in nobis manifestemus, moribusque nostris exprimamus, ante omnia, vitia & peccata mortificare necesse est; quæ JESU vitæ contraria sunt, & gratiæ vitam profus extinguunt; ea de causa præmisit Apollonius: *Semper mortificationem JESU in corpore nostro circumferentes; ac deinde subiunxit: Ut & vita JESU manifestetur in corporibus nostris: Illa enim ad hanc, tanquam medium unice necessarium, à S. Paulo requiritur. Cui consentit Doctus mellissimus serm. 1. de festo Apoll. Petri & Pauli, ita interrogans: Puto parva res est, sic vivere? magnum aliquid, imò maximum est. Non vivit, qui superbi inflatur, qui luxuria solidatur, qui se vitis inficitur peccatis: quoniam non est hoc vivere; sed vitam confundere, & apprehendere usque ad portas mortis. Quæli diceret: non est hæc vita JESU; sed vita mundi, vita carnis, vita bestialis. Quænam igitur est vita JESU? In primis vita pura, vita casta; vita immaculata: hæc enim: *Quis ex vobis arguit me de peccato?**

Atque hanc vitam JESU, pro virtute in se manifestare & exprimere studuit S. Franciscus Borgias: prima enim ejus cura fuit, declinare à malo: nam ea de causa mundum deseruit; Societatem JESU elegit, ut in ea potius viveret, & caderet rariùs. Sacerdotio initiatus, in cor haberet mundius, singulis horis diurnis, se ipse ad unguem excutens, exploransque memoriâ repetebat, dicta,

dicta, facta, & prætermiffa, inquirens in fe gnauiter, bifque in die exhomologeli facrà animum expians; facris in aurora operaturus, & vefperi fe ad quietem comparans nullum diem abire pariebatur, quo non fuo fe pede metiretur, æftique temporis rationem fubduceret, ne mors imparatum opprimeret: licet, qui aures confitenti dabant, vix quod reprehenderent, expiandumque putarent, reperiebant: at ille cœlefti lumine acutiùs videbat, femperque pauidus vixit, omnia metuens, ac penè trepidans: iudicia enima Dei viventis & videntis omnia, longè à mortaliũ iudicio difcrepare aiebat: timeret itaque, quifquis faperet, Deum.

Nos, Chariffimi, ad Societatem Iesu vocati fumus, non ut nudum Iesu nomen præferamus; fed omen & rem imitemur: Iesus autem eft Agnus fine macula, eft candor lucis æternæ; innocens, impollutus, fegregatus à peccatoribus; quem cum S. Francisco noftro, pro modo imitari conemur: ut in morte & fupremo examine perfpicax ille iudicis corda fcrutantis & renes, nihil deprehendat, quod ejus oculos offendat. Quare fontes peccatorum, vitia inquam, & paffiones fedulò obftuamus, ne aquas peccatorum turbidas emittant; fenfuum portas diligentiã custodiã claudamus, crebram noftri difcuffionem inftituamus; crebrà exhomologeli peccata expiemus, ut vita Iesu pura, & innocens, manifeftetur in nobis.

II. Vita Iesu; à principio ad finem, in fuma paupertate tranfacta fuit; à ftabulo ad crucem dicere potuit, quod à Vate Regio, in perfona ejus, prædictum:

Pauper fum ego à juventute mea. Pſal. 87. 16. Et vulpes foveas habent, & volucres cœli nidos; Filius autem hominis, non habet ubi caput reclinet. Matth. 8. 20. Atque ita exemplo & vitã fuã, viam nobis ad vitam æternam monſtravit: fecundum illud Act. 3. 15. Notas mihi feciſti vias vitæ: Qui ipſe es Via, Veritas & Vita. Joan. 15. Hanc viam inivit, hanc veritatem cognovit, hanc vitam tenuit noſter Franciſcus, ut vita Iesu, in fe maniſeſtaretur.

Quanto enim ardore, viam paupertatis complexus fuit: certè inſtar boni negotiatoris, *Inventã hãc pretioſã margaritã, vendidit omnia, quã habuit, & emit eam. Matth. 13. Ideoque ſimul ac Societati nomen dedit, votisque ſe aſtrinxit, pecuniam exinde non contrectavit, & quod mireris magis, in homine adeo opulento, auri, argenti que pretium ignorabat. Enituit iſthæc rebus in omnibus virtus, in victu, in cultu corporis, in lecto, in cubiculo, in papyro, quã conciones ſuas excipiebat; in foco, dum frigus urgeret, inſtituendo, in calceis novis detrectandis, in caligis licet pannofis rupiſque non permutandis. Stipem vicatim cogebat, & panis fruſta libentiùs, quã panes integros guſtabat: in tot itineribus, induci nunquam potuit, ut ſanitatũ gratiã ſyndonem mundam circumferret; ne quid in paupertatis jura peccãſſe videretur: in ſtramine libens cubabat, vel ſub dio, aut tenui tecto, ventis hac, illac ſpirantibus: chlamyde aut ſãgo, in itinere nunquam uſus, ſive hiberni, ſive æſtivi temporis hora foret. Ribad. L. 4. vitæ c. 2. Verbo in omnibus occaſionibus*

LI paupet-

paupertatem ardentiore querebat desiderio, quam quivis euclio divitias, aut lucra, ita ut cum Jesu paupere dicere posset: *Pauper sum ego*, omnia paupertatis incommoda, sua reputans lucra & emolumenta.

Si & nos, Charissimi, Jesu vitam in nobis manifestare cupiamus, paupertatem cum Jesu & Francisco nostro amemus, & nec solum in oblatiis rebus promptè admittamus; sed etiam in omnibus occasionebus quaramus: majora jam repudiavimus, & sæculo reliquimus, caveamus ne amorem & cor nostrum ab illis ad minora transferamus; & nugis quisquiliisque affigamus; sed omnia, quæ mundus amat, arbitremur ut stercore, ut Christum lucrifaciamus; & ejus vitam, paupertatemque in nobis exprimamus.

III.
Humilis.

III. Vita Jesu, tota, humilitate ac animi demissione plena fuit: hæc enim virtus propria Christi, & Christianorum est, ab ipso, exemplo & verbo commendata: *Discite inquit à me, quia mitis sum & humilis corde*, Matth. 11. 29. Et in Psalmo: *Exaltatus autem humiliatus sum: cum summus essem, ac maximus, infimus esse dignatus sum & minimus: vermis & non homo, opprobrium hominum & abjectio plebis*, Psal. 21. 7. Quæ virtus Augustino teste, homines Angelis adjungit, sicut è contrà, vitium elationis, ex Angelis Dæmones efficit. Non tugebant ista S. Franciscum Borgiam, quando omni studio, omni industria & conatu in animi submissionem incubuit, à suæ con-

versionis exordio, usque ad finem vitæ, & quoniam ad humilitatem, ut monet S. Bernardus, viam pandit humilitatio, curabat sedulo, ut, ubi se perfectè nôlle cœpit, rerum omnium conditarum puderet, pigeretque. Hinc precationum omnium initia ducebat: hinc materiam dislerendi desumebat: hoc nunquam non animo versabat: jam se velut ab inferis reducem ac redivivum intuebatur; jam se ad Judæ & Luciferi pedes abjectum contemplabatur. *Hodie inquebat ad Titones, in mundo locum nullum reperi, sextum enim jam annum, ad Judæ pedes, illum mihi fugebam; nunc dum Christum vis adlutum, lavare, tergere & osculari stent confidero, nullum mihi, inde expulso, relictum locum reperi*. Ribad. L. 4. o. 1. Et ne in mente solum hæc demissio lateret, ad vilissima, omnis generis opera, prodibat, quæ majori gulto ac delectatione, quam superbissimus quisque, sublimia & excelsa, exercebat. Ligna ad focum comportare, ollas mundare, lances tergere, pavementum verrere, in omnibus culinæ ministeriis Coco obtemperare, mensa accumbentium pedes osculari, calcem & lapides ad fabricam Domus deferre, pueros nôlâ ad catechismum convocare, ægris in nosocomio inservire, humillimus Dei famulus in deliciis habuit: quæ omnia in tam illustris stemmatis viro hæc dubiè magis sunt admiranda.

Hæc, Charissimi, est humilis vita Jesu, hæc est via Veritatis ad vitam, quam Franciscus quoque nôlter conlan-

constanter tenuit, ad quam mortis consideratio, ingressum referavit. Si nos superbiam, ambitionis, vanæ gloriæ tentatio impetierit, mors nostra, cinis, pulvis, vermibus nullo eam negotio dissipabit: solum, quid simus, quid fuerimus, quid futuri sumus, assidue animo volvamus, atque intime penetrare allaboremus, & facile confusionis, depressionisque nostræ mille titulos inveniemus, atque ad omnia infima vilissimæque ultro nos demittemus, ut vita Jesu manifestetur in nobis.

IV. Vita Jesu laboriosa extitit, & activa, licet contemplatione mixta; nunc enim Redemptor noster Verbum divinum prædicabat, nunc preces fundebat: nunc oppida & castella obibat, nunc Patrem cælestem adorabat; dies integros conversioni animarum tribuebat, & in oratione pernoctabat, quin & inter assidua negotia, itinera, & labores spiritum ab oratione non relaxabat. *In laboribus, à juventute mea.* Franciscus, ut hanc vitam Jesu laboriosam & quietam; activam & contemplativam in se exprimeret, nullam non indultriam adhibuit.

Ad Martha officia, vitamque ejus laboriosam spectabat, Societatem universam gubernare, literas quàm plurimas exarare, itinera, jussu summi Pontificis, ex obedientia conficere, Verbum Dei prædicare, doctrinam Christi, rudi populo & pueritiam exponere, aliaque zeli opera exercere. Ad Mariæ, & contemplativæ vitæ munus pertinebat, assiduas prædictis functionibus, preces interserere, ardentiaque suspiria velut

jacula in cælum emittere, annuè octiduanâ S. Ignatii a cæli spiritum inflammare; post mediam noctem, quinas fœnâve horas in quiete, summâ animi voluptate, orando & contemplando exigere, & veluti Jacob, cum Deo, pro obtinenda benedictione luctari. Quibus viis, ut notat Ribad. L. 4. c. 4. eo devenerat, ut Deum ubique præsentem circumferret, & locus frequens ac negotium, templi & solitudinis vicem, nec non materiam, segetumque precandi suppeditaret. In itineribus, licet corpus lassitudinis incommoda sentiret, animo tamen id præclare evenire assererat, ut in via liberum ab interpellantibus, & vacuum precandi tempus nancisceretur: montes enim, sylvas, & flumina, & apricos campos, herbis, vitibus & arboribus vestitos, ad orandum invitare, præconsequi vocem emittere Deum, ut mortales agnoscerent, agnitionem ament, amatum rerum conditarum gratiâ, laudent assidue & laudato tandem aliquando, morte feliciter obitâ, persuantur. Ea verò attentione & ardore in his pietatis exercitiis versabatur, ut crebrò extra se positus, ac totus in Deum abreptus atque absorptus cerneretur.

Talis, ad imitationem JESU, vita Francisci fuit, laboriosa, & quieta, activa & contemplativa: talis & nostra esse debet, si JESU vitam in nobis exprimere desideremus: ad quam viva mortis meditatio juvabit plurimum, quàm angusti sint vitæ & laboris termini, demonstrando: ex quo dum tempus habemus, operari pro Dei

L 1 2 gloria

gloria statuamus : veniet enim nox. appropinquabit brevi mors, quando nemini ultra operari pro aeternitate felici licebit.

Quocirca, Dilectissimi, cum mors Isabellæ fuerit vita Borgiæ, & ansa ac origo JESU vitam non qualemcunque sed perfectam, sanctamque in se manifestandi & exprimendi. Mors nostra, mors cuiusvis proximi, mors aliorum quotidiana, stimulum nobis & ansam præbeat, non seigniter, sed ferventer JESU vitam exprimendi. 1. JESU vita pura, sancta, immaculata fuit, expressit eam Sanctus Franciscus Borgias, ut & nos imitemur, mors persuadeat : Fac ea quæ moriens facta fuisse voles : Optabis in morte puram te duxisse vitam : nunc id præsta, & in fine lætaberis. 2. Vita JESU & Francisci nostri pauperrima extitit : mors, quæ omnia auferet, nihil relinquet, imitationem persuadeat. 3. Vita JESU & Francisci summa humilitate emi-

nuit, mors, cinis, pulvis, & omnium honorum, instar fumi in auras abeuntium brevis, ad æmulandum impellat. 4. Vita JESU laboribus assidue referta fuit, orationibus intermixta : si JESU vitam agere optemus, laboribus nostris preces & suspiria inferamus, & alleviabuntur : stimulumque strenuè pro Dei gloria laborandi, mors addet ; in qua : *Tempus non erit amplius*. Quadruplicem hanc vitam Jesu, si in præfenti mortalitate, in nobis ad Christi & Sancti Francisci exemplum explesserimus : in futuro quòque sæculo, gloria Jesu, vita Jesu manifestabitur in nobis : quando *similes ei erimus, & videbimus eum sicuti est* : ejusque visione, dilectione & fructione, tota aeternitate beabimur.

**

EXHOR.

EXHORTATIO I.

AD NOVITIOS PRO FESTO
B. ALOYSII GONZAGÆ.

Proponit vitam ejus absconditam in sæculo actam.

T H E M A.

Vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Ad Coloss. 3. 4.

Uplis generis in Ecclesia Dei reperimus Sanctos: nonnulli enim, veluti lucerna, non sub modio, sed super candelabrum, positi atque à Deo collocati, vel miraculorum stupendorum gloria, vel facinorum heroicorum splendore, vel Apostolici muneris dignitate, vel Martyrii pro fide fortiter tolerati laude & honore, sanctitatis suæ radios longè lateque diffundunt. Ejusmodi lumina ex- titere S. Petrus Apostolorum Princeps, S. Paulus Doctor Gentium, S. Antonius Paduanus sæculi nostri Thaumaturgus, S. Franciscus Xaverius India- rum Apostolus, aliique innumeri Viri Apostolici, Martyres & Confessores, nunc in cælo cum Christo triumphan- tes.

Alii sanctitatem & perfectionem occultam fuere professi, & tanquam lucerna sub modio, tanquam margarita in concha, tanquam aurum sub terra delituerunt; & opera sua ac virtutes abscondere studuerunt. Tales fuere E- remi incolæ S. Antonius, S. Paulus, S. Macarius, aliique anachoretæ innume- ri, quos Theodoretus, Palladius, So- phronius & Ruffinus commemorant. Tales fuere S. Maria Magdalena, tri- ginta annis in solitudine degens, S. Ma- ria Ægyptiaca, quæ annis quinque & quadraginta in eremo nullum morta- lium vidit, nec ab ullo visa est, S. Pela- gia penitens, S. Cæcilia, S. Agnes, & Virgines millenæ vel Domi latitantes, vel in Cœnobiis & Claustris, mundo in- cognita uni Sponso Christo vivere & placere satagantes.

Inter hos, qui etiam in mundo, per- fectam, absconditamque vitam duxe- runt, meritò numeramus B. Aloysium

L1 3 Gonzagam,

Gonzagam quem divina Bonitas à puero attraxit, & à vanitatibus mundi abduxit, ut vel in sæculo vivens vitam absconditam inchoaret, quam postmodum in Societate consumaret.

Ostendemus proinde, hac exhortatione, quàm absconditam Beatus hic Adolescens in sæculo vitam egerit; sequente, de abscondita ejus in Societate vita tractabimus.

1.
Mors spiri-
tualis
B. Aloysii.

I. *Mortui estis*, ait Apostolus ad Coloss. 3. ut quis vitam absconditam, vitam perfectam auspicietur; necessarium est, ante, mori mundo, carni, sanguini, peccatis, vitæ & conversationi mundanæ & carnali, imo sibi ipse; ut præclare exponit S. Gregorius L. 8. moral. c. 19. *Sunt*, inquit, *non nulli iustorum, qui ad comprehendendum culmen perfectionis accingunt, dum altiora interioribus appetunt, exterioribus cuncta derelinquunt. Qui rebus se habitis nudant, gloria honoris exspoliant, qui habere de exterioribus consolatione nolunt, qui internis gaudiis, dum mente appropriant, vitam in se funditus corporea delectationis necant, Talibus, namque per Paulum dicitur: Mortui enim estis & vita vestra abscondita est, cum Christo in Deo. Talium mortuorum, ait S. Augustinus L. de continentia cap. 13. Vox est: Vivo autem ego, jam non ego, vivit verò in me Christus.*

An non ejusmodi mortuis accenseri potest B. Aloysius noster, qui tanto ardore cuncta dereliquit, gloriam honoris calcavit, mundi solatia sprevit, omnem corporeæ voluptatis delectationem penitus in se necavit? Si mortuus est, ut quidam Sanctorum inquit, qui nulli detrahit, nemini violentus exiit, neminem calumniatur, neminem oppri-

mit, non invidet bonis, non insultat malis, non luxuriæ carnis fervit, non odiorum flammâ inardescit non blanditur divitibus hujus sæculi, potentibus non adulatur, non curbae plausu capitur, non auro, argentoque, aut veste pretiosa distenditur, non salutationibus potentium delectatur: non eum superbia inflat, non ambitio sæculi necat, non vana gloria turpiter jactat, non extollit opulentia, non perfringit species aliena. Quis hac omnia in vita B. Aloysii luculente effulgere deprehendens, cum penitus mundo, sibiq; mortuum esse negaverit?

Offerebat illi mundus divitias, donationes, Principatus, quæ eitanquam primogenito Marchionis Ferdinandi filio debebantur. Sed iis omnibus se mortuum esse ostendit, quando tantâ animi læticia iis se abdicavit: Ea in abdicatione Parens Ferdinandus lacrymis, ille gaudio & solatio maximo perindebatur: moxque in cubiculum se recipiebat; ibique in genua sublidens dignas æterno Numini grates persolvebat, quod se tandem diruptis catenis illis, quæ specioso torquis vocabulo, Principes captivos tenent, in suorum filiorum libertatem aliquando afferuerit; eamque gratiarum actionem amplius integram horam extraxit. Marchettus in vita. L. I. c. 13.

Offerebat mundus honores, sed & illis mortuum fuisse Aloysium, tacet monstravit. Dum rogatus à familiaribus, quid ita populos, usque adeo sui observantes, cupidusque, cum maxime ut insignia, juraque imperii caperent, expectarent, tunc è vestigio delectaret? Respondit: alia imperia, alias coronas

coronas mente sese agitare; quarum collatione, coronæ chlamydeque nostræ comicorum vestimenta essent, paulò fortasse ferius, sed fortasse etiam ocys, quam comici soleant, exuenda non perdere imperii jura, sed perpetuare, sineque in immensum æternumque proferre, in animo esse. In vita l. c.

Offerebat mundus delicias & voluptates, convivia & bellaria, choreas & tripudia, venationes & hastiludia; & quidquid auditum, visum, gustum, odoratum, tactumque oblectare valeret: sed his omnibus mortuum se probavit Aloysius, quando non solum ista omnia velut puerorum crepundia respuit ac dimisit, verum etiam contraria elegit acque assumpsit, dum rigidis jejuniis, asperissimis ciliciis, acerbis ac longis flagellationibus carnem quam maxime maceravit, & in servitutem redegit. In vita.

O verè mundo mortue! sed Christo Domino vivens Aloysi! Charissimi: hæc mors in Aloysio adhuc in sæculo degente reperta fuit; Quid nobis in sæculo acciderit, scimus, quam mundus, caro, fastus fortasse in nonnullis ex nobis regnaverit, vixeritque haud ignorant illi: at nunc postquam mundum deseruimus, saltem omni studio illi mori fatagamus divitias cum B. Adolescente, ut sordes conculcemus, honores, dignitates, applausus, laudes, & vanitates ceteras, ut fumos & nebulas explodamus: voluptates, delicias, cupidias, & carnis oblectamenta, veluti guttas, respectu cœlestis omnium deliciarum Oceani, & Paradisi, ex animo aspernemur. Hæc ratione & nobis dici

verè poterit: *Mortui estis*. Mortui mundo, sed viventes Christo, cum B. Aloysio.

II. *Et vita vestra abscondita est, cum Christo in Deo.* Mundo, mundanisque mortuo haud difficile accidit vitam inchoare absconditam; adeò Deo gratam: sicut enim Deus res per se pulcherrima & pretiosissima laet abscondita ab oculis nostris; ita optat nos vitam sibi similem, absconditam instituire. Quid autem est vita abscondita?

I. Est nova piè, sanctè & internè vivendi forma, quam mundus ignorat, averfatur, & mortem æstimat: Hoc vivendi genus, mundo ejusque principiis planè est contrarium, at Christi, futuri que sæculi principiis omnino conforme. Ad hanc vivendi formam & normam hortatur Apostolus, dum ab illa deterret, dicens: *Nolite conformari huic sæculo.* Rom. 12. Ad quod pulchrè Origenes L. 9. in Epist. ad Rom. In his verbis, inquit, ostendit Paulus esse quandam formam hujus sæculi, & sæculi futuri aliam: & si qui sunt, qui amant præsens sæculum, & ea quæ sunt in hoc mundo; secundum formam præsentis sæculi aptantur; qui verò non respiciunt ea, quæ videntur, sed æternæ transformantur. & renovantur ad futuri sæculi formam; & inde fit ut non cognoscat eos hic mundus; sed odio habeat. Digna cedro & auro verba. Est omnino forma hujus sæculi, mundi filiis optimè perspecta; est etiam forma alterius sæculi, illis probè nota, qui Christo se conformant, & spem suam à mundo avulsam, in solo cœlo collocant, itaque vivunt, ne cœlo disformiter vivant.

Talem vivendi formam, etiamnum in sæculo degens, amplexus est

Ange-

II.
Vita ab-
scondita
B. Aloysii.

Angelicus noster Aloysius, mundi principia calcans, & Christi principis omnino se conformans; ut in sequentibus patebit.

2. Vita abscondita sua humilitate tegitur: Sancti enim latere cupiunt, & latebras amant, gaudent mortificatione corporis & ærumnis. Rectè monuit Epicurus: *Adde bibos*, id est, latenter vive: & Ovidius: *Crede mihi, bene qui latuit, bene vixit*. Latebra hæc à puero B. Aloysio fuere dilecta: ut enim Marchetti in vita c. 1. refert: cum primum pedibus uti, solusque sine ductoribus ingredi cepit, sæpe domus latebras quaerivit, ibique diu à domesticis quæsitus, haud aliter, quàm positus genibus, totusque in preces compositus atque intentus, reperiendus fuit. Cum verò (ut cap. 7. recensetur) animum religioso instituto jam adiecisset; cepit diutius domi, atque adeò in conclave latitare, repudiare delicias omnes, se ipse assiduo labore frangere, dura omnia quæque magis sensus pulsarent, libentius perpeti: brumali tempore, frigus sustinere, ignem in cubiculo non admittere, manus frigoris acrimoniâ tumidas & fatiscientes circumferre, & si quæ offerrentur remedia, recusare.

3. Vita abscondita, gratiam & virtutes, quæ novæ hujus vitæ spiritualis quodammodo anima sunt, intus in anima tegit, quantum licet; Quales in anima B. Aloysii gratiæ virtutesque recondita fuerint, si vitam legat, quis non obtusecat? Talis fuit gratia in Baptistino inita, nunquam amissa, & vitæ innocentia, omni labe peccati gravioris, libera & ad mortem usque conser-

vata. (cap. 2. vitæ) In septenni ætate, mentis ad Deum conversio, & à terrenarum rerum studio, ad celestium amorem traductio. I. c. Gratia in eo (iudicio Cardinalis Bellarmini viri doctissimi ac sapientissimi) ita peculiari modo confirmata, ut nullis tartarei hostis conatibus dirimi potuerit. Ea mentis ad huc pueri devotio, & orandi frequentia, dura corporis asperæque tractatio, voti virginitatis perpetuæ emissio, atque observatio tam exacta, ut passim & palam Angelicus Adolefcens, sive Angelus è caelo delapsus audiret. I. c.

4. Vita abscondita, à mundi cupiditatibus & mundana conversatione se abstrahit, & occultat: ex mente S. Augustini. Præclarè S. Augustinus in sententiis num. 201. *Boni ait, latent, quia bonum ipsorum in occulto est, nec visibile est, nec corporale quod diligunt, & tamæ vita eorum sunt in abscondito constituta, quàm præmia*. Quàm bellè hæc conveniebant Aloysio? Mundi cupiditas est famam suam vanè dilatare ac propagare, noménque suum & æstimationem in mundo celebrem reddere, ac in posterum operosè transmittere; Aloysii, etiamnum sæcularis cupiditas fuit, latere, mundo ignotum vivere, Deo in Societate JESU servire ac mundo morti. Mundi cupiditas est, vestitu pretioso, aureis, argenteisque lemniscis fulgido corpus ornare, pompamque in publico magnam ostentare. Aloysii cupiditas fuit, in obsoleto attritòque amictu pedicare, allutis ad genua panni frustulis facta gestare tibialia, quod in aule splendore, humillimo cuique pudori ellet. Mundi cupiditas est in apricum prodire,

prodire, conversari cum magnis, gratiam, amicitiamque captare apud Potentes. Cupiditas Aloysii fuit, Domi delitescere, Dei gratiam querere, cum Deo agere; & si quando cum Principibus conversari, vel obedientia vel officii ratio postularet; summâ modestiâ, verecundiâque id muneris obire; tam arctâ oculorum custodia, ut plures annos quotidie salutans Mariam Austriacam, nunquam oculis intueretur. L. 1. cap. 10.

5. Vita abscondita in Dei amore & contemplatione sese abdit: nam ut ait S. Gregorius L. 5. moral. c. 3. *Qui mortificare se appetit, valde ad inventam requiem contemplationis hilarescit; ut extinguitur mundo lateat, & à cunctis exteriorum rerum perturbationibus intra seipsum se intimi amoris abscondit.* Excellebat in his B. Aloysius, is enim adhuc in sæculo licet degens, Dei tamen causâ ab hominum commercio semotus, omniâque ætatis oblectamenta respiciens, cœlestibus à benignitate divinæ Charitatis deliciis recreatus, & divina contemplandi viam ac rationem divinitus edoctus, huic internæ contemplationi magnam diem partem; nunc divinam, in condenda administrandâque universitate potentiam, nunc infinitam, quâ homines in cruce deperit, charitatem contemplando exigebat: in ejusmodi verò contemplationibus, incredibili quadam mentis dulcedine ac suavitate delibutus, ingentem lacrymarum vim fundere cogebatur. c. 5. Inde solitudinis & silentii amor incrementum indies capiebat, veritus, si in hominum consuetudinem se vulgaret, cœlestem illam cum

divina voluptatem amitteret; unde ferè nunquam domo, imò ne conclavi quidem efferebat pedem. O beata solitudo! ô sola beatitudo!

6. Vita abscondita, vitam gloriæ, mortalibus omnibus expectatam, sed absconditam, præstolatur. Vita nostra quasi hyems est, in qua Sol, id est Christus occultatur, homines, velut arbores exterius aridæ, sine fronde, id est sine decore, specie & pulchritudine cernuntur, sed interius vivam habent radicem, scilicet charitatem in Deo, quali in terra vitali defixam & viventem; veniet æstas, scilicet Christi revelatio & gloria, cum revirescimus, resurgendo, ac vitales dabimus frondes & fructus, scilicet dotes beatitudinis tam in anima quam corpore. Ita S. Anselmus Eleganter S. Augustinus serm. 112. de temp. Hyemis tempore, inquit, etiam vitidis arbor aridæ similis est. Venit æstas & viva radix folia producit, & impletur fructibus. Sic hyems nostra Christi occultatio est, æstas nostra Christi revelatio: Mortui enim estis, ait Apostolus, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo.

Ista sanè spes erat B. Aloysio, ista vita, ista mors, unde omnia mundi fluxa bona, principatus, diademata, honores, delicias ac divitias aspernabatur ut bona invisibilia, cœlestia & æterna consequeretur.

Quæ cum ita sint, cum Deus nos non ad gloriosam, & in oculis hominum stupendam vitam vocet, saltem conemur cum B. Aloysio. 1. Mori mundo ejusque divitiis & honoribus, mori carni ejusque oblectamentis & voluptatibus,

M m quæ

quæ omnia, fluxa, vana, momentanea, & periculosa sunt, & æternæ damnationi quàm plurimis obnoxia. 2. Si verò mundo carnique mortui fuerimus, vitam absconditam auspicabimur cum B. Adolescentes; 1. Mundo, mundi que legibus ac principiis contrariam. 2. Humilitate tectam, latebras amantem, corporis mortificationi deditam. 3. Virtutes internas possidentem & occultantem. 4. A mundi cupiditatibus & conversationibus sese abstrahentem. 5. Orationi, meditationi, contemplationi coelestium insistentem. 6. Ac denique vitam gloriæ æternam in cœlis expectantem. Hæc est vita B. Aloysii adhuc sæcularis, quam conemur imitari jam religiosi, pluribus præsidii & me-

diis, instructi; Hæc est vita abscondita, vita perfecta, vita sancta: quam si vixerimus; erimus verè mundo mortui, Christo autem viventes: & ut S. Augustinus l. c. loquitur; Certè mortui, sed mortui specie, vivi radice. Attende autem venturum tempus æstatis, quomodo loquatur & dicat: Cùm autem apparuerit Christus vita veltra; tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria. Eja ego dulcissime Deus, hoc mihi tecum pactum erit: planè moriar mihi ipsi, ut tu solus in me vivas: totus intra me habeo, ut tu loquaris in me: totus quiescam ut tu opereris in me. Quod si fiat verè predicabitur de nobis: Mortui estis, & vita veltra abscondita est cum Christo in Deo.

EXHORTATIO II.

AD NOVITIOS PRO FESTO

B. ALOYSII.

Proponit ejus vitam absconditam in Societate; sub figura thesauri absconditi.

T H E M A.

Simile est Regnum cœlorum, thesauro abscondito in agro. Matt. 6.

Unde universus agro, religio autem, teu status religiosus thesauro, in agro hoc, abscondito, re- sè assimilatur. Dum Christus Dominus parabolam proferret de agro & ziza-

niis Matth. 13. 38. rogatus à Discipulis, eam exposuit, dicens: *Ager est mundus; zizania autem filii sunt nequam: his zizaniis ager mundi totus oblitus est & repletus. Transivi per agrum hominis pigri, & ecce totum repleverant urtica, & spererunt superficiem ejus spina.* Proverb. 24. 30. *Mundus est ager hominis pigri, quales*

quales innumeri in eo reperiuntur, in virtutum studio & opere perfectiones omnino desides & segnes; ac proinde ager iste repletus est urticis scandalorum & spinis peccatorum. Nihilominus tamen in agro hoc inculco, spinis tribulisque obducto, thesaurus magnus absconditus delitescit. Thesauri hujus nomine ordinem religiosum meritò intelligimus qui verè thesaurus magnus est, magnis bonis, divitiisque accumulatus; sed absconditus ab oculis mundi: *abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus, & revelasti ea parvulis.* Matth. 11. 25, & revelatus parvulis, id est, religionis candidatis, quorum oculos divina Bonitas aperit, ut videant & thesaurum hunc cognoscant, cognitum desiderant desideratum, quærant, donec inveniant; omnia vendant, omnia relinquunt, ut eundem sibi comparant.

Thesaurum istum, ut sibi acquireret B. Aloysius Gonzaga quid non molitus est? quibus molestiis & oppugnationibus, non est tentatus, à parentibus & cognatis, atque à sæculi filiis? sed omnia vicit amor tanti thesauri, propter quem omnes mundi divitias, honores, delicias & principatus dimisit: ut vitam mundo absconditam ageret, & in abscondito, triplici thesauro reperto frueretur: scilicet abscondito & occulto vocationis, occultiore virtutum & occultissimo, interiorum actuum ferventium & heroicorum. Quod in exhortatione præsentè exponemus; ut charismata meliora æmulemur.

I. Si Religiosus Societatis, mundum cum omnibus deliciis ac divitiis, nihil aliud, esse, nisi desertum, terram aren-

tem & inaquosam terram feris, bestiis & draconibus obnoxiam, locum horroris & vastæ solitudinis: Religionem verò terram lacte & mellæ manantem, terram jubili, terram omnium deliciarum, alterum cælum, thesaurum incomparabilem, esse assereret, adderetque se tunc thesaurum non venditurum omnibus mundi divitiis, nec mutaturum suam lacernam cum purpura Principum, suum olusculum, suam vervecis aut bovis particulam, suam panis crustam, cum omnibus totius mundi cupediis, cellulam cum palatio; in cachinnos abiret sæculi filius, suaderetque religioso, ut hunc thesaurum, hoc cælum, has delicias sibi servaret, favere illi omnes delicias enumeratas, se interim libenter in deserto mundi permansturum. Neque id mirum: *ignoti enim nulla cupido*: absconditus est thesaurus iste ab oculis eorum. Interea Religiosus certè non fallitur. Cur enim tot nobilissimi juvenes, in optimo ætatis flore, judicio maturo, ingenio perspicaci, cur tot viri principes, tot Reges è sæculo sese proripuerunt, & è divitiis ac deliciis suis in Religionem transvolarunt; nisi at thesaurum hunc absconditum sibi compararent?

Hos inter meritò recensemus B. Aloysium nostrum, qui thesaurum istum, Deo collustrante, probè cognovit, dilexit, quæsivit, & invenit, summo animi gaudio ac solatio: Tirocinii enim domum ingressus, atque à R. P. Joanne Baptista Piscatore Tyrorum Magistro, in conclave, ubi nostri rudimentum ponere, primùmque se Societati probare instituunt, inductus,

M m 2 mirificè

cultus vocationis,

mirificè latus, illud Davidicum usurpavit: *Hæc requies mea in sæculum sæculi, hic habitabo; quoniam elegi eam.* Psal. 134. mox omnibus paulatim dilapsis, fores occlusit, genibusque ante Numen submissis, amantissimis verbis, in lacrymas subinde abeunribus, immensâ illi gratias egit, quòd se ex Ægypti servitute vindicatum, in promissam hanc terram, promissi cœli specimen, ac pignus, medius inter hostes, induxerit. Sæque propterea hostiam, religiosæ vitæ austeritate, ejus honoribus mastrandâ libentissimè devovit. *Marchettus l. 1. vita c. 20.*

Causas verò, cur præ aliis Ordinibus, Societatem JESU eligeret, tantæque æstimatione & amore complecteretur, recenset sequentes. 1. Quòd Societatis JESU leges, morèque adhuc in prima ætate incorrupti florent. 2. Quòd in ea voto suscepto, quasi foribus ferreo veste præclusis, omnes dignitatis gradus, atque una cum iis assidua comes ambitio, bonorum omnium tabes, ac pestis excluderentur. Verebatur scilicet, ne si quod aliud Institutum sibi poposcisset, inde brevi parentum vel amicorum studiis, ad honores, quos declinaverat, revocaretur. 3. Quòd mirum in modum, eâ nostrorum lege & consuetudine gauderet, quòd tenera ductilisque puerorum ætas, literis, tanquam escâ, divini metûs hamo præfixâ, ad pietatem & castimoniam traheretur. 4. Quòd Societas nostra universas gentes, quæ à recta salutis viâ miserè aberrant, toto orbe conquisitas in evangelicæ virtutis semitam reducere, omni ope ac viribus studeat; hæc enim viâ fundendi pro Christo

Sanguinis spem conceperat. 5. Quòd ejusmodi institutum Deo auctore sibi persuasum haud dubiè crederet.

His de causis, tum aliis, quas paulò post afferemus, tanti Aloysius thesaurum hunc ducebat, ut mille palatia, mille Principatus, si possedisset, libens exposuisset, ut illum sibi coemeret: nullis tentationibus, nullis minis, blanditiis, lacrymis parentum, amicorumque se à Societatis adeundâ proposito divelli sineret.

Felicitas ista & vobis, Charissimi, obtigit, reperistis thesaurum statim Religiosi, in quo vitam absconditam & perfectam agere valetis, nonnihil jam bonorum in thesauro isto latentium experti estis & degustastis: vos estis, quibus nonnunquam mica labitur de mensâ Domini; quibus scintilla cadit ex incendio cœli, & amoris Dei; quibus denique guttula mellis defluit ex mari dulcedinis vitæ religiosæ, quâ gustatâ, velut Jonathas, illuminamini, & generose ad conflictum cum Philisthæis, passionibus scilicet propriis, per aspera & abrupta rigidioris vitæ saxa conscenditis; sed hæc dulcedo abscondita est filii sæculi; quam si clarè perspicerent, mundum unanimiter desererent. Felices vos estis, qui totum mundum & vos ipsos, exemplo B. Aloysii, vendidistis; ut thesaurum illum religiosæ vitæ adipisceremini. Felices estis (alloquor vos cum Nazianzeno); qui proprio carentes, humiles estis & terreni, sed super terrena inter homines versamini, sed rebus humanis estis superiores: qui vinculis preffi, & liberi estis; & teneri non potestis, nihil

de mundo habetis, & omnia possidetis: alieni ab amore sæculi, sed Deo conjuncti, abjecti, & super thronum collocati voluptatibus privati, & perpetuam mentis tranquillitate & oblectatione læti, & exhilarati. Agnoscite igitur felicitatem vestram, divitias & thesaurum repertum, diligentiam omni custodite, atque attendite, ne unquam vestra incuria amittatis.

II. Theauri nonnulli simplices sunt & unius solum generis bona continent, ut vel auri, vel argenti folius: alii verò ex variis diversisque bonis conflati & accumulati, & argentum, & aurum, & gemmas, & vasa pretiosa, & vestes & utensilia Domus, & alias opes valoris immensi comprehendunt. Ejusmodi thesaurus multiplex & copiosus, est statutus religiosus, qui omnis generis divitias spirituales complectitur; quæ viro religioso, Angelorum amico, cœlestis patriæ civi, & per adoptionem filio, necessaria & consentanea sunt, quorum possessione Deo gratus, sibi sufficiens, aliis utilis atque proficuus existit. In hoc enim thesauro abscondito, non chrysolithi aut uniones, sed veriores gemmæ, multoque pretiosiores congregatæ sunt, quarum usus & pretium non in terra tantum, sed in cœlo quoque maximum est.

1. Primus thesaurus absconditus, quem vita religiosa intimè in sinu suo continet, est, argenteus, purissimæ animæ nitor, seu conscientie mundities, à gravioribus noxis libera; idque per omnem vitam: tantus sanè is mihi videtur esse thesaurus, ut si mundanorum oculis pateret, omnes meritò, meo ju-

dicio, mundum desererent, atque ad eum capiendum provolarent. Verè, divitias nihil esse duxi in comparatione illius. Hunc thesaurum in Societate Jesu possedit, & conservavit ad ultimum usque spiritum B. Aloysius: tanta enim erat ejus vitæ innocentia, animæ puritas tanta, ut licet summià diligentia, sese, siatque omnia rimaretur, nihil deprehenderet, undè meritò vel levissima noxæ reus agi posset. L. 2. vitæ c. 6. Deinde extremo ætatis tempore multi ejus æquales jurejurando testati, se nunquam illum in aliquam ex levissimis culpis prolapsum advertisse. Atque inde exorta est tanta in morte tranquillitas, securitas, & lætitia; ac cœlestis patriæ desideria.

2. Secundus thesaurus absconditus, in vita religiosa est humilitas, quæ libenter lateat: similisque est pretiosis margaritis, quæ conchyli, feedo ad speciem cortice, involvuntur; similis lapidibus pretiosis, & metallo primo, quæ omnia latebras amant, & infima terræ viscera inhabitant. Si quis inexpertus glebam terræ flavæ nondum excoctam & colatam in agro deprehenderit, abjiciet molestum pondus: etiam conchyli, infantem ad scrutinium non movebit; peritus tamen rerum, de invento pondere, vel scrupulo cortice gaudebit, quia novit pretium abscondi rebus vilibus solere. Habent hoc res naturales, quod libenter lateant, habent hoc artificia eximia; sed virtus humilitatis, palmam quoad latebras omnibus præripit; quia se non tantum intra terræ viscera; sed infra centrum terræ, ut sic loquar, condere vellet, si posset. Et hæc est no-

M m 3 fra

stra infelicitas, quod non possimus ob hunc amorem latebrarum, pulcherrimos in iustis absconditos virtutum thesauros deprehendere. Quam felix esset etiamnum Societas, quam gloriosa in suo sanctissimo Patriarcha Ignatio, si arcana soli Deo, & aliqua ex parte conscientiae arbitro nota rescire potuisset! Vulgare conchyle putabatur Ignatius, communis scilicet ac tritae probitatis, quam pretiosa interim intus latuerit margarita, Confessarius scivit, qui communem Sanctorum magnorum commendationem excedere, ea quae de Ignatio sciret, asseveravit. Didicit hanc pulchram absconditae humilitatis artem à Patriarcha suo B. Aloysius: Evangelicam enim turrim aedificare cogitanti, ea cura praecipua fuit, alitè ut fundamentum poneret; quod cum ex humillimis, tanquam rudi & vili cimento constet, nihil illi optatius, quam sese omnibus submittere, loco cedere, sua omnia contempta, aliorum praecelara ac sublimia censere, D. Virginem aliisque Sanctos humilitatis virtute illustres pro ea obtinenda interpellare, humilem de se, suisque opinionem foveres genus, fortunas, res ab se praecelare gestas silentio involvere, vel verbis pro viribus elevare; Dona à Deo concessa, ut aliena sedulo tueri, ad laudes suas rubore suffundi, vilissima munia maximam alacritate obire; verbo, tanquam minimum reputari, ac tractari, postponi, negligi, reprehendi, ac latitare, ex animo cupere ac desiderare. *In vita.*

3. Thesaurus absconditus vitae religiosae est paupertas voluntaria; nihil in

hoc mundo possidens, nihil formidans, quoniam omnem thesaurum suum recondit in caelo, semper hilarius, semper abundans est & cum nihil habeat, omnia sibi facit communia.

4. Thesaurus quartus absconditus est Angelica Castitas, quae juxta S. Basilium Angelos facit: carnis illecebris reluctans, Diaboli tentamenta, perpetua exercitatione vincens.

5. Thesaurus absconditus, est obedientia, quae in mente recondita, perpetuas loquitur victorias, iuge Deo sacrificium immolat, & libertatem, quae non bene pro toto venditur auro, sed bene pro caelo, & Christo, eidem consecrat.

Quare ratione hos quoque thesauros possederit B. Aloysius in ejus vita L. 2. c. 8. & 10. & seqq. legere est. Et nobis thesauri isti non absconditi sunt, cum thesaurarium, Societatem, inquam, jam ingressi simus, & in ea ad reconditos istos thesauros clavem acceperimus, tantummodo manus admoveamus, cum gratia Dei cooperemur, & capiamus, divitesque evademus.

III. In distribuendis thesauris ac talentis suis, Dominus uni decem, alteri quinque, tertio unum elargitur; & accidere potest, ut bini paria accipiant talenta, sed lucra disparia referant. Quemadmodum agri, caeteribus paribus, illi uberiorem fructum ferunt, qui ab agricola, studio majore coluntur, ita ager Religionis, sive perfectio religiosa promicat uberius, ex illa terra, quae solertiùs proscinditur. Latet tamen mysterium mirabile in agro Evangelico,

co, eò quòd copiosior fructus non raro proveniat ab uno, quàm ab alio, licet pari, ut sic loquat, aratro uti videantur; imò quòd mireris, plus sæpe fructus accrescit ab illo, qui uno anno in Religione, quàm qui decem aut viginti laboravit. Manet quis in Ordine viginti annis, & accedit Stanislaus, aut Aloysius aliquis, & primo anno, alteri in fructu & profectu palmam præripit. Pulsatur personis viginti aut pluribus, ad unam meditationem, & unus inardescit, atque alium virum induit, alius manet in glacie & antiqua pelle? Quid causæ, obsecro, hic subesse arbitramur? Non aliam, nisi vitam absconditam, seu ut in allegoria cœpta pergamus, intimum quendam in mente reconditum thesaurum ferventium actionum internarum.

Nostrum intueamur Angelicum Aloysium; quo ad niviculo, tam exiguo tempore, in florente ætate, ad tantum perfectionis culmen conscendit? An ardua & heroica, inusitataque edidit facinora? An Apostolicis laboribus, Gentes & Regna ad Ecclesiæ sanctæ ovile reduxit? An miracula patravit & signa? An tormenta & martyria pro Christi fide & amore sustinuit? Nequaquam? Quò igitur titulo Beatorum albo inscribi meruit? In tirocinio, cum tironibus aliis, meditationem instituit, conscientia latebras discuffit, libros asceticos pervolvit, preces fudit, exercitia corporis frequentavit; tirocinio absoluto, studiis Philosophicis vacavit, cum aliis forte septuaginta & pluribus. Sed unde huic apicem per-

fectionis conscendere datum est, non aliis coætaneis, ac condiscipulis? Non reperio aliud, præter intimum, in anima ejus reconditum thesaurum; in quo hæc tria latebant. 1. Intentio purissima interna, soli Deo nota. 2. Interni virtutum actus, ut humilitatis, mansuetudinis, patientiæ, zeli, ac præsertim charitatis ardentis. Qui quidem in corde ejus, velut lux intra humilitatis lucernam clausa, foris quidem ad exempli boni sufficientiam lucebant; sed intus magis ardebant, ac splendebant. 3. Victoriæ internæ, & occultæ, mortificationes passionum, repressiones affectuum inordinatorum, iudicii, voluntatis & amoris proprii debellationes. Communia igitur cum aliis obivit munia & exercitia, sed non more aliis communia, sed singularibus, sublimibus, ardentibus, internis virtutum actibus exornata & animata. Quod Deus S. Mariæ Magdalænæ de Pazzis revelare dignatus est.

Dum enim hæc sancta, (cujus corpus etiamnum Florentiæ, in Ecclesiâ Monialium Carmelitanorum, sub Altari summo, incorruptum asservatur) Anno 1600. 4. Aprilis in raptu Beatum Aloysium conspiceret, tota attonita exclamabat: *O quantam habet gloriam Aloysius, Ignatii Filius! nunquam id credidissem, nisi JESUS meus mihi ostendisset; moxque hujus gloriæ causam adungebat. Habet gloriam tantam ob actus internos, quibus in vita totus deeditus fuit, & quia obediens erat divinis inspirationibus. O quantum amavit in terris!*

terris! ideo fruitur Deo, pleno amore in caelis, & sagitta in cor verbi ab illo directa, nunc in corde ejus requiescunt. O si pretium, vim & praestantiam interiorum virtutum altum probe intelligeremus! Verè externorum cum internis nulla est comparatio. Haecenus illa, ut p. I. vitæ ejus c. 69. recensetur.

O si & nos hunc occultissimum & maximè absconditum thesaurum reperiremus! O si in his internis virtutum actibus, ferventissimis desideriis, atque amoribus, hunc Beatum, imitemur, ad quantam in cælo gloriam eveheremur! Quantas in cælo divitias nobis compararemus!

Quapropter, Charissimi, cum ex gratia vocationis speciali & DEI munere singulari, primum thesaurum absconditum repererimus, est, quòd summas divinæ Bonitati grates referamus, omnique custodiâ thesaurum hunc custodiamus. 2. Latentes alios in hoc uno thesauros magis abscondi-

tos, scilicet virtutes, ut puritatem conscientiae, humilitatem, paupertatem, castitatem & obedientiam, tanquam gazas intimiores & latenciores inquiramus, & exemplo Beati Aloyii obtinere omni studio conitiamur. 3. Eiusdem Scholasticorum Principis exemplo, ad omnino intimos & latentissimos thesauros penetrare allaboremus; ut actus internos, ferventes, heroicis crebrius excitemus; illique opera externa animemus; ita, opera communia non communi & vulgari more, sed Sanctorum eximiorum, & in primis B. Aloyii ritu exercebimus; thesaurosque in cælo promerebimur; quales nec oculus vidit, nec auris audivit, nec cor hominis ullius comprehendit.

* * *

EXHORTATIO I.

PRO FESTO

B. STANISLAI KOSTKÆ,
SOCIETATIS JESU NOVITII.

Probat fontem sanctitatis esse, gratiam vocationis & cooperationem nostram.

T H E M A.

Consummatus in brevi, explevit tempora multa. Sap. 4. 13.

Um complures è Beatorum cœtu, exiguo temporis intervallo, ad magnam eventos sanctimoniam cernimus, adquam alii toto vitæ, quantumvis longævæ, spatio, non pertingunt; meritò in admirationem rapimur. Quis enim non admiretur S. Agnetem tredecennem puellam, virtute jam perfectam, ad martyrii tormentum, velut ad nuptiale convivium, anhelantem? Quis non stupeat ternas S. Sophiæ filias virgines, Fidem, Spem, & Charitatem, charitatè eximiâ illustras, ad martyrii cruciatum, non secus atque ad epulas properantes? Et ne abeamus longiùs, quis non demiretur B. Aloysium Gonzagam, anno ætatis quarto supra vicésimum Societatis initæ

quinto, ad consummata sanctitatis culmen elevatum? B. Jacobum Chifai, annis quidem gravem, sed in Ordine nostro Tironem, & B. Joannem de Goto, undevicesimo ætatis anno, Tirocini Societatis primo, in Japonia, ad martyrii palmam evolantem? Pariratione, quis non obstupefeat B. Stanislaum nostrum, Adolescentem duodeviginti annorum, decem mensium Tironem, ad eum perfectionis verticem conscendere; ad quem alii plurimi, quadraginta aut quinquaginta annorum intercedere, non eluctantur? Quem verò fontem tam acceleratæ, sublimisque perfectionis esse arbitramur? Geminum in ejus vita fontem reperimus; copiosam sc. religiøse vocationis gratiam, & strenuam, B. hujus Adolescentis cooperationem, quem exhortatione præfente elucidabimus, ut pro modulo nostro, charismata meliora æmulemur.

N n

I. Præ-

I.
Fons San-
ctitatis
eximia
vocationis
gratia.

I. Præstantissima & copiosissima vocationis gratia, quâ nonnulli Sanctorum ad vitam religiosam, perfectionemque sublimem accersuntur, fons est omnium bonorum, ac donorum, inde promanantium. Ut rectè observavit R. P. Franciscus Sacchinus vitæ B. Stanislai Author; atque hisce verbis insinuat *Assluentia donorum; que deinceps alia super alia, semper uberius congesta in eum è cælo sunt: quasi fons & semen fuit, efficacissima & uberrima, donata ei à principio, religiosa gratia vocationis.* Gratia hæc teste D. Augustino. 2. de Gen. contra Manich. 4. Fons est paradisi; nimirum: *Divina illustratio interior, à Deo velut paradiso profluit.* Cui jure aptamus, quod S. Bernardus ferm. 1. de Nativ. Christo Domino attribuit; à quo omnis gratia vocationis tanquam fonte, dimanat. Est ergo fons gratiæ vocationis, *Fons misericordiæ ad diluendas culpas, dans aquas remissionis: fons est sapientiæ, ad sitim nostram potandam, dans aquas discretionis. Fons est gratiæ ad irrigandas plantas bonorum operum, dans aquas devotionis: denique fons est amulationis, dans aquas ferventes, ad coquendos cibos affectionum, qua servant igne charitatis.*

An non ejusmodi fons Beato Stanislaio extitit, *efficacissima & uberrima, donata ei à principio religiosa gratia vocationis?* ita sanè: illa enim verè fuit ipsi fons misericordiæ divinæ, largâ in eum venâ scaturiens, & copiosa dona ac charismata profundens: illa fons fuit sapientiæ, rerum spiritualium, ac cælestium, gustum, saporémque tribu-

ens; terrenarum verò nauseam pariens. Illa fons in eo fuit gratiæ, ad omneam Dei & superiorum nutum promptissimum reddens, plurimâque opera bona proficiens. Illa fons fuit amulationis ac zeli omnia vocationis impedimenta fortiter pertrumpens, passiones mortificationis freno cohibens, virtutum cimeliis inhians, omniâque religiose vitæ consentanea ornamenta, pro viribus, conquirere satagens.

Sed videamus in particulari, quâ sapientiâ & ætimatione, quâ æmulatione ac zelo profectus fuerit, gratiam vocationis. Quemadmodum prædictus vitæ Author refert; ex vocationis gratiæ, ejusdemque tenerimâ dilectione, ortum duxit. 1. Ut dies & noctes nihil in mente ejus & ore foret, nisi Deus & Societas Jesu. 2. Ex hac profluxit fervor instandi & perurgendi apud Patres & Pontificis regnum, quo voti tandem compos, in Societatem adlegeretur, adhibendo non preces modò assiduas; sed etiam lacrymas. 3. licet R. P. Laurentio Magio Provinciæ Præsidi staret sententia eum, nisi bonâ à Parentibus impetratâ venâ, nequaquam admittere; Animum tamen ipse minimè despondit; vocationem non deseruit; sed potius ejus desiderium in immensum auxit: atque ut contra Diaboli jactationem, sese firmaret; sacram jecit anchoram, & proposito votum adjunxit, quo se plane Societatem ingressurum spondidit. 4. Postquam collocato à Beatissima Virgine, in ejus lectulo, puero Jesu, sanitati restitutus, & ab eadem, de ineunda Societate discretè monitus fuit, malè amplius

amplius ejus desiderium exerevit; quare Imperatricis Ecclesiasten Viennæ ad-
 it, atque ut consilio & auxilio adesset,
 per Deum rogavit. 5. Cum verò hic
 suaderet, ut vel Augustam ad R. P.
 Canisum, vel Romam ad S. Borgiam
 tunc Societati universæ Præpositum, se
 conferret: mox assumpto pueri rustici
 habitu, literisque ab Ecclesiaste aulico
 obtentis, ad Canisum & Borgiam
 concessit; voto etiam addito; se nullum
 peregrinandi & interim victum emen-
 dicandi finem facturum, quoad in tam
 optatum sibi ordinem penetrandi vel
 simulam inveniret. 6. Ubi ad Cani-
 sum pervenit, is spe nonnullâ osten-
 tatâ, & ut interim videret, num quid
 parentes molirentur, in Convictorum
 ædibus Dilingæ, jubet nobilem hunc
 Adolescentem humilia & servilia tra-
 ctare opera, varièque probatum, Ro-
 mam ad Borgiam destinat: quando
 totum illud iter rursus pedes confecit:
 atque ubi Romam appulit, Anno
 1567. festo SS. Apostolorum Simonis
 & Judæ, tandem in Tironum nume-
 rum est adscriptus. 7. Ut autem the-
 saurum hunc absconditum reperit, tan-
 to labore quæsitum, nunquam satiaba-
 tur gaudens; & quia ex abundantia
 cordis os loquitur; plerique ejus ser-
 mones instituebantur de beneficio vo-
 cationis, nec ferè unquam sine magni-
 ficentia sententiarum, gravitate ver-
 borum, & uberibus lacrymis. O in-
 credibilis vis & energia gratiæ voca-
 tionis! O fons copiosus, misericordiæ,
 Sapientiæ, gratiæ & æmulationis! O
 beneficium ingens! ô vena cœlestium

donorum largissima, omni possibili
 actione gratiarum digna!

Sed nunquid & vos, Charissimi, ob-
 tinuistis à benignissimo Numine grati-
 am vocationis? Nunquid & in vos,
 fons hic miserationum Domini est pro-
 fusus? Quin imo. Accepistis enim sin-
 gularem à Deo vocationis gratiam. et si
 fortasse Beato Stanislao haud parem:
 sed tamen efficacem, sed magnam, sed
 specialem; quâ aurigante, patriam, pa-
 rentes, amicos & omnia reliquistis,
 atque ad hoc Trevirense Tirocinium,
 tanquam ad salutis æternæ asyllum, &
 perfectionis Gymnasium confugistis.
 Omnia hæc fonti gratiæ vocationis de-
 bentur: sed estne fons iste vobis quoque
 fons misericordiæ, fons sapientiæ, gra-
 tiæ & æmulationis? Est, respondetis, sed
 tenuis fortassis non largus, parcus, non
 copiosus. Unde verò istud? Cur flu-
 xit B. Stanislao abundantius, vobis
 parcius? utique ex cooperationis de-
 fectu de quo sequente puncto pluribus.

II. Quò fons altius & copiosus è
 monte per canales descendit ac defluit,
 eò quoque in artificiosis fontibus ele-
 vatur & ascendit sublimius: quò ve-
 na vocationis Divinæ è cœlo emanat
 largius, eò per cooperationem voca-
 ti refunditur in Deum liberalius. Pa-
 tet id in angelico nostro Stanislao, de
 quo P. Sacchinus in vita, postquam re-
 tulisset uberrimam vocationis grati-
 am, ejusque amorem & ælimatio-
 nem; mox subjungit: *Cui ipse egregie re-
 spondit: & cum eidem se gratissimum &
 obsequentissimum præberet; eò re largum
 divina benignitatis flumen in illum resun-
 dabatur;*

II.
 Fons Sim-
 plicitatis
 strenua
 coopera-
 tio gratiæ
 vocatio-
 nis

N n 2

debat;

debat; & egregiè preparatum secundabat: & ipse vicissim, ut fidelis servus, in agro cordis sui, multiplex virtutum incrementum proferebat, quod ad Deum veluti fructus redibat.

B. Stanislaus gratiæ uberrimæ vocationis egregiè respondit; eidem cooperando. Gratißimum & obsequentißimum ei se præbuit; exactißimè eam sequendo, regulas & omnia, quæ exigit, quàm diligentissimè observando; hinc largum divinæ benignitatis oriebatur flumen, hinc multiplex virtutum incrementum; hinc fructus bonorum operum: hinc manabant aquæ remissionis peccatorum, & vita pura ac propè angelica, quæ ad exhomologesin, vix abolitionis materiam adferret: ex hoc fonte scaturiebant aquæ sapientiæ salutaris, aquæ discretionis, amor instituti, rerumque spiritualium & æternarum æstimatio; hinc fluebant aquæ devotionis, pietatis, promptitudinis ad obtemperandum moderatoribus, divinisque inspirationibus prorsus singularis, ita ut nihil, quantumvis parvum, exile ac minutum reputaret, aut contemneret, aut iussa variis interpretationibus ad sensum suum accommodaret; sed simplicitate & fidelitate summâ capeßeret. Ex hoc fonte scaturiebant, aquæ amulationis, zeli, fervoris & charitatis, cum serâ voluntate, & generosa resolutione, omnia ardua vincendi: quod dum reipsa gratiæ divinæ cooperando, præstat, intra paucos menses, in tirocinio Societatis transactos, ad perfectionis culmen est proventus. Hoc nisu & impetu fortunatus ac rapidus cursor per exiguo tempore, longissimum

virtutis spatium emensus, destinatum apprehendit bravium, mente ab ingressu Societatis decimo: verè Consummatus in brevi explevit tempora multa. Sap. 4.

Cur verò nos, obsecro, Charissimi tam tardè ac serò ad perfectionem pertingimus? & non dico, intra decenos menses, sed intra decos, vicenos, aut tricenos annos, non eò, quò ipse tam citò, eluctamur ac pervenimus? Non deest nobis vocationis gratia, ut diximus; sed deest tam magna vocationis æstimatio; deest tam ardens eiusdem amor, & ex eo nasci solitus fervor intensus, & serâ efficaciæque voluntas, omnia implendi, quæ vocatio requirit, omnia impedimenta perumpendi, omnia media perfectionis adhibendi; qualis in B. Stanislao eluxit: hinc tardo ac testudineo gradu procedimus, hinc adeò segniter, perfectionis negotium aggredimur. Exempli gratiâ, unum adduco præstans perfectionis adminiculum, examen particulare, quo si strenuè uteremur, citò longum perfectionis iter absolveremus: verum, quia ignaviâ laboramus, & serâ deficiit voluntas, in imperfectionibus hæremus: intra dies quatuordecim, cum divinâ gratiâ obtinere possemus exactam oculorum custodiam, sed vix intra tres menses assequimur; intra ostenduum, si efficaciter vellemus, valeremus acquirere virtutem silentiæ, sed vix intra complures menses adipiscimur; idemque est in aliis virtutibus: quia deest generosa mens, deest fervor, deest efficacia, & serâ voluntas, vocationi divinæ cooperandi. & nos eidem quàm gratißimos & obsequentißimos exhibendi.

Quoties

Quoties diximus, ad religionem aspirantes, cum Apostolo: *Domine quid me vis facere?* Et hodieum dicimus; sed verba sunt, absque re, inefficacia: vocatio enim ostendit, quid factio opus sit; & non facinus.

Alio spiritu, alio fervore, aliâ resolutione, & resignatione Doctor Gentium eadem verba pronuntiavit: *Domine quid me vis facere?* Ideoque tam citò perfectionis culmen conscendit, atque ad Apostolici muneris dignitatem & sanctitatem pertigit. Mittebat Dominus Actorum c. 9. Ananiam ad Saulum dicens: *Quare in domo Jude Saulum nomine, Tarfensem.* Admirans Ananias, ejusmodi imperium, illico reponit: *Domine audivi à multis de viro hoc, quanta mala fecerit Sanctis tuis in Jerusalem.* Sed respondet Dominus: *Vade quoniam vas electionis est mihi iste:* Ad solum Sauli nomen expalluit Ananias; & dixit: Tantundem est mittere me ad Saulum, quantum ad sylvam amandare, ut à tygride devorer, aut dilacerer à leone. Nonne jam gladios strinxit? Nonne patientes, ad omnes fideles comprehendendos, vinciendos & trucidandos obtinuit? Sed sedavit Dominus Ananiam timorem, dicens: *Vade; noli timere;* nam Saulus non est amplius ille qui fuit. Quomodo? reingerit Ananias, nonne ante triduum persecutor erat? Omnino; at jam triduum est, quod sit sanctus. Non est qui erat, plenus minarum & cædis: Sed *Vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram Gentibus, & Regibus & Filiis Israël.* Est, non ait, erit, mihi: quia extra cælum non habeo in terris quenquam, in quo plus confidam,

quàm in Saulo. Piscatum exerceat Petrus: *Venite post me faciam vos piscatores hominum.* Matth. 4. 19. Sed Saulus pro amplificatione nominis mei, terras barbarorum peragrabit, Tirannis obviam ibit, & nomen meum atque Evangelium, ad Gentes & Reges deportabit.

Quàm stupenda res est ista? Quàm admiranda metamorphosis? Saulus persecutor Ecclesiæ, & juratus Christi inimicus, triduo evadit Apostolus & Sanctus; & vas electionis: nec tamen vel regulam habuit, à qua dirigeretur, nec Instructorem à quo doceretur, nec methodum seu normam vivendi, quâ ad sanctitatem duceretur. Et Religiosi complures, omnibus ejusmodi mediis probe instructi, non solum post tres dies, aut post decem menses, sed post decem annos & plures, ad perfectionem non provehuntur, sed in eodem manent, & utinam non quandoque imperfectiores quàm fuerant in principio! Causam jam insinuavimus: deest fervor, deest impetus spiritus, deest seria & efficax voluntas, deest strenua cooperatio; quæ in B. Stanislao, quæ in Saulo emicuit: *Domine quid me vis facere?* Indica mihi duntaxat; & nihil tam erit arduum, quod amore tui, non sim aggressus: quemadmodum & confestim aggressus est: nam totus mutatus in alium; quia totum se ipso se spoliavit, à charis suis se separavit, & precibus vacavit: *Ecce enim orat.* Act. 9. Antea spirabat minas, nunc spirat & suspirat ad Deum: jejunium sibi severum indixit: *Et erat tribus diebus, non manducans, neque bibens.* l. c. Non curans amplius corpus suum. Libenter cecitatem suam toleravit: *Et erat tribus diebus*

non videns. Cinerem in ore, lacrymas in oculis gerens, genibus in terram curvatis, cor in caelo defigens; atque ut verbo absolvam, Urna illa veneno plena, mutata est in phialam incensi, persecutor in Apostolum, Saulus in Paulum, vas reprobationis, in vas electionis; & hoc non nisi triduo. O mutatio dexteræ excelsi! O mira vocationis gratia & vis, cum cooperatione strenua conjuncta! *Non ego, (solus) sed gratia Dei mecum; & ego cum Dei gratia.*

Et Societas nostra non poterit, quod Damasci potuit domus Judæ? Omnino: nam Ignatius non erat Apostolus, non erat purissimus, non erat sanctus, dum Manresanum antrum subiret; miles erat, & inter milites, insolens, & inter iniolentes superbus, aliisque vitiis irretitus, sed brevi temporis intervallo, sanctimoniam fuit adeptus. Stanislaus paucis mensibus, in Societate, ingentia sanctitatis incrementa fecit: totum est in hoc, ut efficaciter velis, ut gratiæ vocationis coopereris; ut seridè & veraciter cum Saulo dicas: *Domine quid me vis facere?* Ut reipsa cum B. Stanislao vocationis gratiæ, te gratissimum & obsequentissimum, quod neglectum hactenus, præbeas: & quidquid, etiam minutissimum, quod vocatio aut regula requirit; exequaris.

Quapropter, Charissimi, si ad sublimem perfectionis Evangelicæ, ad quam

vocati sumus, culmen ascendere desideremus B. Stanislao Novitium, æque ac nos sumus, pro modulo nostro amulemur. Accepimus cum ipso efficacem, uberemque vocationis gratiamque, ut ostendimus, largissimus fons est, misericordiæ, sapientiæ, gratiæ & charitatis: quam si amemus intensè, si æstimemus summè; tanquam fons Paradisi copiosus, aquas remissionis peccatorum, aquas devotionis, discretionis & fervoris in nos largiter effundet: quem admodum in B. Stanislao conspeximus. Sed omnino necessarium est, ut ejusdem exemplo, vocationis gratiæ animosè respondeamus, eidem nos gratissimos & obsequentissimos præbeamus, nihil minutum reputemus, nihil, quantumvis parvum, spernamus, sed seriam, firmam, constantem, & invictam voluntatem afferamus, præstandi generosè omnia, quæ vocatio nostra, & Institutum ratio postulat. Dicamus igitur cum Apostolo; *Domine quid me vis facere?* Et simul manum applicemus, ac cum eodem Apostolo, cum S. Ignatio, B. Stanislao, & sexcentis aliis, generosissimis Societatis nostræ Athletis, opus perfectionis aggrediamur: hæc viâ, cum eisdem, per singularem vocationis gratiam, strenuamque cooperationem nostram, ad perfectionis culmen eluctabimur.

EXHORTATIO II.
AD NOVITIOS PRO FESTO
B. STANISLAI KOSTKÆ.
SOCIETATIS JESU NOVITII.

Suadet amorem Dei, Christi Eucharistici, & Beatissimæ Virginis, exemplo hujus Beati.

T H E M A.

Et ego tres sagittas mittam & jaciā, quasi exercens me ad signum. 1. Reg. 20. 20.

Mnes, quotquot in Orbe univerto ab Adamo descendimus mortales, jaculatores sumus & sagittarii; à Deo arcu, pharetra, & sagittis instructi; ac centro præfixo ad jaculandum dispositi. Arcus & pharetra nostra sunt, cor & voluntas. sagitta affectus, centrum & scopus Deus O. M. qui cum magnus sit & immensus; haud difficulter tangitur: & tamen, quot, pro dolor! mortales à nobilissimo hoc scopo aberrant! primò enim deviant Infideles omnes, qui cum scopum suum ignorent, Deum non videant, aut cognoscant, quid mirum est, si toto cælo aberrant? Deinde aberrant Hæretici, quorum oculi & cor cum hæreseos labentuantur, & veræ fidei lumine destituantur, consequens est, ut neclinceras, fidei, spei & charitatis sagittas emittant, & cacutientes scopum non attingant. Tertio, pravi Christiani & Catholici frigidi, sceleribusque irretiti, non Creatorem, sed creaturas, sed se ipsos & ventrem pro scopo sibi præfixerunt, inimici Crucis Christi, quorum finis interitus, ac proinde longissimè à meta aberrant. Quarto, Religiosi tepidi, qui non Deum, Dei que gloriam, sed gloriam vanam, scientiam inflantem, dignitatem, honorem, prælationem pro centro sibi statuunt; ó quàm procul à scopo defleunt! Non sic Beatus noster Stanislaus; qui pharetram sagittis electis refertissimam habuit. & felicissimè scopum semper attigit: & licet varias,

varias, & quàm plurimas ejaculatus sit sagittas, ternas tamen nobiliores & præstantiores emisit: scilicet sagittam amoris & charitatis in Deum, deinde in Christum Eucharisticum, ac denique in Beatissimam Virginem. Quas sagittas exhortatione præsentè declarabimus, ut Novitii, hoc Novitiorum speculum pro modulo nostro immitetur.

I.
Sagitta
amoris
Dei.

I. S. Dorotheus Doctrinâ 6. Dominum Deum, mundi & amoris nostri centrum rectè nuncupat; ad quem è cordis nostri pharetha, aureæ dilectionis sagittæ, id est ferventes amoris affectus indefinenter ejaculandi sunt. Novit præclare hanc sagittandi artem B. Stanislaus, quot enim ille in Deum centum suum charitatis tela ardentia evibravit? Refert P. Franciscus Sacchinus Societatis nostræ Theologus Author vitæ ejus: *Tanto eum amore in Deum ferri solitum, ut calor in ipsum corpus redundaret. Certum est, inquit, ipsum ex animi redundantia; ita amoris divini incendio incallescere, ita exarsuare solitum corpus, ut pectori ad refrigerandum cor, imbutos frigida panniculos necesse esset apponere.*

Verùm unde obsecro, hi æstus? Unde ardentes hæ affectuum sagittæ ortum duxere? Non aliunde, quàm ex illuminatione mentis & clariore Numinis Supremi cognitione, quam Divina Bonitas, puris mentibus impertiri consuevit: Nam, *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.* Matth. 5. 8. Assidue enim orationi, meditationi & contemplationi intentus erat, absque animi evagationibus: *Quo enim evaga-*

retur, inquit Sacchinus qui jam se totum ac penitus in Oceanum immensum divinitatis immererat, unde quo se cunque verteret, nunquam emergeret?

Hæc ratione immersus, cognoscebat & stupebat, non solum Deum tanquam inexhaustum omnium bonorum & beneficiorum fontem, quæ ex illo tanquam rivuli liberalissimè emanant; verùm etiam Deum videbat & intuebatur tanquam summum, infinitum & unicum bonum, in quo omnia bona, omnia attributa, omnes perfectiones possibiles & imaginabiles, eminentissimè continentur; ita ut neque unica illi queat deesse, ac proinde dignissimum esse, qui amore summo, omni & unico à nobis diligatur, absque ulla cordis ad alios amores divissione, qui ad ipsum non ordinentur.

Quod si & nos, Charissimi, cupimus ardentes in Deum sagittas amoris ejaculari; studeamus primo in oratione & meditatione Deum probè cognoscere, & infinitam ac summam ejus beneficentiam; infinitam & summam ejus potentiam, infinitam & summam ejus sapientiam, pulchritudinem, amabilitatem, bonitatem ac sanctitatem ponderare. Duplici autem via, Deum concipere & cognoscere valeamus, ut docet Sanctus Dionysius Areopagita c. 1. de divin. nomin. & c. 3. de myst. Theol. 1. Per affirmaciones, quibus omnes perfectiones ei tribuimus. 2. Per negaciones, quibus omnes perfectiones ut à mente creata, absque lumine gloriæ, concipiuntur, de eo negamus. Priori modo concipimus Deum esse spiritum sublimissimum, optimum, maximum,

sempiternum, benignissimum, sapientissimum, potentissimum, sanctissimum, iustissimum, misericordissimum, pulcherrimum, rebus omnibus intime præsentem, omnia interius creantem, formantem, conservantem, gubernantem, & ad suam gloriam dirigentem, tanquam primum principium, & ultimum finem rerum omnium.

Posteriori modo, Deus concipitur esse Spiritus infinitus, immensus, sempiternus, infinitus supra omnem excellentiam & magnitudinem à mente creata conceptibilem elevatus, supra omnem substantiam, supra omnem potentiam, sapientiam & bonitatem, supra omnem intellectum, lucem, beatitudinem & gloriam. Adeo ut ipse nihil horum proprie sit, nulli horum sit similis, sed infinitè sublimior & præstantior.

Atque ubi hæc ratione summum hoc Bonum cognoverimus, arcum & sagittas depromamus; & in affectus cum B. Stanislao, amoris ferventes erumpamus. Deum nostrum ex toto corde, ex tota anima, ex tota mente, & ex omnibus viribus diligamus. O summum & infinitum bonum, quid multum est, si te super omnia diligamus; cum tu sis infinitè elevatus super omnia? Et quid magnum est, si tibi reddamus totum summum & unicum amorem nostrum, si liquidem hoc totum est exiguum, comparatione ejus amoris, quem tota tua bonitas summa & unica meretur.

II. Altera sagitta, quam B. Stanislauus ex phætretra cordis sui deprompsit,

& evibravit, fuit sagitta amoris erga Christum Eucharisticum; erga quem à puero, tenerimo affectu ferebatur; & veluti in centrum suavissima pietatis, devotionis & charitatis sagitta emittebat. Solent militiæ Tirones, (quantum & jaculandi optime periti) vel relaxationis animi, vel præmii gratiâ, pro dexteritate in tangendis objectis, acquirenda, scopum aliquem, quem centrum simul appellant, præfigere, scilicet in medio fuscæ tabulæ, centrum album, hostiæ non ab simile; huc omne studium conatimque impendunt, ut tangant. Christus Dominus noster, sapientia & bonitas infinita in mysterio Eucharistico, sub figura metæ se nobis proposuit; neque enim gratis dixit per Prophetam: *Posuit me tanquam signum ad sagittam.* Thren. 5. Posuit eum Dominus tanquam signum & scopum, ut saluberrimis illum affectuum telis petamus. In Calvariæ vertice propositus nobis fuit in figura doloris, *in signum cui contradicetur* (ex Vaticinio S. Simeonis) tanquam signum ad clavos & lanceam; id est, scissus, laceratus, punctus, contumeliosus & injuriis appetitus fuit: at in hoc amabili Sacramento, positus est etiam quidem *tanquam signum, sed ad sagittam*, nimirum amoris.

Ad hoc signum sagittam dilectionis vibrabat B. Stanislauus: illuc collimabant, devotionis, desiderii & voti ejus affectus; memorabile est, quod de illo refert P. Sacchini in vita p. 24. Mense Decembri, paucis ante morbum diebus in Barbaræ Sanctæ vita, quam solennia ejus celebraturus, legebat;

O o scriptum

Christi
Eucharis-
tici.

scriptum forte repererat, qui sese ei Virgini commendarent, eam non passuram, ut sine supremis divinatorum mysteriorum praesidiis e vita concederent. Quo loco haud paulò magis, quàm si thesaurum invenisset amplissimum, lætus, tanti beneficii, ut se quoque Patrona sua, facere participem vellet, precibus, Sacramentisque poenitentiae atque Eucharistiae ad eam rem susceptis, instituerat. Hoc igitur in praesentia secum studiosè reputans, caelesti plenus fiducia, in tanta sua necessitate ac solitudine, ut memor sui sit, benignissimam Martyrem rogat; venisse illud tempus, quo præcipue ejus ope indigeret. Ecce autem (singulare donum, paucisque concessum) nocte intempellâ, ipsa apparet S. Barbara, duòque Angeli in claro lumine, sacrosanctam afferentes hostiam, qui cum ad lectulum accessissent famelici agri, reverenter ei porrexerunt: atque ipse summâ primò animi demissione veneratus, pari deinde cum gaudio Deum cordis sui, parentem & arbitrum vitae, salutisque suae suscepit. Hactenus Sacchinus. Quas verò fidei, spei, charitatis, devotionis, adorationis, gratiarum actionis, laudis ac benedictionis sagittas in obtentum voti sui scopum ejaculatus fuerit, quis verbis expresserit? Eadem depromptit, dum postmodum supremum viaticum, renidenti ad stuporem ore, & animi læticia gestientis exultatione obtinuit: Eadem repetiit cum S. Sacramentum piè invisens, precibus suis Confodali, tristitiae nebulas discussit: ut vita ejus perhibet.

In hisce denuo Beatum Adolescen-

tem imitemur: positus est quòque nobis in Eucharistia Christus Dominus, tanquam signum ad sagittam: Quare quisvis nostrum cum Jonatha dicat 1. Reg. 20. 20. *Et ego tres sagittas mittam contra eum; & jactam quasi exiens me ad signum.* Quas tres? Fidei, Spei, Charitatis: *Ecce sagitta intra te sunt:* Eoque variae, quas in eum, vel dum in tabernaculo latentem visitas, vel dum in Synaxi sacra recipis, ejaculari poteris; liturge igitur arcum, sagittas deprome & vibra, jam religionis & devotionis, jam adorationis & cultus, jam petitionis & obsecrationis, jam querelæ coram illo expositæ, & propositæ, jam resignationis & patientiæ; sed ut plurimum tribus Jonathæ sagittis utere, tribus inquam actibus Theologicis, Fide, Spe & Charitate; nullæ enim magis acceptæ, nullæ magis ad cor Dei penetrant. Atque ita, à nostri amantissimo Redemptore, animæ majorem puritatem, virtutum robur, charitatis & omnigenæ perfectionis incrementum reportabimus.

III. Tertia Beati Stanislai sagitta fuit, charitatis tenerrimæ erga Beatissimam Virginem Deiparam, quæ ab ipso in eam dirigebatur tæquam in scopum, non ultimum, sed intermedium, ut eo mediante geminos priores scopos attingeret facilis. Erat autem affectus & charitas ejus omnino filialis, tanquam Filii erga matrem caelestem. B. Stanislai, scribit Sacchinus, invita, Filii amorem usque adeo erga B. Virginem induerat, ut eam in omni sermone Matrem appellare consueverit, idque tanto cum sensu & ingenuitate ut

audien-

audientibus partem suæ suavitatis aspergeret: cumque frequentissime de ea loqueretur, nova semper & magnificentissima nomina excogitabat, & gradus altissimos, in quibus eam collocabat: identidem in manibus ejus videre erat aut corona precatoria, & pius libellus, precationes vel laudes parentis sanctissimæ continens; quibus satiari haud posse videbatur.

Tenerrimo huic filiali amori, vicissim Beatissima Virgo amore materno respondit; & singularibus beneficiis eum affecit: dum ægrotanti apparuit ac se videndam exhibuit: Christum Filium suum in lecto ejus collocavit; sanitatem ei restituit, atque ut Societatem JESU ingrederetur, diserte monuit.

Discamus, Charissimi, hujus Beati Adolescentis exemplo sagittas filialis amoris in amantissimum Deiparæ corejaculari; discamus filiali, tenerimoque eam amore complecti: ipsa est non solum Mater JESU dilectissimi Fratris nostri; verum etiam Mater nostra dulcissima; nam & nobis in Joanne Apostolo dictum est: *Ecco Mater tua*. Mater misericordiæ, Mater pulchræ dilectionis, Mater viventium, Mater totius generis humani. Nam ut ait Sanctus Antoninus p. 4. tit. 13. c. 20. *Sicut Christus nos genuit verbo veritatis, ad esse gratia spirituale, in cruce patiendo; ita Beata Virgo nos genuit & peperit, in maximis doloribus, filio compatiendo*. Sicut pia mater abscondit filium sub pallio, quando pater vult eum verberare; ita B. Virgo confugientes ad se, Chri-

sti justitiam formidantes, abscondit, defendit ac protegit: ut ait Richardus L. 12. de laud. Virg. *Sicut Mater generis nostri, ut docet Sanctus Augustinus serm. de Nativ. B. V. panem intulit mundo; ita Genitrix Domini nostri salutem attulit mundo: & sicut auxilium peccati Evæ; ita auxilium meriti Mariæ. Evæ occidendo obsuit, Mariæ vivificando profuit; illa percussit, ista sanavit.*

Quidni igitur, tam benignam Matrem, filiali amore complectamur, crebroque sagittas orationis, precumque jaculatoriarum ex amore profectas ad eam ceu metam dirigamus; eandem omni cultu, devotione & veneratione prosequamur; sic illa vicissim se Matrem erga nos monstrabit: nos tanquam filios Dei adoptivos fovebit, suis precibus ac meritis in hac adoptione seu gratia divina conservabit, & hereditatem cælestem, tanquam Mater optima, nobis relinquet.

Quæ cum ita sint, Dilectissimi, quod si cum innumeris à centro, seu scopo nobis præfixo aberrare nolimus; instat Jonathæ, cum Beato Stanislao ternas aureas amoris sagittas ejaculemur, & quidem 1. Sagittam charitatis in Deum; atque ut ea ex arcu cordis non remisso, sed intenso procedat, sæpe Dei magnalia, attributa ac perfectiones animo volvamus, sæpe infinitam ac summam ejus potentiam, sapientiam, bonitatem, pulchritudinem, beneficentiam, sanctitatem, &c. in meditationibus & considerationibus nostris perpendamus; ita velut ex luce calor, ex cognitione amor,

ex amore ignis, ex igne scintilla & flamma, igneque sagitta dilectionis, in Deum, velut centrum nostrum ascendent. 2. Cum B. Stanislao sagittam auream amoris in Christum Eucharisticum, tanquam in scopum candidum evibremus, sive sacram synaxin frequentemus, sive ab ea redeamus, sive interdiu Dominum Deum nostrum in Sacramento absconditum pie invisamus: & jam sagittam adorationis, jam petitionis, jam salutationis, jam laudis & benedictionis, sed potissimum fidei, spei

& charitatis tela jiciamus, & in omni adversitate, remedium, in omni defectu, auxilium, & in triplici perfectionis via progressum impetramus. 3. Sagittam cum B. Stanislao amoris, erga Beatissimam Virginem, mittamus, atque ita ipsa mediante, duplicem priorem scopum facilius attingemus: diligamus eam ceu Filii Matrem; quod si fecerimus, illa adoptione, dilectione, protectione, & hereditatis donatione, veram se nobis matrem luculenter demonstrabit.

EXHORTATIO I.

PRO FESTO BB. TRIUM MARTYR. JAPONIÆ.

PAULI, JOANNIS, ET JACOBI.

De præstantia Martyrii cruenti.

T H E M A.

Ab sit mihi gloriari, nisi in Cruce Domini nostri Jesu Christi.
Ad Gal. 6.

Ecclésiæ Christianæ nihil tantum gloria & incrementi attulit, quam Persecutorum, Tyrannorumque immanitas, ac perpetua insectatio, quæ seipsam auctior fortiorque evasit, sic ut meritò, sanguis Martyrum, crederetur semen Christianorum. In eandem sortem & gloriam admissa est minima JESU Societas; quæ ne vanâ solum ostentatione JESU nomen circumferret, facta est non solum Nominis, sed etiam Crucis ac Passionis JESU Societas.

cietas. Frustra enim glorioso insigni-
retur nomine, nisi & omine gauderet,
& iisdem cum Salvatore insignibus in-
dueretur. Absit enim à Socio JESU
gloriarī nisi in cruce Domini nostri. JESU
Christi. Ad Gal. 6. Cum quo in labori-
bus plurimis, in carceribus abundantius,
in plagis supra modum, in mortibus, in-
veniri debet frequenter 2. Corinth. 11.
Non est scilicet servus major Domino suo.
Joan. 15. Si me persecuti sunt & vos
persequuntur. L. c.

Hujus gloriæ & felicitatis parti-
cipes evasere, Tres è Societate JESU
Japoniæ Martyres, quibus solis ex
omnibus suis Martyribus, ex autho-
ritate Romanæ Ecclesiæ trifagium ha-
ctenus accinere Societas potest, dice-
reque Sanctus Paulus, Sanctus Joannes,
Sanctus Jacobus: primi è Japonia,
Martyrii palma donati: quam maxi-
mo in precio habuerunt; omnibusque
mundi thesauris prætulērunt. Cùm
verò Beatus Paulus noster comprehen-
sus, vinctus & in carcerem conjectus,
(ut in vita legitur apud Tanmerum pag.
261.) quâ prætabat, dicendi facul-
tate ad custodes suos, aliosque Ethni-
eos incarceratos prolixam habuerit
orationem de fidei Mysteriis, de Do-
mini cruciatibus, ac de Martyrii ex-
cellentia, admirantibus qui aderant,
dicentis incredibilem ardorem, ro-
bustamque charitatem, quorum duo-
bus carcere detentis eam veritatis lu-
cem affudit, ut pollicerentur, simul ac
vinculis expediti forent, Baptismum
se suscepturos. Et nos, ejus exemplo
& imitatione in præsentī exhortatio-

ne, de excellentia Martyrii cruenti
tractabimus, ut ejusdem desiderio in-
flammemur.

I. Mibi autem absit gloriari, nisi in cruce
Domini nostri JESU Christi. Ad Gal.
6. 14. In sola cruce gloriatur Apostolus
Paulus. Poterat, (ait S. Augustinus
serm. 20. de verbis Apostoli) Aposto-
lus gloriari in Sapientia Christi; & verum
diceret; sed dixit in cruce. Ubi mundi Phi-
losophus erubuit, ibi Apostolus thesaurum
reperit, ut qui gloriatur, in Domino glori-
tur. Quo Domino? Christo Crucifixo; ubi
humilitas, ibi majestas; ubi infirmitas,
ibi potestas; ubi mors, ibi vita: Si vis
ad illam venire, noli ista contemnere, no-
li erubescere, ideo in fronte, tanquam in
sede pudoris signum crucis accepisti. Ha-
ctenus Augustinus.

Parimodo, alii Apostoli, primi
Christiani, & Sancti Martyres in cruce
gloriam suam collocarunt, & in
ea thesaurum maximum repositum ha-
buerunt: ideòque ad illam tanto ardo-
re anhelabant & suspirabant. San-
ctus Andreas Apostolus, in locum Mar-
tyrii adductus (ut de eo testati sunt
Presbyteri & Diaconi Achaïæ, & in
horis legimus) cùm crucem vidisset à
longè, exclamare cepit: O bona cruce,
qua decorem ex membris Domini suscepisti,
diu desiderata, sollicitè amata, sine inter-
missione quaesita, & aliquando cupienti
animo preparata, accipe me ab hominibus
& redde me Magistro meo; ut per te me
recipiat, qui per te me redemit: itaque
cruci affixus est. Pari affectu in marty-
rium ferebatur S. Ignatius Martyr, ut
de eo perhibet Sanctus Hieronymus in

I.
Desideri-
um Mar-
tyrii in
Sanctis.

Lib. de Scrip'toribus Ecclesiasticis ; ni-
mirum exclamasse illum : *Utinam fruar*
bestiis, quae mihi sunt preparata, quas &
oro mihi veloces esse ad interitum, & ad
supplicium, & allici ad comedendum, ne,
sicut & aliorum Martyrum, non audeant
corpus attingere. Quod si venire noluerint,
ego vin faciam, ego me ardebo, ut devorer.
Ignoscite filioli, quid mihi profit, ego scio.
Magnum utique hi similisque viri San-
cti in cruce & Martyrio thesaurum re-
conditum esse agnoverint.

Quemadmodum in primæ Eccle-
siæ Athletis singularis eluxit Martyrii
cupido, ita nec defuit recentioribus
Japoniæ Martyribus, ardens sangui-
nis pro Christo fundendi desiderium :
nam ut recenset Tannerus pag. 261.
Simul atque ad carcerem reiecti sunt,
Paulus Miki noster, Franciscanos Pa-
tres ardè reverentèrque complexus,
illis impensè gratias egit, quorum
sub umbra, tam grandis, tam diu de-
siderati à Deo beneficii compos evade-
ret. Satellites aurigæque qui aderant
spectaculo, attoniti : *Quid hoc est ho-*
minum, aiebant prorsus insuetum atque
mirabile, in suis malis atque opprobriis,
juxta ac secunda in rebus exultantium ?
Postmodum rursum Paulus noster vir
33. annorum, quorum undecim puer
domi, undecim in Societatis institutio-
ne, reliquos undecim in ipsa Societa-
terransegit, jam in cruce pendens,
ex ea velut è cathedra ad suos populares
convertit sermonem : Japonia inquit
mihi Patria est, Societatem JESU
jam olim complexus, en agor in cru-
cem idcirco, quia Christi doctrinam

evulgavi. O factum bene ! Deo meo
gratias ago ob hoc beneficium ; necia
authoribus perlibenter condono, & in
vitam divinæ gratiæ per salutarem Ba-
ptismum exopto. Alter è Societate
Martyr Joannes de Goto undeviginti
annos natus, qui Catechistam templi
nostri præclarè diu egit : potuisset ille
facile se tempestati subducere, sed ma-
luit fortunam Societatis, quam habe-
bat in votis jam pridem, præsertim tam
pulchram experiri. Quo die ad pri-
mum supplicium, contumeliàmque in
propatulo subeundam Ozacà discessit,
flexis humi genibus, Deo gratias pro
beneficio habuit. Inde quàm lato,
quàm hilari ore atque animo scenam
feralem peregerit, permirum est : vo-
tis Societatis, Patris Vice-Provinctialis
concessu, coram P. Francisco Palo
nuncupatis, tanquam novo quodam
imbutus spiritu, ad crucem alacrer ad-
spiravit. Eam ut conspexit, pronus
salutavit, ac pronuntiatis solipitali-
bus JESU & MARIÆ nominibus
gemina transfixus lanceâ, ad destina-
tam in caelo gloriam coronatus absces-
sit. Tertius è Societate Martyr Jaco-
bus Kisai, Domi nostræ diu Janitorem
egit, & rem familiarem curavit. O-
zacæ Domo custodis circumseptâ, suo
in tabulas relato nomine, Societatem
quodque ipse à P. Organtino postulat
& obrinuit. Educendus Meacum, Deo
pro beneficio publicæ contumeliæ de-
genibus gratias egit, cruciatus autem
illatos & opprobria, exceptit animo
non solum æquo, sed hilari & fe-
livo. Demum acceptis hastâ vulne-
ribus,

ribus, pronuntians sacra JESU & MARIAE nomina victor in celum, palmā insignis immigravit, sexagenario major. O generosos Athletarum Christianorum animos! O gratiam singularem, tam mirificè pugiles Christi roborantem & animantem! O fidem magnam! O charitatem ardentem, de omnibus suppliciis & morte ipsā gloriosè triumphantem! Sed quid perspexere Heroës isti in Martyrio, quod lucrum, quem thesaurum, quam gratiam gloriāve, à quibus tanto ardore succenderentur?

11. *Mibi autem absit gloriari nisi in cruce Domini nostri JESU Christi. l. c.* Sed turnam? Quia summa omnium gratiarum, quæ in hac vita homini ab infinita Dei liberalitate concedi potest, est gratia Martyrii, qua quis vitam & sanguinem pro JESU Christo Domino nostro profundit. Probant hoc tanquam certissimum divina oracula, testantur sacrarum literarum monumenta; comprobant SS. Patrum volumina. Et quidem inter hoc Sanctus Augustinus assorere haud dubitavit: *Nihil pretiosius quam mori pro Christo. Gratia hæc excedit gratias Apostolorum, Doctorum & Evangelistarum*, ut ait D. Chrysostomus: *Illustrius est pati pro Christo, quam sive Apostolum, sive Evangelistam esse. Non est inferior hæc dignitas & excellentia, ipsā Beatorum in caelis gloriā, resumit idem Augustinus: Unde dilatio gloriæ in Enoch & Elia compensabitur tolerando Martyrium. Imò ex mente S. Chrysostomi, gloriā illam quodammodo superate videtur: Potius mihi est, inquit, malè affici pro Chri-*

sto, quam honorari pro Christo: non ideo bonum est pro Christo ligari, quod inde regnum caelorum accipitur; sed ideo bonum, quod pro Christo fiat: non ideo beata predictio vincula, quod in caelum destinant ligatum; sed quod pro Cæli Domino ferantur.

Quoniam verò ex fonte, tantam hujus actūs excellentiam desumemus; aut quamnam illius præstantiæ ac nobilitatis causam esse arbitramur? Doctor Angelicus 2. 2. q. 1. a. 3. perspicuam allegat rationem: *Quoniam est actus maxima perfectionis: Cur autem? quia est maxime charitatis.* Secundum illud S. Evangelistæ Joan. 15. *Majorem dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis.* Quæ enim major potest esse dilectio, quam pro Christo, propriam contemnere vitam, omnibus mundi rebus longè præstantiorem; quamque maximo amore complectitur: & eligere mortem violentam, & probrosam; quam odio maximo profequitur? Atque id ipsum basis est ac fundamentum, cui innititur admirandum Martyrii privilegium, quod ex opere operato, ut Theologi loquuntur, totam peccati culpam pœnāque remittat, non secus, atque Baptismus. Siquidem ea est nobilitas & eminentia illius actūs, quo quis pro Christo vitam & sanguinem fundit, ut in virtute illius, præter omne meritum personæ operantis, (tamen in statu peccati sit constituta, modo tamen ad illud affectum non habeat) in ipso actu passionis, in ipsa morte, in fieri, ut loquuntur Theologi, non in facto esse, DEUS ipsi conferat gratiam, charitatem, & remissionem totius pœnæ æternæ & tempo-

11.
Prima
Causa de-
siderii,
præstan-
tia Mar-
tyrii.

temporalis. D. Thomas in 4. c. 4. q. 3. a. 3. O stupendum privilegium! o gratia aliis longè anteponenda! Ratio autem hujus insignis privilegii, ait S. Augustinus de civit. c. 7. est promissio Christi; qui dixit: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto, dixit etiam: Qui confitebitur me coram hominibus; confitebor & ego eum; & declarabo eum heredem gloriæ meæ.* Nam si Baptismus hanc virtutem continet, eò quoddam quædam, Christi mortis & passionis sit repræsentatio, multò magis ejusmodi vim habebit martyrium; cum repræsentatio Baptismi sit solum mystica & sacramentalis; martyrii verò realis.

O si ad summam hanc gratiam nos disponere possemus; ut ea digni redderemur! o si pro Christo, nostri causâ mortuo, vitam nostram immolare liceret! quò veluti renati sanguinis Baptismo omni culpa & pœna liberati, ex mundi hujus exilio in patriam cœlestem evolaremus, martyrii corona æternum coronandi!

III.
Secunda
causa de
siderii
præroga-
tiva
Martyrii.

III. *Mibi absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi.* Actus martyrii, quo quis corporalibus suis passionibus testimonium perhibet veritati, non cuiuscunque, sed quæ secundum pietatem est, quæ per Christum nobis innotuit; adeoque evadit martyr Christi, id est testis Christi: præter antedictum privilegium; plures alias prærogativas complectitur; quas enumerat D. Thomas. 2. 2. q. 124. a. 4. & c.

1. Martyrii prærogativa est donum vivæ cujusdam fidei, per quam, visibilia omnia, præ invisibilibus, Martyrii contemnenda proponuntur: ut dicitur

Hebr. 11. *Sancti, per fidem victoræ regna, operati sunt justitiam, adepti sunt repromissiones.* Ad Martyrium enim pertinet, ut ait S. Thomas l. c. ut homo testificetur fidem, scilicet opere ostendens se omnia præsentia contemnere, ut ad futura & invisibilia bona perveniat.

2. Martyrii prærogativa est, donum fortitudinis insignis, quâ animus martyris confirmatur in bono virtutis, fidei & justitiæ, dum eam non deserit propter imminencia pericula mortis, quæ à persecutoribus imminet. Unde S. Cyprianus l. 2. epist. 6. ad martyres, scribit: *Vidit admirans presentium multitudine caeleste certamen; & in prælio stetit, servus Christi voce liberâ, mente incorruptâ, virtute divinâ: ac propterea de martyribus legit: fortes facti sunt in bello.* Ita d. Tho. l. c.

3. Martyrii prærogativa, est donum sublimis obedientiæ & patientiæ, dum ita obedit præcepto Divino, ut mortem subire malit, quam Dei legem prævaricari: patientiam vero exercet, sustinendo gravissima tormenta, opprobria & mortem pro Christo: *Lapidati sunt, secti sunt; in occasione gladii mortui, insuper experti, & vincula & carceres.*

4. Martyrii prærogativa est donum eximie charitatis: licet enim actus Martyrii, sit elicitive a fortitudine; imitative tamen est à charitate; ac proinde semper Martyrium est cum charitate, vel antecedente vel consequente: & aut est ex charitate aut ad charitatem. Hinc S. Maximus in quodam sermone ait: *Charitas Christi in Martyriis vincit.* Sine charitate etiam Martyrium nihil valet, secundum illud S. Pauli 1. Corinth.

1. Corinth. 13. *Si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.*

5. Martyrii prerogativa est donum maximæ perfectionis, non in quantum elicitur à fortitudine, sed in quantum imperatur & procedit à charitate & habet motivum primum charitatis. *Charitas enim est vinculum perfectionis.* Ad Coloss. 3. Martyrium autem inter omnes actus virtuosos, maximè demonstrat perfectionem charitatis, quia tanto magis ostenditur aliquis rem quampiam amare, quanto pro ea rem magis amatam contemnit, & rem magis odiosam pati eligit: manifestum est autem, quod inter omnia bona presentis vitæ, homo, maximè amat ipsam vitam, & ex adverso maximè odit ipsam mortem & præcipuè cum doloribus corporalium tormentorum. D. Th. l. c. Quare mediante illo actu quo quis acceptat, & patitur mortem pro Christo, qualiscunque sit etiam peccator, & quantumvis imperfectus, subito evadit perfectus, ut docet S. Augustinus.

Quamobrem, Charissimi, intueamur crebro ternos nostros athletas generosissimos. Japoniæ Martyres: consideremus sæpius, eorum alacritatem ad mortem obeundam pro Christo, quemadmodum & S. Pauli dicentis: *Mihi absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi.* & S. Andreæ crucem

tam suaviter salutantis & amplexantis, & S. Ignatii M. leonum dentibus commoli desiderantis, & excitemus nos ad sequelam, ad fortitudinem, patientiam, charitatem. Quo verò amplius excitemur & animemur, sæpè numero, meditemur & ruminemus ea motiva, quæ calcaria, votis & desideriis nostris valent addere. Martyrium est summa omnium gratiarum, quæ in hac vita à liberali Numinis manu nobis queant conferri, excedit gratiam Apostolorum, Doctorum & Evangelistarum, accedit ad gloriam Beatorum: est actus maximæ perfectionis, instat Baptismi, omnem peccatorum culpam & penam abolet, complectitur in se sublimissima & excellentissima dona fidei fortitudinis, obedientiæ, patientiæ, & charitatis. Hoc itaque sæpe desideremus. sæpe à Deo flagitemus, ad illud nos eximio virtutum studio præparemus: ita æternam consequemur beatitudinem essentialem & aureolam, Martyrium, seu gloriam accidentalem, aureolâ Virginum & Doctorum, ob pugnam lucidamque majorem, longè excellentiorem; ac per totam æternitatem gaudebimus nos in Christi obsequium morte lentâ licet incruentâ consumptos; conformando nos Agno occiso ab origine mundi; palmamque semper virentem, nunquam marcescentem, reportabimus.

Pp

EXHOR-

EXHORTATIO II.

PRO FESTO BB. TRIUM MARTYR. JAPONIÆ.

De Martyrio incruento.

T H E M A.

Christo in carne passo, & vos eadem cogitatione armamini.
1. Petri 4. 1.

Duo martyrii genera distinguere solent facti Doctores, S. Augustinus, S. Gregorius, S. Hieronymus, S. Bernardus & alii; unum nuncupant cruentum, alterum incruentum; sive unum sanguinis, alterum sine sanguine: unum mortis, alterum patientiæ: unum est passio consummata, ultra quam nulla, alterum passio inchoata, ultra quam alia. In utroque offerendus est Dei famulus, tanquam hostia grata Domino in odorem suavitatis: & ubi mortis deficit martyrrium, supplendum est per martyrrium patientiæ, quod tamen excedatur intentione, excedit tamen diuturnitate: ut docet D. Thomas. *Etenim non tantum occasu, sed etiam contemptu carnis ad palmam martyrii possumus pervenire.* Ait S. Augustinus serm. 46. de Sanctis. *Non solum crevit, sed etiam proposito, inquit id confirmans S. Chrysostomus in Psal. 91. Non solum perdendo vitam; sed etiam affligendo carnem.* Subjungit S. Bernardus serm. in Cant. *In utroque primum suum conficitur Christi Martyr.* Et sanè plerique Martyres prius ferè incruentum sustinere martyrrium, quam cruentum, scilicet tolerando persecutiones, afflictiones, carceres, tormenta. Aut in religione, vel apostolico munere, labores, sudores, fatigationes, mortificationes. Idem event nostris ternis Japoniæ Martyribus: nam B. Paulus Miki Societatis nostræ Scholasticus, exarsit studio propagandæ religionis, disputationes instituit cum Bonziis, exhortationes & conciones ferventes ad populares suos habuit. Quæ ad convellendas Japoniæ superstitiones aliis usui esse possent, scripsero vulgavit, B. Joannes de Goto nostris Patribus

tribus ad servitium templi traditus fuit & Catechistam egit. B. Jacobus Kisai, rem familiarem Patrum nostrorum curavit, Janitoris officium sustinuit, officiosa charitate & humilitate egregiè præditus, & passionis Dominicæ meditationibus unice addictus, hæc virtutibus ad Martyrii palmam rite se disposuit.

Quod si igitur nos, Martyrii incruenti gratiam excellentissimam cum tribus hæc Martyribus obtinere nequeamus; saltem Martyrium incruentum, non solum patienti, sed & libenti animo quocumque subeamus. Quæ verò ratione, aut methodo id in praxin redigendum sis, quibusve in rebus, hæc exhortatione declarabimus.

I. Ipse Status Religiosus est Martyrium incruentum. *Monasterium* inquit S. Chrysostomus hom. 59. ad pop. *Est lugendi domus.* S. Thomæ Aquinatis est *status penitentia.* In Opusc. S. Basilii in Constit. Mon. c. 21. *vita Religiosorum est crucigera*: juxta illud Christi Luca 14. *Qui non bajulat crucem suam & venit post me, non potest meus esse discipulus.* S. Augustinus in Psal. 83. inquit: *Quoniam dictum est Fili, accedens ad servitium Dei, sit in timore & præpara animam tuam ad tentationem, accedens quoque ad servitium Dei ad torcular se venisse cognoscat. Tribulabitur, conteretur, comprimetur, non ut in hoc seculo pereat, sed ut in apothecis Dei desinat: tanquam vitium lætificans cor Dei ex uva in torculari tribulationum expressum.* quocirca S. Pachomius ut habet ejus vita, cuidam Monacho volenti claustra egredi, ad captandum martyrium. *Frater* inquit, *Monachi certamen for-*

titer & strenuè sustine; & cum vitam tuam nulli reprehensioni assemem ita gesseris, ut Christi placeas; habebis in celo communicationem Martyrii. Et S. Cyprianus (vel quisquis est Author) de duplici Martyrii passionis scilicet & actionis, puta, sanctæ vitæ; hoc enim testimonium perhibemus Deo, illumque glorificamus æquè ac illà: *Fidelis*, inquit, *totâ vitâ Martyrium, hoc est testimonium reddat Deo; quod adeò negligendum non est, ut nisi ea præcesserit, Martyrium quod sanguine perhibetur, non sit Martyrium: frustra enim cervicem præbueris carnifici, nisi prius occideris membra, quæ sunt super terram, hoc est affectus, qui militant adversus spiritum, odium, invidiam, superbiam, libidinem &c.*

Videris, Charissimi, non deesse vobis arenam certaminis, campum pugnæ, occasionemque quotidianam incruenti Martyrii, quisquis igitur cupit esse Martyr incruentus, persistat cum sanctis in arena, pugnet, & bellum gerat contra vitia, passiones & seipsum, & coronam, legitimè certanti promissam, certò obtinebit: qui enim cum Deo & sanctis ejus fidelis descendit in arenam, cum eis pariter ad palmam gloriosam ascendet in cælum.

II. Paupertas, castitas & obedientia est incruentum Martyrium. 1. De paupertate testimonium dat S. Bernardus serm. 2. de festo om. Sanct. Martyrii veri genus est *paupertas voluntaria*, (multò magis castitas & obedientia) *quid mirabilis, aut quod Martyrium gravius, quàm inter epulas esurire, inter vestes multas & pretiosas algere, paupertate premi inter divitias, quas offert mundus, quas*

II, Martyri-um paupertatis, castitatis & obedientie.

quas ostentat malignus, quas desiderat nos-
 ter ille appetitus? An non merito corona-
 bitur, qui sic certaverit, mundum abiciens
 promittentem, irridens inimicum ten-
 tantem, & [quod gloriosus est] de semet-
 ipso triumphans & crucifigens concupiscentiam
 prurientem. S. Angelus Martyr
 apprensus S. M. Magdalena de Pazzis
 dixit: *Anima que possidet paupertatem,*
usurpat sibi coronas Martyrii. 2. de casti-
 tate testimonium præbet, idem S.
 Bernardus in sententiis: *Martyrium,* in-
 quit, *sine sanguine triplex est, Paucitas in*
veritate, quod habuit David & Job:
largitas in paupertate, quam exercuit
Tobias & Vidua: castitas in juventute,
quæ usus est Joseph in egypto. Idem con-
 firmat S. Augustinus serm. 250. De
 tempore: *Contra mortifera blandimen-*
ta luctemur, scientes in eo etiam quotidiana
Martyria Christianis non deesse. S. Ag-
 nes asseruit S. Brigittæ Martyrii genus
 est *delicias habere & delicias non uti.* L.
 4. Revel. c. 7. 3. De obedientia,
 Divina Scriptura testatur: *Melior est*
obedientia quam victima. 1. Reg. 11.
 22. ut enim S. Gregorius docet L.
 35. Moral. c. 10. *per victimas aliena*
caro, per obedientiam verò voluntas pro-
pria maculatur. Et quodammodo Mar-
 tyrio afficitur. Quisquis igitur Super-
 ioris iussa varia & ardua strenuè ca-
 pesserit & adimplet, Martyr est obedi-
 entia. Ita R. P. Petrus Faber, pri-
 mus S. Ignatii Fundatoris nostri So-
 cius, & ab eo per omnem vitam variis
 iussionibus, mandatisque exercitus, ac
 tandem Romam revocatus licet medi-
 ci, ob intensos calores, iter diluaderent,
 maluit obedire, quam vivere: vitam ex-

gò, quam in obedientia traduxerat, in
 obedientia posuit: ideò que inter alias
 in celo laureas, hanc unam præcipuam
 obtinuit, quod sit hostia obedientia.
 Post mortem enim apprensus ipse cui-
 dam personæ sanctæ, ostendit ei suam
 gloriam, cum lætissimus læpius dice-
 ret, se obedientia nomine mortem op-
 petivisse, ideòque miris in celo gaudiis
 perfrui. Ita in ejus vita L. 2. c. 28. narrat
 Nicolaus Orlandinus, id se accepisse ex
 literis R. P. Andrea Oviedo Patriar-
 chæ æthiopiæ asseverans.

En quantum campum hic rursus
 cernimus, obeundi indies quotidiana
 incruenta Martyria? cum maxima spe
 ingentis in celo gloriæ & coronæ. Ne-
 quaquam gerere se ex propria voluntate, sed
 ductis (superioris) regi reformatione, quod
 cum aliis cunctis studiis sublimis sit: tam
 Martyrii habet diadema. S. Theodorus
 Studita serm. 52. & serm. 93. *In carcere*
frangenda voluntati martyrium est.

III. Mortificatio & patientia in sta-
 tu Religioso incruentū est Martyrium.
 Dum scilicet Deum glorificamus, ac
 Christum Dominum nostrum imita-
 mur in eo; ut omnes mortificationes,
 quas aut sponte eligimus, aut à Superio-
 ribus, aut ab æqualibus, aut ab externis,
 aut à Deo immixtas subimus, patienti
 animo sustineamus. Hanc autem mor-
 tificationum tolerantiam Martyrium
 esse docet S. Chrylostomus in psal. 127.
Fer, inquit, forti & generoso animo, quæ
accidunt; hoc enim est tibi Martyrium.
Quamvis occasio Martyrii desit, inquit S.
Gregorius hom. 1. in Evang. habet
tamen & pax nostra Martyrium suum:
quia etsi carnis cella ferro non subicitur
spiritali

spirituali tamen gladio, carnalia desideria in mente trucidamus. Et S. Augustinus serm. 250. de temp. Nemo dicat quod temporibus nostris, Martyrum certamina esse non possint; habet enim & pax nostra Martyres suos: nam iracundiam mitigare, libidinem fugere, justitiam custodire, avaritiam contemnere, superbiam humiliare, pars magna martyrii est. Non sine causa mortificatio Martyrium dicitur, ait S. Thomas. Addit. ad 2. p. 6. q. 6. a. 6. quia similis est vero & proprio Martyrio. Quod S. Augustinus serm. 250. pulchrâ similitudine declarat. Etenim sicut in Martyrio sanguinis, tormentis mediantibus, Tyranni satagunt tollere fidem Christi: ita in Martyrio incruento, seu sine sanguine, Diaboli conantur eripere, ac penitus extinguere charitatem Christi: sicut enim Charitas, Veritas, & justitia Christus est; sic & ille qui infidiatur, persecutor est, & ille qui eam in se & in aliis custodire voluerit, Martyr est.

Deinde quemadmodum in Martyrio sanguinis minatur Tyrannus: abiecta Christum & sacrificia Idolo aut morere: respondetque S. Martyr: Non sacrifico nisi soli Deo, & hoc semper optavi, ut cedens temporalibus & miserâ vitâ, perveniam ad sempiternam. Simili modo in Martyrio mortificationis, tentat Dæmon per concupiscentiam: Sacrificia mammonæ & eris dives. Respondetque penitens tentatori: Quid mihi & tibi est Belial: ego Christi servus sum, nihil tuum quero, nihil desidero.

Omni igitur tempore, ut patet, Martyrium subire possumus, si forti ac constanti animo inimicorum nostrorum assaultibus resistamus. Omnes qui piè vo-

lunt vivere in Christo JESU, persecutionem patientur, ait Apostolus ad Tim. 3. aut ab extra à Tyrannis, ut explicat D. Thomas, aut ab intus per pugnam contra Dæmonem: & si deest Tyrannus, si tortor, si spoliator; non deerit concupiscentia, Martyrii quotidiani materiam nobis exhibens.

Denique si mors aureolâ caput Martyris coronat, non deest quoque mortificationi sua corona: non coronabitur, nisi si qui legitime certaverit, teste Apostolo, si quis autem legitime concupiscentiis suis repugnaverit, & contra internos hostes decertaverit, utique coronabitur; ideoque S. Bernardus, eos, qui nos mortificat, affligunt, vexant, persequuntur, aurifices nuncupat, eò quod æterni regis coronas nobis fabricent. De S. Lydvina Virgine Schiedamensi in vita ejus legitur, quod in mentis excessu coronam pretiosissimam conspexerit, nondum tamen in orbem perfectè absolutam; demum post aliquot mortificationes, generoso animo toleratas, Angelus se conspiciendum obtulit, dicens. Salve charissima Soror: Ecce nunc absoluta est corona; persecutiones patienter tolerata, gemmæ fuere, quas in corona illa & adesse vidisti & deesse.

Quantum hic rursus panditur nobis stadium currendi indies ad Martyrii bravium, jam mortificationis, jam humiliationis, jam patientiæ gladio tolerandum; pugnemus strenuè, vincamus generosè, & quot victorias reportabimus, tot gemmas nobilissimas diademati gloriæ æternæ inseremus. Mortifica ergo corpus tuum, & crucifige: accipies & tu martyrii hujus coronam S. Chryl. h. 6. in c. 6. ad Hebr. Pp 3 IV.

IV,
Martyri-
um chari-
tatis.

IV. Charitas & misericordia, quæ
sive à Sacerdotibus morbis, febribus
petechialibus, aut lue pestifera infectis,
sacramenta ministrantibus, sive ab aliis
non sacerdotibus, iisdem fervientibus
exhibetur, incurienti Martyrii coronam
offert. Quot ejusmodi athletas P. Ale-
gambe, quot Tannerus è Societate re-
censet? qui pestiferis, aliisque morbis
contagiosis fervientes, tanquam ad
Martyrii lauream proximè acceden-
tes, depradicant. Nec immeritò,
cum ex charitatis motivo in mortem
quodammodo certam vadant. Quid-
quod & Ecclesia ipsa, hujusmodi, qui
ex charitate morbo ministrant & eo-
dem afflati, mortis victimæ cadunt,
Martyrii annumerat: exemplum
illustre est in Martyrologio Ro-
mano die 23. Februarii: ubi sic
legimus: *Alexandria commemoratio SS.
Presbyterorum, Diaconorum, & alio-
rum plurimorum, qui tempore Valeria-
ni Imperatoris, cum peste savissima gras-
saretur, morbo laborantibus ministran-
tes, libentissime mortem oppetièrunt; quos
velut Martyres, religiosa piorum fides
venerari consuevit.* Ubi Baronius ex
Eusebio L. 7. Histor. c. 16. & seq.
citatur S. Dionysium Alexandrinum
Episcopum Epist. ad Hieracem de
eisdem sic loquentem: *Ex Patribus qui
virtute erant præstantissimi, in hunc modum
mortem oppetièrunt, quorum nonnulli
erant Presbyteri; alii Diaconi, quidam è
populo, virtutis ergo multum laudati;
ad id ut istud mortis genus, quod propter
incredibilem pietatem & robustam fidem
susceperatur, nihil à Martyrii splendore ab-
esse videretur.*

Hic igitur rursus arena & palæstra re-

feratur, in qua non solum Sacerdotes,
sed & Scholastici, & Fratres, atque
Novitii decertare & incurienti Martyrii
palmam reportare valeant.

Quapropter Dilectissimi, felices nos
existimemus, quod in Religiosum
statum adlecti sumus, in quo, si digni
non sumus Martyrii cruenti coronam
obtinere, saltem Martyrii incurienti
laudem referendi, campum amplissi-
mum nacti sumus. Aperit illum nobis
ipse status Religiosus & societas nostra
in qua illud nancisci valemus: 1. Pen-
nitentiam agendo, mundo moriendo,
arque ita Deum confitendo, ac testi-
monium reddendo. 2. Paupertatem,
castitatem & obedientiam profi-
tendo. 3. Mortificationem, depressio-
nem, patientiam, libenti animo tole-
rando. 4. Infirmis, morbo contagioso af-
flatis ex charitate ministrando.

In his stadiis pugnemus fortiter &
toleremus 1. patienter: patientia nos
firmet, & quodammodo insuperabiles
reddat; instar scopuli, qui ab undis tur-
di potest, frangi non potest, ut ait S.
Hieronymus, sumus fortes instar ada-
mantis, nec ferro, nec igni cedentis: in-
stare petra durissima, in quam sagitta
non infigitur, sed resilit: exemplo Chris-
ti, exemplo trium Martyrum nostro-
rum Japoniorum, aliorumque innume-
rorum animati.

2. Libenter; & quasi insatiabiliter,
desiderando plura amore Domini Jesu
pati, imò mortem ipsam obire: hoc con-
desiderium S. Francisci Xaverii, con-
stitutum in tribulationibus, & eructans,
amplius amplius, usque ad mortem.
Didicerat hoc à S. Patre suo Ignatio
dicente: *plura & majora pati pro Christo*
& sic